

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YENİ KİMLİK İNŞASINDA OYUNUN ROLÜ:
BİR TEMELLENDİRİLMİŞ KURAM ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
ŞEVKET BURAK İŐİK

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. M. AYTÜL KASAPOĞLU

ANKARA-2020

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YENİ KİMLİK İNŞASINDA OYUNUN ROLÜ:
BİR TEMELLENDİRİLMİŞ KURAM ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
ŞEVKET BURAK İŐİK

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. M. AYTÜL KASAPÖĞLU

ANKARA-2020

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 01 / 08 / 2020

Öğrencinin Adı, Soyadı: Sevet Burak İSİK
Öğrencinin Numarası: 21810326
Anabilim Dalı: Sosyoloji
Programı: Tezli Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. M. Aytekin KASAPÖZÜ
Tez Başlığı: Yeni Kimlik İnsanlık Oyunu İçin Bir Temellendirilme Kuramı Çalışması

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 86... sayfalık kısmına ilişkin, 01 / 08 / 2020 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından ..Tuzluk... adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % ...1...'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

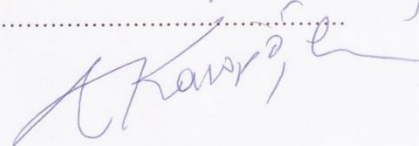
Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 01 / 08 / 2020

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Aytekin Kasapözü

ÖZET

İnsanlar çeşitli nedenlerle damgalanmaktadır. Benzer şekilde geleneksel eğitim sistemi içerisindeki uygulamalar da bireyleri damgalamaktadır. Günümüzde tartışılan eğitim sistemi olan Eğitim 4.0'ın içerisindeki; oyunlaştırma, kişiselleştirilmiş eğitim, aktif öğrenme gibi metotlar bu damgalanmanın önüne geçebilecek bir durumdur. Spor da bu metotları içerisinde barındırmaktadır ve bu bağlamda Spor 4.0 olarak kavramsallaştırılmıştır. Çalışma da bu yönüyle sporun damgalanmış kimliklerde gerçekleştirmiş olduğu değişime odaklanmıştır.

Çalışmada damgalanma ve kimlik değişimi süreçlerini ele alması ve ele aldığı konuyu mikro ölçekte incelemesi yönüyle uygun hareket noktası olarak Sembolik Etkileşim yaklaşımı seçilmiştir. Goffman'ın "Damga" kavramı süreci açıklayabilmeye yardımcı olabilmesi açısından çalışmada kullanılmıştır. Bir temellendirilmiş kuram çalışması gerçekleştirilmiş olup temellendirilmiş kuramın; açık, eksnel, seçici kodlama ve hikaye oluşturma aşamalarının tümü gerçekleştirilmiştir. Veri toplama ve analiz süreçlerini eş zamanlı olarak birlikte yürütme, şekiller ve metaforlarla bulguları anlatma olanağı ve dolayısıyla kültürel sosyoloji yapabilmek, temellendirilmiş kuramın çalışmada da yararlanılan önemli özelliklerindedir. Kişilerin kimlik değişimlerinin ve sistem içerisine dahil olabilmelerinin arkasında yatan itici güç olarak "oyunun çekiciliği" çekirdek kategori olarak seçilmiştir. Çalışma basketbol sporu ile ilgilenmekte olan kişiler ile gerçekleştirilmiştir. Bu yönüyle de araştırma spor sosyolojisi literatürüne de bir katkı niteliğindedir.

Çalışmanın bulgular kısmında temellendirilmiş kuramın yapısına uygun şekilde elde edilen veriler doğrultusunda teori inşa edilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise oyunun (sporun) damgalanmış kimliklerde gerçekleştirmiş olduğu değişimin Friedrich Nietzsche'nin Amor fati kavramına ve Japon kültürüne ait bir zanaat olan Kintsugi'ye benzerliği değerlendirilerek yorumlanmıştır. Eğitim sistemi içerisinde kullanılabilirliği tartışılarak çalışma sonlandırılmıştır.

Anhtar Kelimeler: Damga, Oyun, Eğitim 4.0, Spor 4.0, Kimlik Değişimi

ABSTRACT

People are stigmatized for various reasons. Similarly, practices within the traditional education system also stigmatize individuals. Methods such as gamification, personalized education, and active learning in Education 4.0, which is the education system discussed today; are in a situation that can prevent this stigmatization. Sport also includes these methods. In this respect, it is conceptualized as Sport 4.0. In this respect, the study focused on the change that sports has made in stigmatized identities.

The Symbolic Interaction approach was chosen as the appropriate point in terms of addressing the stigmatization and identity change processes and examining the subject on a micro scale. The concept of "Stigma" of Goffman was used in the study in order to help explain the process. A grounded theory has been used and its; open, axial, selective coding and story-building stages all have been carried out. The ability to carry out data collection and analysis processes simultaneously, to explain the findings with diagrams and metaphors, and thus to be able to do cultural sociology, is also an important feature of the grounded theory. The "attractiveness of the game" has been chosen as the core category as the driving force behind individuals' identity changes and their inclusion in the system. The study was carried out with people who are interested in basketball sport. In this context, the research is also a contribution to the literature of sports sociology.

In the conclusion part of the study, within the framework of the findings, it was discussed how much Sport 4.0 can meet methods such as personalized learning, learning by playing. In addition, the similarity of the change in the stigmatized identities to Friedrich Nietzsche's concept of Amor Fati and cultural Japanese craft; Kintsugi, was evaluated and explained. The study was terminated by discussing its usability within the education system.

Key Words: Stigma, Game, Education 4.0, Sport 4.0, Identity Change

ÖNSÖZ

Gerçekleştirilmiş olan bu çalışma bir temellendirilmiş kuram çalışması örneği olduğu kadar eğitim sistemi üzerine yapılmış tartışmaları ve spor kurumu ile ilişki kurularak incelenmesi yönüyle eğitim sosyolojisi çalışması ve spor sosyolojisi çalışması olarak da düşünülebilecek arka plana sahiptir. Bu doğrultuda çeşitli nedenlerle damgalanmış bireylerin spora başlamaları ile birlikte yaşadıkları kimlik değişimi ele alınmıştır. Böylece çeşitli alanlara sıkıştırılmadan, tek bir kurum üzerinde düşünülmeden sürece bütüncül bakılması gerektiği ifade edilmeye çalışılmıştır. Neticesinde çalışmanın bu yönleri ile bir farkındalık yaratacağı düşünülmektedir. Tüm bu arka planın oluşmasında ve temellendirilmiş kuramın teoriyi doğrudan problemden, alandan oluşturabilme gibi özellikleriyle şahsımı tanıştıran, bu doğrultuda ve daha birçok noktada bana yol gösteren, çalışmanın her aşamasında çok büyük emeği olan değerli tez danışmanım ve hocam Prof. Dr. M. Aytül KASAPOĞLU'na teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Bilgi, birikimleri ve değerli eleştirileri ile çalışmaya katkıda bulunmuş kıymetli hocalarım Prof. Dr. Nilay ÇABUK KAYA ve Dr. Öğr. Üyesi Olgu KARAN'a ve yüksek lisans öğrenimimde danışmanlığımı yapmış ve hiçbir konuda yardımlarını esirgememiş olan Dr. Öğr. Üyesi Çiçek COŞKUN hocama da olmak üzere tüm hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezin alan araştırmasının gerçekleşmesinde Covid-19 isimli pandeminin ortaya çıkması neticesinde katılımcılara ulaşmada yaşanan sorunların çözülmesini ve araştırmanın devam etmesini sağlayan bir başka kıymetli hocam Dr. Alev AKBAL'a da yardımlarından ötürü çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam ve eğitim sürecimin tamamında hep yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen aileme de sonsuz teşekkür ederim.

Şevket Burak IŞIK

Temmuz, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
TABLolar LİSTESİ	V
ŞEKİLLER LİSTESİ	VI
KISALTMALAR	VII
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	18
1.2. Araştırmanın Amaçları	20
1.3. Araştırmanın Önemi	21
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	22
1.5. Yaklaşım ve Sayıtlılar	23
1.6. Yöntem	36
1.6.1. Araştırmanın Tipi	37
1.6.2. Araştırma Teknikleri.....	37
1.6.3. Örnek ve Örneklem	39
2. BÖLÜM: BULGULAR ve TARTIŞMA	43
2.1. Açık Kodlama.....	43
2.2. Eksenel Kodlama.....	66
2.3. Seçici Kodlama.....	71
3. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	75
KAYNAKÇA	83
EKLER	90

TABLÖLÖR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....41

Tablo 2. Eksenel Kodlama.....69

Tablo 3. Konfeksiyon-El İşı Ürün Farkları.....74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal İzolasyon Duvarı.....	45
Şekil 2. Geleneksel Eğitim Duvarı.....	51
Şekil 3. Arkadaşlık köprüsü.....	52
Şekil 4. Spora Başlama Süreci.....	53
Şekil 5. Spor Yaparken Hissedilenler.....	57
Şekil 6. Gündelik yaşamdaki değişimler.....	60
Şekil 7. Başarı Çarkı.....	63
Şekil 8. Özgüven Piramidi.....	66
Şekil 9. Dahil olma ilişkisi.....	70
Şekil 10. Edinilen Yeni Kimlik ve Özellikler.....	71
Şekil 11. Seçici Kodlama.....	72

KISALTMALAR

AI: Artificial Intelligence (Yapay Zeka)

CBI: Computer Base Instruction (Bilgisayar Tabanlı Eğitim)

CPS: Cyber-Physical Systems (Siber-Fiziksel-Sistemler)

GBV: Gender-Based Violence (Cinsiyet Temelli Şiddet)

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Çalışma eğitim ve gündelik hayatları içerisinde damgalanan kişilerin spora başlamaları ile birlikte kimliklerinde yaşanan değişime odaklanmaktadır. Oyunun damgalanmaya karşı mücadeleye yardımcı olabileceği, önüne geçilemese de etkisinin hafifletilebileceği düşüncesi ile ortaya çıkmıştır. Kişilerin, oyunlaştırma, oynayarak öğrenme gibi eğitim metotları ile aynı pratiği paylaşması nedeniyle seçilen spor branşı (basketbol) özelinde kalınarak damgalanmış kişilerin spor yapmaya başladıktan sonraki davranış, huy, karakter özellikleri ve özgüven, öz saygılarındaki değişime bakmak hedefindedir.

Çalışmada öncelikli olarak oynayarak öğrenmenin içerisinde bulunduğu yeni eğitim paradigmasının iki ana unsurunu oluşturduğu düşünülen; hayal kurma ve oyun oynama konularına değinilmiştir. Çalışmada kullanılan kavramlar da bu doğrultuda verilmeye çalışılmıştır.

Filozoflar, bilimciler, düşünür ve entelektüeller binlerce yıldır insanın özünün ne olduğu, nasıl bir varlık olduğu, hangi özellikleriyle diğer canlılardan farklılaştığına dair fikirler öne sürmüşlerdir. Bu fikirler genel itibari ile insanı akıllı, rasyonel bir varlık olmasıyla diğer canlılardan ayrı bir noktaya koymuşlardır ve aklını kullanabilme yetisi ile insanın insan olabileceği gibi bir anlayış söz konusudur (Homo Sapiens). Bizim bu noktada açıklamaya değer bulduğumuz kısım ise tüm bu kabullerin bizim açımızdan bir töz, bir başlangıç olarak kabul edilmediğidir. Bu nedenle çalışmanın amacı insanın doğası bu ya da şu şekildedir demek yerine varoluş süreci içerisinde özünün bir zorunluluğu olarak değil karşılaştığı durumlar özelinde bu durumlara karşı geliştirmiş olduğu davranış ve tutumları, insanı şu anki durumuna getirmiştir demek olacaktır. O halde ana kabulümüz insanın doğuştan belirlenmiş bir varlık olması değil süreç içerisinde şekillenmiş bir varlık olmasıdır.

Bu kabulden söz edildikten sonra “Hayal Kuran İnsan” dediğimizde ifade ettiğimiz şeyin ne olduğuna bakmak gerekirse; insan hayal kurabilme özelliğine sahip olduğu için değil ancak hayal kurabilme yetisini geliştirebildiği için farklı görünür diğer canlılardan. Bu hayal kurma yeteneği incelendiğinde; Tahayyül ya da imgelem olarak da söz edebileceğimiz insanın zihninde bir şeyleri canlandırabilme yetisi şu şekilde başlamıştır demek mümkün değildir ancak imgelem yeteneğinin ilk örnekleri olarak sayılabilecek durum Paleolitik Çağ’da (Eski Taş Çağı) yaşayan insanların avcılık yaparken geliştirmiş oldukları stratejiler

ile avın muhtemel hareketlerini önceden zihninde canlandırmasıyla görülebilir. Diğer yandan Coss (2017) avlanan insanın daha sonra mağarasında av anını duvarlarına resmetmiş olmasını da bu duruma bağlamaktadır. İmgelem yeteneği bir ava saldırmaya hazırlanırken kurulacak olan eylem düzenlerini belirlemede önemli bir noktadadır. Bu imgelem yeteneği aynı zamanda avın saldırı hamlelerine karşılık olarak verebileceği savunma hamlelerini de tahmin etmeyi beraberinde getirir (Coss, 2017: 17). Bu yeteneğin hayvanlarda olmadığını söylemek ise bir yanılgı olacaktır, insanın fiziksel eksiklikleri nedeniyle bu yetisini kullanmaya daha çok başvurduğu söylenebilir. Durumu kısaca canlandırmak gerekir ise yemek ya da giyinmek gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi adına avlanmak isteyen insan karşısında fiziksel gücü ile alt edemeyeceği bir canlı veya durum ile karşılaştığında ya da çevresinde karşılaşarlardan edindiği izlenimleri ile kendisine bir eylem şeması geliştirmekte ve av anında yapabileceklerini önceden zihninde canlandırmaktadır. Aynı zamanda yeni av tecrübelerine dayanarak avının savunma ya da saldırı amaçlı yaptığı, yapabileceği hamleleri de zihninde oluşturması gerekmektedir. Böylelikle imgelem (imagination) yetisini kullanarak bir anlamda avının simülasyonunu zihninde yapmış olmaktadır. Bu imgelem yeteneği yalnızca av öncesi ve sırasındaki durum ile de kalmamaktadır ve yukarıda da değindiğimiz üzere av sonrasında mağara duvarlarına av anını zihinden resmederek de bunu gerçekleştirmektedir. Bu özellik insanın yalnızca hayatta kalmasına değil zihinsel gelişimine de yardımcı olmuştur. Bu yönüyle insan birçok çevresel zorluğa karşı çözümler üretmiş ve hayatta kalmayı başarmıştır ve zihinsel gelişimini sağlamıştır.

En genel anlamıyla insanın hayal kurabilme yeteneğine bakıldığında görülmektedir ki bu yeti insanı kendi yaşam alanı, zamanı, koşulları, coğrafyası içerisinde etken bir konuma getirmektedir. Yani bir aktif öğrenme gerçekleşmektedir. Bu yetenek kişiye aittir ve taklit edilebilir ya da öğretilir bir yanı yoktur. Kişi hayal kurmaya başladığı an (tüm diğer alanlarda da aynı şekilde olmak üzere) bizim değerlendirme kapsamımızın içerisinde bakıldığında eğitim alanında da üretmeye başlar.

Aktif öğrenmenin ne olduğuna da kısaca değinmek gerekirse; Aktif öğrenme konusunda, alanda yazı yazan kişilerin terimleri farklı şekillerde yorumlamalarından ötürü aktif öğrenme ile ilgili herkes tarafından kabul edilebilir bir tanıma ulaşabilmek mümkün olmasa da nasıl bir yöntem olduğuna dair ortak kabul edilebilecek stratejilerine bakılması mümkün görünmektedir (Prince, 2004: 223).

Kısaca ifade edildiğinde John Dewey (2004)'in de “bireyin öğrenim süreci içerisindeyken kişisel olarak yürüttüğü bir mesele” olarak ifade ettiği aktif öğrenme öğrenciyi öğrenme sürecine dahil etmeye çalışan bir süreçtir ve öğrencinin, öğrenmeye dair aktivite yapmalarını ve yaptıkları üzerine de düşüncelerini gerektirir. Öğrencilere olabildiğince fazla bilgi materyali aktarmaya çalışmak yerine onları içerisine dahil eden kısa aktiviteler ile gerçekleştirilmeye çalışılan eğitim yöntemidir (Prince, 2004: 229). Aktif öğrenmenin genel özelliklerinin neler olduğunu maddeler halinde ifade etmek aynı zamanda bizim de aktif öğrenme derken ne ifade ettiğimizi gösterebilmesi açısından anlamlı olacaktır. Aktif öğrenmede (Bonwell ve James, 1991):

- Öğrenci dinleyiciden çok katılımcıdır.
- Bilginin iletiminden daha çok öğrencinin becerilerinin gelişimiyle verilen bilginin ilişkili olması önemlidir.
- Öğrenciler, öğrenim süreci içerisinde, analiz, sentez, değerlendirme gibi düşünce pratiklerini üretmeye başlarlar.
- Öğrenciler çeşitli etkinlikler ile uğraşırlar. (Tartışmalar, sunumlar vb.)
- Öğrencilerin kendi tutumları ve değerlerini keşfedebilmelerini amaçlamaktadır.

Aktif öğrenme bu yönleriyle geleneksel eğitime kıyasla, kişinin kendi üretimi olma özelliği taşıyabilmektedir. Kişi bilgiyi yukarıdan aşağıya ve edilgen bir halde almaktan çıkarak, sürecin bir parçası halinde ve aynı zamanda bilgi edinirken kişisel hayal gücü yeteneğiyle bilgiyi işleyebilir bir duruma gelmiş bulunmaktadır. Burada değinmekte yarar görülen nokta aktif öğrenimin, öğrencinin daha pasif kaldığı geleneksel eğitime yani öğretmen tarafından aktarılan ve öğrencinin yalnızca dinleyici pozisyonunda bulunduğu öğrenimin üzerine konulmaya çalışılmadığıdır. Bir öğrenci edilgen ya da ekten durumdayken de öğrenebilir. Ancak eğitimin kişinin hayal gücü özelliğini göz ardı ederek yalnızca bilgi aktarımı yoluyla onu bir anlamda pasifize ederek sürdürülmesi durumu sorunludur. Bu durum aynı zamanda kişinin kendi yeteneklerini ortaya çıkarabileceği alanı kapatmakta ve daha önce de değinildiği üzere; yalnızca kurulan sistemin, müfredatın içerisine dahil olup olmadığı ile yetenekleri tayin edilmektedir. Daha açık bir ifade ile öğretmenin verdiği bilgiyi öğrenebilmesi ile başarısı ya da zekası değerlendirmeye alınır. Bu

da açıkça görülecek şekilde (çalışmamızın daha sonraki bölümlerde değinilmiş önemli bir kavramı olan) bir damgalanma ortaya çıkartmaktadır. İşte kişinin öğrenim sürecine aktif katılımı bu damgalanmanın önüne geçilebilmesi adına daha uygun görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında bilgi ile hayal gücü karşılaştırıldığında birini diğerine üstün koşmak yerine her ikisine de (Knowledge-imagination) gereken önemi veren bir eğitim her zaman daha makul gözükmemektedir.

Burada sorulması gereken soru ise bu durumun dünyadaki birçok yerde ve ülkemizde neden olmadığıdır? Öğrenciler neden eğitime daha aktif bir katılım halinde değildir? Neden ilköğretimden yükseköğretime kadar tüm eğitim seviyelerinde öğrenciler yorumsuz bir şekilde bilgiyi edinip sınavlarda da yine kendisinin sürece dahil olmadan bu bilgileri kağıda geçirmektedir? Özet olarak neden öğrenci bir yazıcı, kopyalama makinesi olarak öğrenimini sürdürmektedir? Eğitimdeki bu durum öğrenciyi eğitimin asıl amacı olmaktan çıkartmaktadır ve onu bir araç haline getirmektedir. Paleolitik çağın insanı söz gelimi av eğitiminde (av oyununda/av sporunda) etken konumda olduğu (aktif öğrenim), bu eğitimi kendi yeteneklerine göre şekillendirebildiği (personalized learning- kişiselleştirilmiş eğitim) için av konusunda kendisini geliştirebilmiş yetkin bir konuma getirebilmiştir. Avın nasıl yapılacağı, ona anlatıldığı ve yalnızca ona aktarılanların ne olduğunu öğrenmesiyle değil. İşte bu nedenle denilebilir ki günümüzde sıkça tartışılan aktif öğrenmenin içerisinde hayal gücü ve kişiselleştirilmiş eğitim öne çıkmaktadır.

Eğitim sistemi içerisinde hayal gücünün gerekliliğine ve bunun bir sonucu olarak aktif öğrenime değinilmiştir. Atlanmaması gereken bir nokta ise aktif öğrenimin uygulamalarının nasıl olduğudur. Aktif öğrenme ile hayal gücü birbirlerini etkilemekte ve aynı zamanda karşılıklı ilişki halindedirler. Hayal gücünü kullanmaya yönlendirici bir eğitimin kişiyi daha etkin, aktif kılacağından bahsedilmiştir, madalyonun diğer tarafından bakıldığında aktif öğrenmenin hayal gücüne yaptığı katkı ise; süreç içerisinde aktif, etken olan kişi ya da öğrencinin, daha fazla eylem ve araştırma halinde olacak olması ve daha fazla bilgiye ulaşabilmesidir. Buradan da bilgi hazinesi gelişen kişinin, hayal gücünün de genişlemesine neden olacağı çıkarımı rahatlıkla yapılabilir. Kültürümüzde çok kullanılan kalıp bir cümle olan; ‘Çok okuyan mı bilir yoksa çok gezen mi?’ sorusuna verilen; ‘gezerken okuyan’ cevabına benzer bir şekilde, aktif öğretim içerisinde düşünülecek şekilde, çok bilen mi daha iyi öğrenir yoksa çok hayal kuran mı? Sorusuna verilecek; bildikçe hayal kuran cevabı varmak istenilen sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu aktiflik ve kişisellik çeşitli nedenlerden ötürü (fiziksel, zihinsel vb.) geleneksel eğitim sisteminin içerisine dahil olamamış bireylerin dışlanmalarının ve damgalanmalarının tamamen önüne geçebilir demek mümkün olmasa da en azından bu hedef doğrultusunda işleyebilecek bir konumda durarak kişinin kendi yapıp edebildikleri, şahsi yetenekleri ile sistem içerisine dahil olmaya çalışmadan, kurulan sistemin onları da kapsayabilecek şekilde esnek olabilmesinin önünü açabilir. Çünkü hayal gücü öğretilbilir ya da aktarılabilir bir yetenek değildir. Bir başka deyiş ile kişilere, öğrencilere balık vermek yerine onlara balık tutmayı öğretmek hem paleolitik çağlardan bu zamana geliştirmiş olduğumuz yeteneğimizin hem de çağımızın bir gerekliliğidir. Karşımızda duran en büyük problem ise bu durumun nasıl gerçekleştirilebileceğidir.

Hayal kuran insanın, bu yetisiyle doğrudan ilişkili bir diğer özelliği ise oyun oynayabilmesidir. Ancak tıpkı Akıllı İnsan (Homo Sapiens) paradigmasına yapılan (bu yetinin yalnızca insana ait olduğuna dair) eleştiri burada da tekrarlanacaktır. Çünkü tıpkı akıllarını kullanabilmelerine benzer şekilde hayvanlar da insanlar gibi oyunlar oynarlar. Bir oyunun temel özelliklerinin (hayvanların birbirleri arasındaki oynaşmalarından yola çıkarak) onlarda var olduğunu görebilmek adına Huizinga (2018) yavru köpekleri seyretmenin dahi yeterli olacağını ifade etmiştir. Hayvanlar da insanlara benzer şekilde bir töreni andıran jest ve davranışları ile birbirlerini oyuna davet etmekte ve bunun beraberinde karşdakine zarar vermeyi yasaklayacak kurallara uymaktadırlar ve en nihayetinde de bu eylemden zevk aldıkları, eğlendikleri gözlemlenebilmektedir (Huizinga, 2018: 9). Hayvanda veya insanda olması ya da oynanan oyunun ne kadar kompleks yahut basit bir yapıda olmasına bakılmaksızın salt bir fizyolojik veya psikolojik refleks ile açıklanamaz. Oyun bu sınırlamaları aşan bizzat kendinde bir anlamı olan eylemdir (Huizinga, 2018).

Bunun dışında oyun eylemi bir emir ile gerçekleştirilemez, gerçekleştirilmesi istenemez çünkü oyunun başlıca özelliklerinden bir tanesi gönüllü bir etkinlik olmasıdır ve içerisinde zorlamayı barındıran bir eylem yalnızca içerisinde oyunun temsillerini barındıran bir davranış olabilir. Bu özgürlüğün hayvanlarda ya da çocuklarda var olmadığını söylemek yanlış olacaktır. Varlıkların yalnızca içgüdülerinden kaynaklı olduğu ve bedensel yetilerini geliştirmek üzere doğal seçilime uygun bir varlık haline gelebilmek adına güçlerini artırmak için oyun oynadıkları yönündeki görüşler bulunmaktadır. Huizinga (2018), bu durumun; daha en başından bir faydası olduğunu kabul etmek gibi bir titio principii (Döngüsel nedensellik; kendi kendini kanıtlayan önerme anlamına gelen Latince terim) yanılığısına

düşüldüğü cevabını verecektir. Bir hayvan ya da bir insan- insan yavrusu, oynamaktan zevk aldığı için oyun oynamaktadır ve eylemin özgürlüğü de burada yatmaktadır. Bu nedenle oyuna atfedilebilecek kültürlenmeyi sağlaması, bedeni, zihni geliştirmesi, gibi fizyolojik, psikolojik veya sosyal faydaları oyuna içkin nedenler değildir ancak bir sonuç, oyun eyleminin bir çıktısı olabilirler.

Oyun, insanın sözü edilen hayal kurma yetisinin, imgelemelerinin bir ürünüdür. Kişi oyunda gerçekliği imgelere dönüştürerek kendisine bir alan oluşturmuştur ve o alan içerisinde eylemini gerçekleştirmekte yani oyun oynamaktadır. Oyun kavramı özelinde bir tartışma yapıldığında Türkçede böyle bir ayırım olmamasına rağmen İngilizcede var olan “play” ve “game” kavramlarının farkına değinilmelidir. Bu iki kavram iki farklı aktiviteyi temsil etmektedir play (paidia) biçimsel olarak tanımlanmamış, formsuz, sınırları çizilmemiş, kural tabanlı olmayan ve oynayanı kişisel olarak etkileyen eylemleri içerirken. Game (ludus) “play” kelimesinin kural tabanlı, amaca yönelik halidir (Caillois, 2001). Oyun gönüllü yapılan, zevk alınan, gerçek dünyadan ayrılan, kesin olmayan, kâr getirmeyen ve çıktı olarak bir ürün üretmeyen eylem olarak görülmektedir (Stieglitz, vd., 2017). Oyunun en önemli özelliklerinden birisi de özgür iradeye dayalı olmasıdır. Oyunun içerisine zorlama karıştırılırsa ana karakterlerinden birini kaybetmiş olur ve oyunluktan çıkar. Oyuncu yalnızca oyunu oynamaya olan arzusu ile rutin ve sorumluluktan kaçarak yorucu olabilecek kadar kendisine çekici gelen oyunu oynar (Caillois, 2001).

Oyunun ne olduğunun açıklanması noktasında Caillois'nin (2001) yapmış olduğu kategoriye bakıldığında ise oyunun altı ana özelliği olduğundan söz edilebilir;

- Özgür (Free) olması; ki bu özelliği ona çekiciliğini kaybetmemesini sağlamaktadır.
- Ayrı- Münferit (Separate); önceden tanımlanmış ve sabitlenmiş olarak yer ve zaman sınırları içinde sınırlandırılmış olması.
- Belirsiz (Uncertain); oyuna getirilebilecek yenilikler adına oyuncunun inisiyatifine bağlı olarak hangi yönde seyredebileceğinin ve aynı şekilde sonucunun da önceden belli olmaması.

- Üretken olmayandır (Unproductive); oyuncuların birbirleri arası mülk alışverişi hariç, oyun başında geçerli olan durum sonunda da geçerlidir. Herhangi bir şekilde mal, zenginlik ya da yeni bir unsur yaratmaz.
- Kurallara tabidir (Governed by rules); gündelik yasa ve kuralları askıya alarak oyun içerisinde şimdi ve tek başına geçerli olan yeni kurallar koyar.
- İnandırıcıdır (Make-believe); gerçek hayatın karşıtı farklı bir alan çizer ve bireyi durum içerisinde sokar.

Hatta oyun o kadar inandırıcı bir haldedir ki sporcu oyunun sonuna kadar mücadelesini verir, bir tiyatrocunun bitene dek öyle birisi olmadığı farkında olsa bile rolünü yapmaya devam eder ve hatta dönemin kutsal ve ihtişamlı sayılan o şövalyelik oyununda dahi birey eylemini devam ettirmektedir (Kern, 1977).

Oyun bu bağlam içerisinde kısaca “-miş gibi yapmaktır” ve böyle olduğunu bilmektir. Hem kişinin hayal gücüyle doğrudan ilişkili olması hem de bir oyuna katılan kişinin oyunun yeniden üretimine de katkı sağlamasıyla etkin bir role bürünmesi anlamına gelir. Çünkü kişi oyun ya da ritüellere katılımıyla belirli bir temsili yeniden üreterek mimetik (taklitçi) değil methektik (katılımcı) olmuştur (Harrison, 2010).

Eğitim içerisinde oyunun yeri ise uzun zamandır tartışılmış bir konudur ancak çalışmamızda özellikle teknolojinin ilerlemesi, yapay zekâ ve bilgisayarların gelişmesi sonucu 2008 yılında karşılaşılan ve 2010 yılından itibaren popülerlik kazanmaya başlamış bir terimden söz edilecektir: Oyunlaştırma (Gamification).

Oyunlaştırma en kısa ifadesi ile; oyun dışı bağlamlarda oyuna ait öğelerin kullanımı olarak tanımlanmaktadır (Miller, 2013). Oyunlardaki (video oyunları, masa oyunları, parti oyunları, drama, spor vb.) yapıları veya davranışsal yöntemleri tanımlamak ve bireylerin (öğrencilerin) davranışını yönlendirmek için bunları eğitim ya da çalışma alanında kullanmakla ilgilidir (Reiners ve Wood, 2015). Oyunlaştırma içerisinde bahsedilmesi gereken bir diğer kavram ise ‘ciddi oyun’ (serious game) kavramıdır. Ciddi oyun; Amacı öğretmek ve stratejik hedeflere ulaşmak olan ve belirli kurallara uygun olarak, devlet veya kurumların, sağlık, kamu politikası, eğitim, sosyal hizmet ve iletişim gibi çeşitli alanlarda

belirlenen hedeflere yönelik gerçekleştirilen ve bunu yaparken oyun elementlerini kullanan sistemin adıdır (Alvarez, vd., 2007).

Gelinen noktada sorulması muhtemel bir diğer soru ise oyunlaştırmaya, oyunlaştırarak öğrenmeye neden gerek duyulduğudur. Ya da oyunlaştırmadan beklenen nedir? Oyunlaştırma yalnızca öğrencinin eğlenmesi adına tasarlanmamıştır. Aynı zamanda içerisinde öğrenimin kalitesini ve etkisini artıracak elementlere de sahiptir (Sangkyun vd., 2018). Oyunlaştırmaya aşağıdaki nedenlerle ihtiyaç duyulmaktadır (Sangkyun vd., 2018);

- Öğrencinin motivasyonu ve eğitim ile angajmanı, bağlılığının artırılması,
- Öğrenme performansı ve akademik başarımların yukarı çekilmesi,
- Anımsama ve akılda tutma yetilerinin geliştirilmesi,
- Öğrenciye gelişimi ile ilgili anında geri dönüş bildirebilmeyi amaçlaması,
- Davranış değişikliklerini kolaylaştırmayı sağlaması,
- Öğrencinin kendi ilerleyişini de kontrol edebilmesine imkân sağlaması
- İş birliği becerilerini geliştirmeye yardımcı olması.

Geniş çerçevede bakıldığında oyunlaştırma teorilerinin, uygulamalarının, stratejilerinin başlıca özelliği eğitime olan motivasyonu, katılımı artırmaya çalışmaktır, motivasyon bir görevin, amacın tamamlanması veya belirli davranışların teşvik edilebilmesi adına bir ön koşul olarak kabul edilmektedir (Kim ve Lee, 2015). Oyunlaştırmada eğitimin amacı ve eğitim içerisinde verilen görevlerin öğrencinin yetenekleri doğrultusunda hazırlanıyor oluşu da bu motivasyon kaybını ve diğer bir bakış açısıyla bilgi eksikliğinden kaynaklanan dersten kopuşların ve beraberinde getirdiği eğitime olan isteksizliğin önüne geçmeyi hedeflemektedir. Oyunlaştırmanın çocuk müzeleri, spor, sınıf içi münazaralar gibi birçok farklı şekilde uygulanabilirliği de bulunmaktadır.

Bu bakımdan Arnas (2017)'in da çalışmasında sözünü ettiği geleneksel müzelerin tersi bir anlayışla varlıklarını sürdüren çocuk müzeleri kişiye, çocuğa, öğrenciye

deneyimleyerek öğrenme fırsatını verebilmesi ve keşfe, kişinin etkinliğine yer açabilmesi bakımından bahsetmeye değer bir noktadır. Hatta bu durum artık günümüzde bir başka seviyeye de geçerek “Ubisoft Entertainment” adlı Fransız bir video oyun geliştiricisi firma tarafından bir rol yapma oyunu olarak piyasaya sürülmüş olan “Assassins Creed Odyssey” isimli video oyununun “Discovery Tour Mode” adlı, eğitim modu altında geliştirilen bir versiyonunda öğrencilere dünyanın çeşitli yerlerini (Antik Yunan, Antik Mısır vb.) ve bu yerlerdeki müzeleri, heykelleri, antik yapıları gezip görmelerini, bu eserlerle etkileşime girmelerini, aynı zamanda döneme ait bir çok etkinliği gerçekleştirmelerini sağlayan, bir anlamda sanal müzeler olarak adlandırabileceğimiz teknolojiler üretilmektedir. Video oyunları oyunculara belirli kimliklere bürünüp deneme yanılma yoluyla çeşitli başarımlar kazandırabilmesi açısından pek çok farklı alanda eğitim amacı ile kullanılmaktadırlar çünkü bu noktada bu tip uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için öğrenciye sunulabilecek ideal ortamı hazırlayabilmektedirler (Bozkurt, 2014). Video oyunları bu anlamda kişiye gündelik hayat içerisinde kolay gerçekleştiremeyeceği ya da gerçekleştirme ihtimali olmayan çeşitli eylemleri sanal bir alan içerisinde sunabilme imkanına sahiptir. Bu yönleriyle de oyunlaştırmanın eğitim içerisinde öğrencilerin hem katılımını, gönüllülüğünü hem aktif şekilde öğrenime katılabilmelerini hem de yeteneklerini keşfedip kendi becerileri doğrultusunda eğitim alabilmelerini sağlayabilmesi açısından önemli görünmektedir.

Ancak her ne kadar üzerine yapılan tartışmalar yeni olsa da oyunlaştırma teorisine de çeşitli eleştiriler gelmiştir. Oyunlaştırma içerisindeki birçok sistemin, uygulamanın öğrenci tercihlerine göre kişiselleştirilememesi ve öğrencileri motive edebilmekte yetersiz kalması yani çözmeyi iddia ettiği bir sorunu yeniden üretiyor olması ile eleştirilmiştir. Öğrencinin tercihleri ve ihtiyaçlarına göre daha iyi bir planlama içerdiği düşünülen “Kişisel Oyunlaştırma” olarak adlandırılacak “Tailored Gamification” tartışmaları bu kapsamda gündeme gelmiştir (Oliveira, 2019).

Oyun, kişinin hem kendine hem etrafındaki diğer rollere ilişkin hayal kurmasını da sağlamaktadır (Miller, 2013). Oyunlaştırmanın bu gibi çeşitli sosyal ve zihinsel faydalarının yanı sıra fizyolojik faydaları olduğu da bilinmektedir. Bilimciler tarafından oyunlaştırmanın beraberinde getirdiği, motive bir şekilde eğlenerek öğrenme durumunun zihne sadece güzel duygular getirmekle kalmayan, bizi öğrenmeye daha açık hale getiren kimyasallar olan; norepinefrin, epinefrin ve dopamin salınımını arttırdığı da ölçülmüştür (Miller, 2013).

Oyunlaştırmanın kazanımlarına bakıldığında etkisini geleneksel eğitime oranla çarpıcı biçimde bir an içerisinde görebilmek mümkün değildir ancak yapılan araştırmalar göstermektedir ki oyunlaştırarak öğrenmenin uygulandığı kurumlarda kişinin hem talebi, ilgisi hem de konsept içerisindeki başarısı zaman içerisinde giderek artan bir seyir halindedir (Dicheva vd., 2015). Oyunlaştırma kavramı basit ve kolay görünse de uygulanış bakımından geleneksel eğitime oranla daha zor olduğu bilinmektedir (Dicheva vd., 2015). Zor olarak görülen ise oyunlaştırarak öğrenmenin uygulamalarının uzun süreli olması ve ciddi oyun gibi uygulamalar adına teknolojiye ulaşımın maliyetleri ile ilgilidir.

Sonuç olarak hayal gücüne ve oyuna yer açabilen bir eğitim sistemi içerisinde yetişen insanların yalnızca akademik becerileri değil sosyal, fizyolojik, psikolojik birçok farklı becerilerinin gelişmesi hedeflenmektedir. Bu şekilde bakıldığında oyunlaştırma damgalanmış, ötekileştirilmiş bireylerin sistem içerisinde başarıya ulaşamadıkları için eksik hissettirilerek elenmelerinin önüne geçerek, damgalanmaları yok etmese de bu iş için bir basamak oluşturabilecektir. Damga bir kültürün ürünüdür ve damgalanan kişi örneğin eğitim sisteminde tembel olan kişi aynı zamanda çevresi tarafından kopya çekmesi, hile yapabilmesi muhtemel olarak görülen kötü kişidir. Huizinga (2018 :9), oyunun kültürden daha eski olduğunu söylemektedir. Kültür için bir insan toplumunun varlığı öncül olarak kabul edilmekteyken hayvanların kendilerine oyun oynamalarını öğretmek için insanların gelmelerini beklemediğini ifade etmiştir. Bu öncül üzerinden hareket edildiğinde oyun ile farklı gerçeklikler, durumlar içerisinde sokulan bireyler empati kurmayı, normal olan olmayan gibi dikotomik bakışlarını kırmayı öğrenebilirler. Kültürün oluşturmuş olduğu ayrımcılıkların da önüne geçebilmek adına oyunlaştırma işlevsel görünmektedir. Ancak unutulmaması gereken başlangıçta ifade edildiği üzere bir olguyu, kurumu, kavramı diğerinin karşısına koymak, aralarındaki ilişkiyi görememek demektir. Bu anlamda da oyunlaştırarak eğitim, geleneksel eğitimin karşısına konulmamalı ya da bu şekilde anlaşılmalıdır. Birbirlerinin eksik oldukları noktalarda eğitimin farklı aşamaları ve noktalarında kullanılacakları alanları onlara kazandırmak gerekmektedir.

Özü itibarıyla bir oyun olmasından ötürü spor da sözü edilen oynayarak öğrenmeyi ve kişiselleştirilmiş eğitimi gerçekleştirmektedir. Spor çalışmada bu özellikleri ile ele alınması yönüyle Spor 4.0 olarak kavramsallaştırılmıştır. Bu kavramsallaştırmanın daha iyi anlaşılabilmesi ve çalışmada sözü geçen diğer kavramların da açıklığa kavuşabilmesi adına Spor 4.0 kavramının arka planını oluşturan kavramlara değinilmiştir.

Değınilecek ilk kavram 2006 yılında ABD’de ama daha güçlü bir şekilde 2011 yılında Almanya’da Hannover Fuarında dillendirilen *Sanayi 4.0* (4. Sanayi Devrimi) kavramıdır. Sanayi devrimlerinden dördüncüsü olarak gösterilen Sanayi 4.0’ın ne olduğuna, nasıl konumlandığına bakabilmek üzere geçmişteki sanayi devrimlerine kısaca göz atarak başlanmasında yarar vardır.

Birinci sanayi devrimi olarak adlandırılan süreç İngiltere’de ortaya çıkarak, Avrupa’ya ve daha sonrasında da dünyanın tamamına yayılmış olan alet ile atölyelerde gerçekleştirilen üretimin yerine artık makine ile fabrikalarda gerçekleştirilen üretime geçilmesini açıklayan süreçtir (Alçın, 2016). İkinci sanayi devrimi ise Henry Ford’un ismi ile anılan Fordizm üretim tarzının ana özelliğı olan kayan bant üzerinde gerçekleştirilen ve kitlesel üretim yöntemini anlatan süreçtir (Alçın, 2016). Üçüncü sanayi devrimini başlatan süreç ise programlanabilir makinaların devreye girmesi ile beraber gerçekleşen süreci temsil etmektedir.

Sanayi 4.0 ya da Endüstri 4.0 olarak adlandırılan dördüncü sanayi devrimini başlatan süreç olarak ise CPS (Cyber-Physical Systems) olarak adlandırılan ve makinaların kendi aralarında iletişim, etkileşim kurabilmelerini açıklayan Siber-Fiziksel-Sistemlerin ortaya çıkmasıdır. (Alçın, 2016).

Sanayi 4.0 en kısa ve geniş tanımı ile internetin, yapay zekanın üretimde aktif rol oynadığı sanayinin adıdır. İçerisinde bulunduğumuz zaman diliminde gelişmiş sayılabilecek ülkelerin üretimlerinin bu şekilde gerçekleştirilmeye başlandığı görülmektedir. Bilginin, verinin büyüklüğünün üretilen yapay zekalar tarafından kolayca işlenebilir olması sayesinde aynı işlemi yapan, tarihsel süreç içerisinde yapmakta olan insanın yerine kullanılmaları gerçekleşmeye başlamıştır. Üretimdeki bu değişim, iş gücüne olan ihtiyaçtan, eğitime, spordan, toplumun geneline kadar yayılacak büyük bir değişimin göstergesi ve habercisi olduğu da görülmektedir. Tıpkı Sanayi 1.0, olarak adlandırılacak İngiltere’nin Manchester vb. bölgelerinde gelişmiş ve yayılmış olan ilk sanayi devriminin köyden kente göçü artırması, yeni bir işçi sınıfı oluşturması ve kitlesel üretime olanak sağlaması gibi dördüncü sanayi devriminden de buna benzer değişimlerin beklenmesi olağan bir durumdur.

Çalışmamızda Sanayi 4.0'a yer verilmesinin nedeni ise tam olarak aktarılanlardan hareketle Sanayi 4.0 çağının beraberinde getirdiği yenilik ve değişime uygun toplum ve buna bağlı olarak toplumu eğitecek olan eğitim sistemini de geliştirmiş, geliştirecek olmasıdır.

Sanayi 4.0'ın doğuracağı toplum yapısına dair tartışmalar ise 2016 yılında Japon kabinesi tarafından “Super Smart Society” Süper Akıllı Toplum yetiştirebilmek amacıyla ileri sürülmüş olan *Toplum 5.0*; Avcı- toplayıcı, pastoral, tarım ve endüstri toplumlarından sonra beşinci gelişim aşaması olarak konumlandırılmıştır (Kunio vd., 2018: 92). Sanayi 4.0'ın bir getirisi olarak gelişimini ve yaşamını sürdürmesi bir anlamda teknoloji ve teknolojik gelişmelerle iç içe bir toplumu ifade etmektedir.

Yukarıda sözü edildiği üzere Süper Akıllı Toplum yetiştirebilmek amacı güden *Toplum 5.0* aynı zamanda, ihtiyacı olan kişilere, ihtiyaç duydukları anda, gerekli miktarda ürün ya da hizmet sunabilmek, vatandaşların yaş, cinsiyet, etnisite, din ve konuştukları dilden bağımsız bir şekilde yüksek kalitede hizmet götürebilmeyi hedeflemektedir (Kunio vd., 2018: 92). Akıllı Toplum (Smart Society); dijital teknoloji, aletler, internet altyapıları, buna bağlı iletişim ağlarını insan yaşamının kalitesini yükseltebilmek adına kullanıldığı toplumu sembolize etmektedir (Arman ve Yuli, 2017: 399). Bu şekilde toplumun her kesiminin ayrımcılığa da uğramasına engel olmak ve toplumun genel refahı ile aktif ve rahat yaşam sürmelerini sağlamak misyonundadır.

Aktarılanlar doğrultusunda Toplum 5.0'ın hazırlayıcısı olarak görülebilecek olan Eğitim 4.0'ın içerisinde gerçekleşecek olan sistemin ve dolayısıyla ortaya çıkacak olan toplumun; yaşa, etnik kökene, cinsiyete, dile kısacası doğuştan ya da edinilmiş hiçbir özellik üzerinden ayrımın olmadığı ve kişilerin yalnızca bireysel yetenekleri üzerinden hem eğitime hem de topluma katılımlarının sağlanabileceği bir perspektif gözümüzün önüne gelmelidir (Savaneviciene vd., 2019). Bu konuya örnek olarak gösterilebilecek olan ve Litvanya'nın Toplum 5.0'a geçişinin nasıl olabileceğini belirleyebilmek adına yapılmış çalışmada beş farklı kuşak üzerinden çeşitli incelemeler yapılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın bulgularında; beş kuşağın da iş, özel yaşam, boş zaman, aile, sosyal yaşam, siyaset, cinsiyet vb. birçok konuya farklı baktıkları görülmüştür (Savaneviciene vd., 2019). Araştırmada görülen bir diğer nokta ise her kuşağın kendine ait tutum, davranışları (Toplum 5.0'ın oluşturulabilmesi açısından değerlendirildiğinde) bireysel yeteneklerini, yeni gerçekleştirilecek olan toplum yapısı içerisinde farklı rollerde bulunarak gerçekleştirebileceklerdir.

Bireysel yeteneklerin değerlendirilmesi aşaması ise Hurt vd. (1977)'nin oluşturmuş olduğu Bireysel Yenilikçilik Ölçeğindeki (İdividual İnnovativeness Scale) kategorilemeye göre yapılmıştır.

Çalışmada, her kuşağın belirli bir yenilikçilik türü profiline sahip olduğu görülmüştür. Bu yenilikçilik türleri ise; Yenilikçiler (Creators), Geliştiriciler (Developers) ve Destekleyiciler (Supporters) olarak ifade edilmiştir (Savaneviciene vd., 2019: 218). Yenilikçiler risk alabilen ve yeni ürünleri, süreçleri yaratan kişilerdir. Geliştiriciler ise daha az risk almakta ve ortaya çıkan yeni ürün ya da süreçleri geliştirmekle yetinmektedirler. Destekleyiciler ise risk almak istemeyen ve süreçlere doğrudan katılımında bulunmayan grup olarak değerlendirilmektedir ancak yeniliklere olan temkinli davranışları da yeniliklerin potansiyel zararlarını düşünebilmeyi imkanı kılmaktadır (Savaneviciene vd., 2019).

Farklı nesillerin kendilerine özgü ve aralarındaki benzer ve farklı özelliklerinin ve bireysel yenilikçilik kategorilerinin sinerjileri, Toplum 5.0 ile öngörülen Süper Akıllı Topluma geçiş için önemli görülmekte ve her kuşağın ve farklı yenilikçilik türü barındıran bireylerin sahip oldukları bu farklılıklar gelecek toplumu inşa edebilme adına elenmelerine yol açmamakta tam tersine kendilerine ait özelliklerini kullanabilme imkanını göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak söylenecek şey; Toplum 5.0'ın, bireylerin nesillerinin, yeteneklerinin, yenilikçilik düzeylerinin ve hatta çalışmamız özelinde değerlendirildiğinde damgalarının arasındaki farklılıklar herhangi bir şekilde eksiklik olarak görülmemeli aksine her farklı bireyin ve bireye ait yeteneğin kendi iş görebilir, kendini gösterebilir bir alanı açılmasıdır. Eğitim 4.0 ile elde edilmeye çalışılan eğitimin çıktısı da tam olarak sözü edilen şeydir. Eğitim yalnızca bilgi yüklemesi yapmak ve bir hiyerarşi içerisinde yalnızca öğretmenden, öğrenciye yapılan bir bilgi aktarımından ibaret olmamalıdır.

Toplum 5.0 ya da Toplum 5.0'ı temsil edecek diğer bir isim olan Süper Akıllı Toplum ise insan yaşamını hem bireysel hem de sosyal yaşantısının kalitesini artırmayı, teknolojiyi bu amaçlar doğrultusunda geliştirerek kullanmayı ana amaç edinmektedir (Arman ve Yüli, 2017: 398). Bunun yanı sıra amaç yalnızca teknolojiyi geliştirmek değildir. İnsan yaşamını geliştirmek ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir.

Sanayi 4.0'ın toplumu olacak olan Toplum 5.0 ya da Süper Akıllı Toplumun hazırlayıcısı, insan yaşamını geliştirebilecek olan en önemli kurum ise eğitimidir. Toplum 5.0'a ulaşabilme hedefi özelinde değerlendirildiğinde ise *Eğitim 4.0*'dır.

Almeida ve Simoes'in (2019), aktardığı şekliyle dört eğitim paradigması bulunmaktadır;

- Eğitim 1.0; Eğitimde değerlendirmelerin esas olarak yazılı ve sözlü yapmaya dayandığı geleneksel model olarak sözü edilebilecek model.
- Eğitim 2.0; Bir kurum ya da sınıf içerisinde açık teknolojileri de kullanmaya başlayan, grup çalışmasına daha çok önem verilen model.
- Eğitim 3.0; Öğrenci katılımının sınıfın sınırı dışarısında da sağlanmaya çalışıldığı, daha açık ortamlar yaratmaya yönelik, sosyal ağların bu aşamada önemli olduğu model.
- Son olarak ise Eğitim 4.0; Öğrenme modellerinin, gerçek zamanlı olarak doğrudan öğrenci profili, yeteneğine göre uygulandığı, özelleştirildiği yapay zekâ yardımlı eğitim modeli. Bu doğrultuda oyunları da içerisinde kullanabilmeyi amaçlayan bir model.

Oyun oynayan insan kavramı açıklanırken de sözü edildiği üzere, "Gamification", Oyunlaştırma adı verilen bir izlenice, müfredat tercih edilmeye çalışılmaktadır. Doğrudan oyun ile sorunları çözebilmek, kişiyi motive edebilmek ve bireylerin yaşamlarının hemen her alanında öğrenmelerini geliştirebilmeleri adına içsel yeteneklerine başvurmayı hedefleyen bir fenomendir (Almeida ve Simoes, 2019: 122).

Gelişen ve kullanım alanları giderek artan teknolojiler, bu teknolojilere sahip kurumların da teknolojileri kullanabilecek hatta devamını sağlayabilecek, geliştirebilecek yetenekler ortaya çıkartmalıdır, buna gereksinim duymaktadır (Keser ve Semerci, 2019). Bu yönüyle Eğitim 4.0'ın çalışmamız ile ilgili olmayan ancak sözü edilmesi gereken bir diğer çıktısı da gelişen teknolojiye yönelik iş gücünü çıkartmaya duyulan ihtiyaca cevap vermesidir.

Eğitim 4.0 ve ilkelerinin uygulanabilirliği yalnızca eğitim öğretim kurumlarının içerisinde de kalmamış, pazarlama programlarında ve Web uygulamalarında, müşterileri ve kullanıcıları motive etmek, onlarla etkileşime geçmek ve elde tutmak için oyunlaştırma teknikleri uygulanmıştır (Zichermann & Cunningham, 2012). Kurumsal eğitimin yanı sıra,

askeri eğitimde, sağlık alanında, kamu yönetimi gibi alanlarda da kullanılma potansiyeline sahip bu metot, kişinin (oyuncunun-öğrencinin) eylemlerine göre başarı, başarısızlıktan sorumlu hissetmeleri, hataları, geleneksel eğitim sisteminin aksine cezalandırıcı olarak değil hatayı da öğrenme sürecinin içerisine dahil ederek bundan ders çıkartabilme gibi çeşitli avantajlar sunmaktadır (Almeida ve Simoes, 2019: 124).

Eğitim 4.0'ın teknoloji temelli yapısının yanında bir diğer önemli özelliği oyunu eğitim sisteminin içerisinde dahil edebilmesidir. Almeida ve Simoes'in (2019) de çalışmalarında bahsettiği üzere Eğitim 4.0; içerisinde oyunları, oyuna ait elementleri kullanabilmeyi amaçlayan bir modeldir. Oyunlaştırmanın eğitime yapabileceği katkılar arasında; oyunun kendi içerisinde potansiyel olarak bulunan öyküleme, geri bildirim, ödül sistemi, çatışma, iş birliği, rekabet, açık hedefler ve kurallar, seviyeler, deneme yanılma, eğlence, etkileşim, iletişim gibi birçok özelliği barındırmasıdır (Khaleel vd., 2016). Asawaier'e (2018) göre de sorunların üstesinden gelebilme, öğrenme sürecinin iyileşmesini sağlayabilmek adına oyunun dinamiklerinin benimsenmesini içeren bir eğitim sistemi Eğitim 4.0 ile birlikte düşünüldüğünde karşımızda durmaktadır.

Bu yönüyle Eğitim 4.0 içerisinde tartışılan "Gamification", Oyunlaştırma bizlere Eğitim 4.0'ın ana odağının kişisellik ve ezberci eğitim sisteminin kalıplarına karşın esneklik gibi iki temel üzerine inşa edildiği söylenebilir (Adell vd., 2018).

Çalışmamızın dikkat çekmek istediği ve üzerinde durmakta olduğu nokta da tam olarak bu temellerdir. Ülkemizde, coğrafyamızda Eğitim 4.0 ve beraberinde getirdiği teknolojinin, yapay zekanın eğitimde aktif olarak kullanımının söz konusu olmaması ya da bir diğer deyişle yakın gelecek açısından bakıldığında ekonomik ve sanayileşme (Sanayi 4.0) açısından mümkün görünmeyecek olması Eğitim 4.0'ın uygulanamayacak olduğu izlenimi oluşturabilir. Ancak Eğitim 4.0 tartışması söz konusu olduğunda üzerinde durulması gereken ana nokta Eğitim 4.0'ın yukarıda değinilen çalışmalardan da görüleceği üzere; üzerine bina edildiği metotlar, Kişiselleştirilmiş Eğitim ve Oyunlaştırma metotlarıdır. Bu metotların uygulanabilmesi için ya da en azından uygulanabilirliğinin tartışılması adına, karmaşık yapıdaki yapay zekaların eğitim sistemimize dahil olmasını beklenmesine ihtiyaç yoktur. Metodolojik olarak incelendiğinde sporun içerisindeki dinamiklerin ve özü itibari ile oyun olması dolayısıyla Eğitim 4.0'a geçiş aşamasındaki süreç adına bir köprü vazifesi dahi

görebilecek olduğu algılandığında Eğitim 4.0 ve Eğitim 4.0'ın bireyler üzerinde gerçekleştirebileceği değişime göz atabilmek olanaklı hale gelir.

Eğitim 4.0 ile aktarılanlara ek olarak sporun içerisinde barındırdığı, kişinin yeteneğine göre, takım sporları özelinde oynadığı pozisyona göre özelleştirilen antrenman (eğitim) sistemleri. Kişiselleştirilmiş eğitim açısından da sporun değerlendirilebilmesinin önünü açmaktadır. Bu yönleriyle spor; Eğitim 4.0 ve içerisinde barındırdığı oyunlaştırma, yaratıcılık, hayal gücüne verilen önem ve kişiselleştirilmiş eğitim mekanizmalarını kendi içerisinde muhafaza etmektedir. Tüm bu özellikleri söz konusu edildiğinde çalışmada spor; *Spor 4.0* şeklinde isimlendirilip oluşturulan kavramsal çerçeve içerisinde kalarak değerlendirilecektir.

Spor 4.0 ile aktarılmak istenenler tanım halinde açıklandığında; Spor 4.0, Eğitim 4.0'ın eğitim-öğretim içerisinde uygulamaya çalıştığı Kişiselleştirilmiş Eğitim, Oyunlaştırma, Aktif Öğrenme gibi metotları içerisinde barındıran ve bu yönüyle Eğitim 4.0'ın yalnızca eğitim sistemi içerisinde bireyden kazanım almaya çalışmayan ve bir anlamda öğrencinin tüm hayatını etkilemek isteyen eğitim paradigmasının ve sisteminin, teknoloji ve yapay zekâ tabanlı olmayan halidir.

Spora başlamaları ile birlikte, yeteneklerini keşfeden, kendi öğrenme stilini tanıyan bireyler adına sahip oldukları özelliklerin açığa çıkması ile birlikte öğrenme de daha kolay sağlanacaktır. Bu durum da özellikle, çeşitli nedenlerden dolayı damgalanmış insanlar özelinde incelendiğinde, toplum içerisinde ya da eğitim sistemi içerisindeki; “yapamayan” durumlarını “yapabilen” durumuna çevirebilme olasılığını gerçekleştirebilir.

Sonuç olarak Dünya'nın gelinen noktada kıyısında bulunduğu Sanayi 4.0 çağı geniş çaplı bir toplumsal değişime gebe dir. Bu meydana gelecek üretimden, tüketimden, eğitimden, toplumsal yaşama kadar tüm değişimler beraberinde kendi sistemlerini, kendi toplumsal yapılarını, kurumlarını geliştirecek ya da geleneksel kurumları revize edecektir. Bu kurumlar arasında başı eğitim çekmektedir. Eğitim 4.0'ın Sanayi 4.0 ile birlikte değerlendirilmesinin, yapay zekâ odaklı geliştirilecek bir sisteminin olmasının yanı sıra içerisinde barındırdığı ve geleneksel eğitimin içerisinde bulunmayan yeni eğitim paradigmaları ve metotları (Oyunlaştırma, Kişiselleştirilmiş Eğitim vb.) damgalı bireylerin toplumdan ve eğitimden kopmadan, kendi yetenek ve becerilerine açık alanlar oluşturabilmelerini sağlayabilir.

Eğitim 4.0'ın gerçekleştirmek istediği işlevi, kendi dinamikleri içerisinde hali hazırda taşımakta olan spor özelinden durum değerlendirildiğinde de sporun damgalı bireylerin yaşamlarında değerştirebildiği noktaları da keşfederek, oyunun, oynayarak öğrenmenin önemi görülmeye çalışılacaktır. En kısa şekilde ifade etmek gerekir ise yapay zeka yardımıyla simülasyonlar üzerinden ve oyunlar oluşturarak gerçekleştirilmek istenen eğitim sisteminin, spor alanındaki bir simülasyonuna göz atmak olacaktır. Bu açıdan Eğitim 4.0'ın amaç edindiği, yalnızca eğitim alanında, okulda kalmayan ve kişinin hayatının geneline yayılan bir değerşimin, kişiselliğin, aktif katılımın görülüp görülemeyeceği alan araştırmasından elde edilen bulgular aracılığıyla tartışılacaktır.

Son olarak alışma Bourdieu'nun sosyolojik araştırmalarda tzc (substantialist) yaklaşımın yerine ilişkisel (relational) yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini düşünmesi ile paralel bir görüş üzerine kurulmuştur. Bourdieu'ya (1998) göre tzc, özcü yaklaşım ilişkileri ele almayan, şeyler (things) zerinde duran indirgemeci bir yaklaşımdır ve sosyal araştırmalar gerçekleştirilirken pozitivist yönelimli olan tzc analizin öz kabulünün yerine ilişkisel analizi tercih etmektedir (akt. Kasapoğlu, 2016).

Ona göre konunun ya da nesnenin anlamı, o konunun ya da nesnenin, şeyin, özü tarafından belirlenmez. Anlamı belirleyen şey konunun ya da nesnenin içinde gömülü (embedded) bulunan alan (field) ya da aktivitelerden kaynaklanmaktadır (Kasapoğlu 2016:18). Çalışma da bu düşüncelerden hareketle geleneksel eğitim sistemini özü itibariyle damgalayıcı bir kurum olarak değerlendirmek yerine, içerisinde bulundurduğu metotlar açısından bakıldığında süreç içerisinde insanın oyun oynama, hayal kurma gibi yetilerinin göz ardı edilmesine neden olduğu söylenmektedir. Bunun yanı sıra dikotomik bakmaktan kaçınabilmek adına kurum olarak eğitim ele alınıp karşısında birey konumlandırılmamıştır. Aksine spor- eğitim- birey üçgeninde kişilerin süreç içerisindeki değerşimleri ve bu değerşimin hayatın diğer alanlarında, gündelik yaşamda görülen etkileri incelenmiştir.

Elias'da (1987) sadece bugün ile ilgilenmenin sosyolojiyi sınırladığını belirtmiştir (akt. Kasapoğlu 2016: 38). Ayrıca sosyolojik çalışmaların geçmiş ile bağlarını kopartarak sadece ampirik çalışmalar yapılmış olmasını araştırmaların zayıflıkları olarak görmektedir. Sosyal problemleri yalnızca şu andaki durumlarından yola çıkılarak anlamak, anlamlandırmaya çalışmak mümkün değerildir (Kasapoğlu, 2016). Elias'a (1987) göre bir olayın, olgunun geçmişine bakılmadan güncel sorunları anlamak mümkün değerildir. Bu

nedenden ötürü bir durum açıklanırken geçmiş ile gelecek arasında köprü kurulmalıdır. Çalışmada bu Elias'ın bu görüşü de dikkate alınarak eğitim sisteminin bugünkü sorunlarına değinilmenin dışında insanın oyun oynama ve hayal kurma yeteneklerinin tarihsel gelişimine ve bu özelliklerinin eğitim içerisindeki önemine dikkat çekilmeye çalışılmıştır böylelikle dünya genelinde eğitim öğretimin geleceği olarak görülen Eğitim 4.0'ın nasıl bir yapılanma içerisinde olduğu ve insanlık açısından önemi bu süreç içerisinde gösterilmiştir. Bu nedenle çalışma geçmiş (Homo Imaginalis/Hayal Kuran İnsan-Homo Ludens/Oyun Oynayan İnsan) – şimdi (geleneksel eğitim sistemi- Spor 4.0)- gelecek (Eğitim 4.0) arasında bir köprü kurmuştur denilebilir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Dünya üzerinde hangi kültür, coğrafyada olduğu fark etmeksizin toplumlar kendilerine 'normaller' belirlemişlerdir. Belirlenen normal tanımları üzerine inşa edilen yaşam, normal kabullerinin dışarısında bulunan kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak dışlanmasına, ötekileştirilmelerine neden olmuştur. İnsanlar; vücutlarında bulunan izlerden, herhangi bir organlarının eksik ya da işlevini yerine getiremiyor olmasından, mensubu buldukları etnik köken, din, aile ya da kişisel olarak gerçekleştirmiş oldukları davranışları ve söylemlerinden dolayı normal kalıplarının dışarısında görülmüş ve bu nedenlerden dolayı ötekileştirilmişlerdir.

Sosyal alandan ötekileştirilmiş bireyler için tek mücadele alanı bununla sınırlı değildir. Aynı zamanda yine genel geçer kalıplarla gerçekleştirilmiş yapılar, teknolojiler, alet ve araçlar nedeniyle başka zorluklar ile de karşı karşıya kalmaktadırlar. Tüm bu zorluklar neticesinde ötekileştirilmiş birey kendine olan inancını kaybetmekte ve her geçen gün daha fazla yalnızlaşmakta ve özgüvenini yitirmektedir. Bu ötekileştirme herhangi bir yapıda görülebileceği şekilde eğitim kurumu içerisinde de gözlemlenmektedir. Klasik, geleneksel, eğitim sistemi bireyleri kendi kişisel becerileri ya da özelliklerine bakmaksızın aynı müfredat içerisine almaktadır ve her zihinden aynı şeyleri aynı şekilde anlayabilmesi ve yapabilmesi beklenmektedir. Bu durum da sistem içerisine dahil olamayan kişilere karşı belirli damgaların oluşması ya da damgaların daha da belirgin hale gelmesine neden olmaktadır.

Günümüzde oynayarak öğrenme, kişiselleştirilmiş eğitim, yaratıcılık, hayal kurma gibi kavramlara dayalı eğitim metotları ile bireylerin kendi yeteneklerine göre ve aktif, etken bir şekilde eğitim alabilmeleri amaçlanmaktadır. Alınan eğitimin kazanımlarını ise hayatın tümüne yayabilmek bu metotların başarımı olarak ifade edilmektedir. Sözü edilen tüm bu metotları içerisinde barındıran ve yapay zekanın yardımı ile desteklenmesini ifade eden Eğitim 4.0 yaklaşımı ile geleneksel eğitim sisteminin oluşturduğu ya da oluşturabileceği damgaların azaltılabilmesi mümkün görünmektedir. Oynayarak öğrenme, kişiselleştirilmiş eğitim, yaratıcılık kavramlarının, özü itibariyle bir oyun olmasından ötürü sporun içerisinde de bulunması sporun Eğitim 4.0'ın kullanmak istediği metotları gerçekleştirebilmesini de sağlamaktadır. Bu da bizlere sporun bu şekilde bir eğitim metodu olarak kullanılabilceğini göstermektedir. Bu şekilde ülkemizdeki günümüz eğitim sistemi içerisinde 'ezberci' eğitimin öğrenciyi edilgen kılan yapısının karşısında konumlanabilir ve öğrenciyi bir anlamda okula getirilip zihni birçok bilgi ile doldurulup eve gönderilen otomat bir makine olmaktan çıkarabilecektir. Eğitim süreci içerisinde öğrencinin hayal kurabilme ve oyun oynama yetilerini teşvik etmek onun sürecin daha fazla içerisine katılmasına ve bir anlamıyla da kendi hayal gücü ve yetenekleri çerçevesinde bir eğitim alabilmesine de olanak sağlayabilir. Hatta bu noktada şu yorum yapılabilir ki artık müfredatı oluşturanlar öğrencilerin hayal güçleri, imgelem yetenekleri olacaktır. Her öğrencinin farklı türde ve seviyede yeteneklerinin olduğu gerçeği düşünülüğünde durumun bu yönde cereyan etmesi sisteme, müfredata katılamayan kişinin, öğrencinin, başarısız sayılmasının da önüne geçebilecek durumda görünmektedir.

Tüm yukarıda belirtilen gelişmelere rağmen kullanılmakta olan klasik ya da geleneksel eğitim sistemi olarak adlandırılan ve öğrencileri yalnızca bilişsel yönden geliştirmeyi amaçlayan, bireylerin yeteneklerini, kişisel özelliklerini dikkate almayan ve öğrenciyi eğitim öğretim süreci içerisinde edilgen bir konuma yerleştiren bir öğretim anlayışına sahiptir. Bu anlayışla farklı yetenek ve ilgilere sahip bireyler kendi özellikleri doğrultusunda bir eğitim alamamakta ve yeteneklerine uygun olmayan eğitimin neticesinde sistemin içerisine dahil olamamaktadırlar. Sonuç olarak da 'başarısız' ve benzeri çeşitli damgalanmalara maruz kalmaktadırlar. Bütün bunların yanı sıra bu durum fiziksel ya da zihinsel özellikleri ile toplum içerisinde damgalanmış olan bireyler açısından düşünüldüğünde bu kimselerin sahip oldukları damgaların ise şiddetini artırmaktadır.

Bu araştırmanın temel problemi yukarıda belirtilenler ışığında, sahip oldukları özellikleri nedeniyle insanların etiketlenmesine karşın, toplumda damgalı ve özellikle de engelli bireylere yönelik çok amaçlı destek mekanizmalarına (örneğin spor gibi) yeterli önemin verilmemesi ve bu gibi nedenlerle yeni kimlik inşa edebilme olanaklarının sınırlı olmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amaçları

Eğitim 4.0 ve benzeri paradigmlar teorik açıdan tartışılmış olsalar da fiziki, maddi yetersizlikler göz önüne alındığında ülke genelinde yakın dönem içerisinde uygulanabilir olmadıkları görünmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, Eğitim 4.0'ın metotlarını içerisinde bulundurduğu düşünülerek, Spor 4.0 kavramsallaştırılmasıyla incelenen sporun çeşitli nedenlerle damgalanmış bireylerin kimliklerindeki değişime etkisini göstermek ve bu alanda hem eğitimde hem de sporda gerekli yatırımların ve teşviklerin yapılmasına katkıda bulunmaktır.

Çalışmada alt problemler olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- a) Bireylerin günlük yaşamlarında damgalanma süreci nasıl gerçekleşmektedir?
- b) Bireyler eğitim yaşantılarında nasıl damgalanmaktadır?
- c) Eğitim sistemi içerisinde bireylerin ve damgalanmış kimliklerinin yaşadıkları zorluklar nelerdir?
- d) Bireyler eğitimleri boyunca kendilerini nasıl hissetmektedirler?
- e) Spora başlanması ile birlikte günlük yaşantılarında meydana gelen değişimler nelerdir?
- f) Spora başlanması ile birlikte sosyalleşmelerinde, sosyal aktivitelere katılımlarında ne tür değişimler söz konusudur?
- g) Sporda kendi yeteneklerine göre eğitim alabilme olanak ve olasılığı nedir?
- h) Spora katılım gösterme istekleri ile eğitime katılım gösterme istekleri arasında bir fark var mıdır? Varsa buna yol açan faktörler nelerdir?
- i) Spora başlamaları ile birlikte geliştirdikleri özellikler nelerdir?
- j) Edindikleri sporcu kimliğinin özgüvenleri üzerindeki etkileri nelerdir?
- k) Yeni kimlik inşasında Spor 4.0'dan bahsetmek mümkün müdür?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim 4.0'ın öğrenciler üzerindeki etkilerine değinen, eğitim öğretimdeki genel başarı seviyesini olumlu etkilediğini belirten (Hariharasudan vd., 2018; M. Ciolacu vd., 2017; Almeida ve Simoes 2019; Huu Duc vd., 2018; Salmon, 2019; Aziz Hussin, 2018) çalışmalar mevcuttur. Ancak Eğitim 4.0'ın damgalanmış bireylere ve kimliklerinde gerçekleştirebileceği etkilerine değinilmemiştir. Çalışma bu açıdan değerlendirildiğinde önemlidir.

Ayrıca sporun içerisindeki metotlar ile Eğitim 4.0'ın metotları karşılaştırılarak oluşturulan Spor 4.0 kavramının eğitim kurumunu tek başına ele almak yerine spor ile aralarındaki metodolojik ilişkiyi gösterebilmesi yönüyle de önemli bir noktadadır.

Sporun ve içerisinde barındırdığı oynayarak öğrenme, kişiselleştirilmiş eğitim gibi özellikleri açısından değerlendirilip damgalanmış bireylerin kimliklerinde yaşadıkları değişime bakılmak istenmesi ile birlikte değerlendirildiğinde çalışma özgün bir noktada durmaktadır.

Her spor branşının farklı dinamiklere, kurallara ve özelliklere sahip olmasından ötürü oluşabilecek karışıklık ya da yetersiz temsilin önüne geçilebilmesi adına araştırmacı tarafından tek bir spor branşı özelinde kalınmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Basketbol sporu da bu açıdan son derece yüksek efor sarf edilmesi gereken bir spor olması, çok sayıdaki kurallara uyma zorunluluğu, bir takım sporu olması dolayısıyla eğitim sistemi içerisindeki sınıf ortamına eşdeğerlik gösterebilme özellikleri ile süreci daha iyi anlayabilmek için uygun olduğu kabulüne dayanılarak seçilmiştir. Ek olarak basketbol sporunun seçilmesindeki bir diğer neden ise araştırmacının da bu spor branşında lisanslı sporculuk yapmış olmasıdır.

Türkiye'de Spor Sosyolojisi oldukça yeni bir alan olmasına karşın bazı dikkat çeken çalışmalar bulunmaktadır (Cengiz ve Taşmektepligil 2016; Dever 2010; Ergur 2019; Güler vd., 2018; Tezcan 2019; Turkay 2020; Yetim 2015). Ek olarak Elmas ve diğerlerinin (2018) yapmış oldukları çalışmada sporda sosyal alanlar kapsamında 2000-2015 yılları arasında gerçekleştirilmiş 1023 lisansüstü tez incelenmiştir. Bu çalışmalar arasından yalnızca %16'sı spor sosyolojisi üzerine çalışılmıştır. Ayrıca araştırmada tüm çalışmalar içerisinde yalnızca %14,2'lik kısmının nitel araştırma olduğu görülmüştür. Bu yönleriyle değerlendirilmesinin

yanı sıra temellendirilmiş kuram çalışması ile yapılmış bir spor sosyolojisi olması yönüyle de çalışmanın önemli bir noktada olduğu söylenebilir.

Ülkemizde popüler olan futbol sporu ile ilgilenen kişi sayısının fazla olması nedeniyle bu spor ile uğraşan engelli sporcu sayısı da fazladır. Bu durum diğer spor branşları ile uğraşan sporcuların (özellikle de bireysel sporlar ile ilgilenenler) çok az sayıda olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle sporcu sayısı göz önünde bulundurularak basketbol sporu özelinde ve çoğunluğu yürüme engelli olan sporcular ile gerçekleştirilmesi dolayısıyla çalışma nispeten azınlıkta kalan kişiler ile yapılmıştır denilebilir. Bu yönüyle de çalışmanın spor sosyolojisi literatürüne önemli bir katkıda bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Son olarak temellendirilmiş kuramın şekiller yardımıyla elde edilen bulguları toplu ve özetlenmiş halde kolay anlaşılabilir kılmaktadır. Aynı zamanda metafor oluşturma aşaması ile temellendirilmiş kuramın araştırmacıya kültürel sosyoloji yapabilme imkanı sağlamış olması çalışmayı literatüre yeni kavramlar kazandıracak konuma getirmiştir (Damga dalgalanması, sosyal izolasyon duvarı vb.). Bu özellikleri dolayısıyla şekiller ve metaforlar vasıtasıyla çalışma özgün ve bir temellendirilmiş kuram çalışması olarak önem kazanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmada sosyal hayatlarında çeşitli nedenlerle damgalanmış ve damgalanma seviyeleri, şiddetleri farklı düzeylerde olan ve aynı zamanda basketbol sporu ile aktif olarak ilgilenen bireylerin ilgilendikleri sporun kimlikleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmada geleneksel eğitim sisteminin bireyin özelliklerine yer vermediği ve yeni damgalar ürettiği veya var olan damgaları daha da belirgin hale getirdiği eleştirisi yapılmaktadır. Bu doğrultuda katılımcılarla görüşme yapılmış olması çalışmanın sınırlılığıdır.

Katılımcıların hem yaptıkları spor ve engelleri hem de demografik özellikleri açısından oldukça homojen olmaları dolayısıyla alt gruplara ayrılarak incelenme şansının olmaması çalışmanın bir başka sınırlılığıdır. Diğer bir ifade ile cinsiyet veya yaş gibi özelliklerine göre katılımcıların yeni kimlik inşa süreçleri karşılaştırılmalı olarak sunulmamıştır.

Katılımcıların homojen dağılımı; çoğunluğun yürüme engeli olan ve erkek bireylerden oluşması bir sınırlılık olarak gözükmemektedir. Ancak katılımcıların çoğunun yürüme engelli erkek basketbolcular olmasına bağlı şekilde yaşadıkları sorunlar ve kazanımları büyük benzerlikler gösterdiğinden karşılaştırma yapılmamasının büyük bir eksiklik yaratmamış olduğu da belirtilmelidir.

Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise Coronavirus ya da Koronavirüs olarak bilinen Covid-19 pandemisinin tüm dünyayı etkisi altına alması dolayısıyla ülkemizde okulların ve spor müsabakalarının tatil edilmesi neticesinde sporculara ulaşmada yaşanan zorluklardır.

1.5. Yaklaşım ve Sayıtlar

Süreç temelli incelemeleri mikro ölçekte ele alması dolayısıyla Sembolik Etkileşim yaklaşımının bu çalışma için uygun hareket noktasını sağlayacağı düşünülmüştür. Sembolik etkileşimci yaklaşımın önde gelen temsilcisi olarak Goffman'ın "damga" (stigma) kavramı üzerinden, damgalanmış kimliklerin Spor 4.0 ile birlikte yaşadıkları değişimi aktarabilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın temellendirilmiş kuram aşamasında bulgular, açıklamaları yapılmış bu kavramsal çerçeveden yararlanılarak analiz edilecektir.

1.5.1. Damgalanmış Kimlik

Damga kavramı algılanışı itibari ile kötü ve zedeleyici bir kavramdır. Terim olarak damga tarihte; kişinin ahlaki durumundaki (toplum tarafından belirlenen) kötü, olmaması gereken şeylerin bir işareti olarak kullanılmıştır. Suçlu ya da köle kimselerin bedenlerine kazınan işaretler o kişinin kendisinden uzak durulması gereken birisi olduğunun göstergesidir (Goffman, 2014: 27).

Etiketlenme olarak da adlandırılabilir bir kavram olan damganın sosyolojide kullanımının yaygınlığı Erving Goffman'ın temellendirmesi ile oluşmuştur. Goffman'ın bu kavramsallaştırmasının daha iyi anlaşılabilmesi, aynı zamanda bu çalışmanın da hedeflediği konuyu açıklayabilmesi adına öncelikli olarak kişinin toplumsal yaşamda kendisini nasıl sunduğuna bakmak gerekmektedir.

Bireyler toplum içerisinde bir eylem, performans gerçekleştirirken karşısındakilere genel itibari ile mevcut durumun ideal bir görüntüsünü sunar. Bu nedenle kişi başka bir kimseye eylemlerini sunduğunda bu performans toplum tarafından onaylı olan değerleri, kendi gerçekleştirmek isteyebileceği eylemlerden daha fazla göstermekte, temsil etmektedir (Goffman, 2018: 44-45). Yani bir kimse bir davranışı toplumdaki herhangi bir kimsenin önünde gerçekleştirirken karşısındaki kişinin ya da grubun değerlerine aykırı bir davranışta bulunmaz. Her ne kadar tek başınayken bu davranışları öyle gerçekleştiriyor olsa bile. Örneğin coğrafyamızda büyüklere saygı duymak toplumsal bir değer olarak kabul görmektedir. Kişi tek başınayken bu konuya aykırı düşünceleri mevcut olabilir ancak toplumun, çevresinin bu düşünceleri kabul etmeyeceğini bildiğinden ya da kabul etmediğini gördüğünden; bir büyüğü karşısında bacak bacak üstüne atma eylemini gerçekleştirmekten kaçınabilir. Bu durum en genel anlamıyla toplum tarafından dışlanmak istememenin bir getirisidir. Kişiler davranışlarını, dışlanmamak adına topluma uygun hâle getirir ya da toplum tarafından bunu gerçekleştirilmeye zorlanır. Bir kimse bu anlamıyla performansı, eylemi sırasında toplumun standartlarına uygun olmayan davranışlarından vazgeçmeli ya da gizlemelidir (Goffman, 2018: 50).

Eylemden vazgeçilmediği ya da gizlenmediği takdirde söylendiği üzere toplumdan dışlanmalar meydana gelir. Bu istenmeyen hareketleri ise Goffman (2018) üç kategoriye ayırmıştır. Bunlardan birincisi anlık kas kontrolü kaybı ile kazara gerçekleşebilen yetersizlik, uygunsuzluk durumu. Örneğin dil sürçmesi, takılıp düşmek, çarpmak vb. İkincisi ise eyleyenin (oyuncunun) içerisinde bulunduğu grup ile olan iletişimi, etkileşimi ile az ilgiliymiş ya da ilgisizmiş gibi görünmesine neden olabilecek; ezberini unutmak, gergin veya uykulu gibi görünmek, aksi bir durumda kahkaha atmak vb. Üçüncü kategori ise oyuncunun performansının yani bireyin eylemlerinin, yetersiz dramatik yönlendirmeyle, alandan ya da dışarıdan kaynaklanan eyleme uygunsuzluk durumudur. İbn-i Haldun'un "Coğrafya kaderdir" sözü özelinde bakıldığında kader ya da şans olarak da bu durum düşünülebilir. Çalışmada ele alınan eğitimde damgalanma üçüncü kategoriye dahil edilebilir. Eğitim kurumu özelinde söylendiğinde bireyin damgalanmasının nedeni ise eğitim ortamının kişinin yeteneğine, performanslarına göre ayarlanamaması problemidir. Bu da sözü edilen üçüncü kategoriye kalıp olarak uymaktadır.

Bu sorun aynı zamanda arka plandaki kurumsal sıkıntıların görünmesini de zorlaştırmaktadır. (Kurum teknik açıdan önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak amacıyla

örgütlenmiş faaliyetler sistemi. Yaptırımların kullanımını yönlendiren toplumsal denetim mekanizmaları. Yapısal açıdan yatay ve dikey statüler ve çeşitli grupları birbirine bağlayan toplumsal ilişkilerin türleri. Kültürel açıdan ise kurumdaki faaliyetleri etkileyen ahlaki değerler bağlamında moda adet zevk edep gibi amaçlar araçlar üzerindeki normatif kısıtlamalar bağlamında ele alınabilir (Goffman, 2018: 223-224). Çalışmada da bu tanımlama üzerinden kurum kavramının kullanımı anlaşılmalıdır.) Çünkü eğitimdeki başarısızlık eğitim kurumunda aranmamakta doğrudan öğrencinin başarısızlığı olarak kabul edilmektedir. Beraberinde eğitim kurumunun sorunsuz çalıştığı algısı oluşmaktadır. Toplumsal kurumlar içerilerinde belirli düzeyde şekillenmiş davranış kalıplarını taşıdıkları için bu durum eğitimin dışında diğer bütün toplumsal kurumlar için de geçerlidir. Bir kişinin mensubu olduğu din, kültür ve yaşam alanını paylaştığı kişiler ile sınırlanması. Bir öğrencinin okuduğu okul ile entelektüel kapasitesinin sınırlarının değişebilir olması hatta bir akademisyenin yaratıcılığını sınırlayabilecek kurumun üniversiteler olabileceği de bu yönüyle tartışmaya açıktır.

Tüm konuşulanlardan yola çıkarak genel bir örnek üzerinden durum görülmek istendiğinde; söz konusu herhangi bir akademisyenin çalışmaları üniversiteye uygun görülmezse damgalanabilir ya da bilgisayar oyunları oynayıp, çizgi filmler izlemekten hoşlanabilecek bir akademisyen meslektaşları tarafından da ayıplanabilecek, dışlanabilecek; akademisyenliğe yakışmayacak davranışlar sergilemekle itham edilebilecek hatta damgalanabilecektir. Çünkü kurumun gerektirdiği kalıpların dışarısına çıkılması, ya da doğuştan getirilen, sonradan edinilen bazı özellikler ile toplumun inşa ettiği normal kalıplarının içerisinde olmama durumu bize kişilerin neden davranışlarını ‘topluma göre’ oluşturduğunu anlatabilir.

Goffman bu tip durumları; eyleyenin, davranışı gerçekleştiren bireyin, doğrudan kendisine ait bir özellik olarak değil eyleyen ile izleyici, toplum veya belirli kurumları arasında dramatik bir etkileşimin ürünü olarak görmektedir. Bu ifadelerle de hem Goffman’ın benlik anlayışı hem de dramaturjik yaklaşımının özeti görülebilmektedir. Bu anlamda kişinin kimliğinin ne olduğu ile ne olması istendiği arasındaki görülebilir ya da görülmeye açık fark o kişinin damgalanmasına neden olacaktır (Ritzer ve Stepnisky, 2014).

Messinger ve diğerleri (1962: 98-99) bu konuda yaşamı bir gösterinin sahnelenmiş olduğu tiyatro oyunu şeklinde tanımlamışlardır. Hatta kişinin toplum içerisinde yani oyun

oyarken, oyunu sahnelerken yansıtılan (projected) durumuna; karakter (character), oyun oynamazken, yani kendi başınayken gerçek (real) durumuna ise kendi (self) adını vermişlerdir.

Bu doğrultuda karakterlerimiz Messinger, Sampson ve Towne'ye göre tıpkı Goffman'da olduğu şekilde bize ait olan özelliklerimiz değil yalnızca diğerlerine gösterdiğimiz, göstermeyi tercih ettiğimiz özelliklerimizdir.

Toplum da belirli 'karakterlerin' bir araya gelerek oluşturdukları bir gruptur. Bir grup ya da topluluğun özelliklerinin, çerçevesinin hatta 'grubun karakterinin' belirlenmesi sürecinden sonra ise bu çerçevenin dışarısında kalanlar olacaktır. Ayna etkisi olarak grubun ne olduğunun anlaşılabilmesi adına bulunulan ortam içerisine bir 'yabancı'nın' dahil olması grubun üyelerini daha da birbirine yakınlaştırmak için kullandığı bir metottur.

Bu durum sohbet toplantılarında özenle yapılmaktadır. Bu hem grubu oluşturan dinamiklere bir dayanak olarak kullanılmakta hem de grup içerisindeki kişilerin birbirlerine olan yakınlığını da artırmaktadır (Giddens, 2017: 84).

İnsanlar da buldukları ortama, grubun içerisine, çevrelerine yeni birileri katıldığında, kendisiyle ilgili bilgi edinmek ya da daha önceden içerisinde buldukları toplum tarafından edindikleri bilgileri ile kişiyi tanımlamak için bir uğraşı içerisine girmektedirler (Goffman, 2018: 15). Yabancıya karşı olan merak duygusu o kişi ve kişiye ait davranışları tanımlayıp zihnimize oluşturduğumuz bir kümenin içerisine yerleştirmektir. Coğrafyamızda yeni tanışılan kimselere sorulan; Nerelisin? Baban ne iş yapıyor? Gibi soruların arkasında yatan başlıca neden de bu pratik bir küme içerisine dahil etmeye çalışma durumudur. Örneğin bir öğretmenin zihninde mevcut olan 'iyi öğrenci kümesinde' iyi bir öğrencinin nasıl olması gerektiği tanımlıdır ve bu tanımlar üzerinden sınıfındaki her bir öğrenciyi değerlendirir. Bir matematik öğretmeni için bir öğrencinin tüm matematik sınavlarından doksan puan üzerinde notlar alması o öğrenciyi öğretmen açısından başarılı öğrenci kümesinin içerisine dahil edebilir. Öğrenci adına ise bu durum başarılı öğrenci olmak amacı taşıyorsa o özelliklere sahip olmak ya da öyleymiş gibi yapmak olacaktır. Bu duruma uygun olarak da başarılı bir öğrenci rolü üstlenmiş ve bu role uygun davranışlar gerçekleştirirken kendini bulmuş olacaktır.

Bu yönüyle de kişinin eylemini gerçekleştirdiği, performansını sahnelediği bu gösteriyi başkaları için yapmış olabileceği ihtimali yüksektir (Goffman, 2018: 29). Gösterinin başkaları için yapılmış olmasının yanı sıra gösteriyi, eylemi yapan kişinin yapılan eylemi içselleştirmesi ile ilgili bir başka nokta göze çarpmaktadır. Gösterinin, eylemin yapılış sırasında ise yapan kişinin rolüne inanıp inanmamasıyla ilgili iki durum tanımlanmıştır:

Bunlardan birisi oyuncunun (buradaki örneğimizde öğrencinin) oyununa kendisini kaptırmış olabileceği ve gerçekleştirdiği, sahneye sunduğu davranışın onun gerçekliği olduğuna samimi şekilde ikna olmuş olması durumudur ki bu toplumun da ya da seyircisinin de ikna olmasına neden olur. Goffman'a göre bu durumun gerçekliğinden yalnızca sosyologlar ya da toplumdaki hoşnutsuz olan birisi kuşku duyacaktır ve bu oyunculara Goffman (2018: 29); içten oyuncular adını vermektedir.

Diğer durumda ise oyuncu rolüne kendini kaptırmamış olabilir. Goffman'ın kinik oyuncu olarak adlandırdığı bu kişilerin durumlarında görünen ise oyuncu, seyirciyi ya da kişi, toplumu kendi amacına ulaşabilmek adına rolüne inandırmak ister ve kendi kimliği (self) ve bu durum hakkındaki görüşleri onun adına önemsizdir. Ancak bu yalnızca kişisel çıkarı için kullandığı anlamına gelmez, kendi iyilikleri için ya da toplumun iyiliği için de yapabilirler (Goffman, 2018: 29). Bu durum da aynı örnek üzerinden bir öğrencinin yalnızca öğretmenin gözüne girmek amacıyla ders çalışıyor ya da çalışıyormuş gibi yapması şeklinde görülebilir. Amacı başarılı öğrenci karakterinde (character) gözükme. Böyle bir durumda göstermek istediği karakteri onun toplum önünde vitrin sahnesinde gerçekleşmektedir. Kendisi (self) ise arka bölgede yani sahne arkasında ancak yerini bulabilir (Goffman, 2018). Başarılı öğrenci karakterini içselleştirmiş bir öğrencinin gündelik hayatı içerisinde gerçekleştirdiği eylemlerinde de okul ya da entelektüel bilgi kapasitesini geliştirecek eylemlerde bulunduğu düşünülebilecektir. Bu karakteri içselleştirmemiş ve yalnızca yüksek puan almak amacı ile karaktere bürünmüş kişiden daha farklı gündelik eylemler beklenebilir.

Damgalanma böylece yalnızca vitrin sahnesinde gerçekleşebilir. Kişi toplumun, grubun, kurumun kurallarına, beklentilerine uygun davranışlar gerçekleştirdiği, ya da fiziksel, zihinsel kabul edilen özelliklere sahip olduğu müddetçe, arka sahnede yani toplumsal yaşantının dışarısında kalan özel alanlarda damgalanmak mümkün değildir.

Ancak kişi damgalandıktan sonra bu damgayı özel alanda da yaşayabilir. Psikolojide ‘kendini gerçekleştiren kehanet’ kavramı altında değerlendirildiğinde de bahsedilen durum açık bir şekilde görülebilir.

Vitrinde, toplumsal alanda, kişinin hem özellikleri hem de davranışları söz konusu olduğunda ise sahip olunan damganın görünürlüğü, hemen ortaya çıkabilirliği bir diğer söz edilmesi gereken noktadır.

Damganın görünürlüğü konusunda ise kişinin damgasının görünür ya da insanlar tarafından biliniyor olması durumunda kişi; gözden düşürülmüş, itibarsızlaştırılmıştır. Damgalar görünür değil ya da hızlı bir şekilde dikkati çekebilecek şeyler olmadıklarında ise gözden düşürülmesi, itibarsızlaştırılması ihtimal dahilindedir (Goffman, 2014: 30). Damga kavramının tarihsel kullanımı açıklanırken sözü geçen suçlu ya da köleler bu yönüyle görünür damgayı sahip olmaları nedeniyle de gözden düşürülmüş, itibarsızlaştırılmış kişiler olmaktadır. Her iki duruma daha açık örnekler verildiğinde belirgin olan bir damgayı sahip kişi bir kazazede, fiziksel engeli olan bir kişi olabilir, çünkü bu damgalar ilk görüşte anlaşılabilir. Hemen fark edilebilir. Bu nedenle bu kişiler tanıma göre gözden düşürülmüş kişilerdir. Ancak konuşma bozukluğu olan bir kişi düşünülüğünde gözle görülür, hemen fark edilebilir bir damgası henüz yoktur. Ancak konuşmaya başladığında damgalanabilme ihtimali söz konusu olacağından bu kişi de tanım itibari ile; gözden düşürülmesi ihtimal dahilindedir.

Ancak söz konusu itibarsızlaştırılmış ya da itibarsızlaştırmaya açık ayrımı tıpkı damgalanmanın nedeninin farklı olması için de düşünülebileceği şekilde etkileri konusunda bir ayrım yapmak. Birinin durumu diğerinden daha kötüdür diyebilmek mümkün değildir. Tıpkı fiziksel şiddet ile psikolojik şiddetin etkilerinin birbirleriyle derece olarak karşılaştırılmasının sağlıklı olmayacağı gibi. Bu tip bir karşılaştırma aynı zamanda; kim daha çok damgalanıyor gibi bir algıya neden olarak damgalar arasında istenmeyecek bir hiyerarşi meydana getirebilir.

Damgalanma durumlarına daha detaylı bakıldığında ise; Goffman temelde üç damga tipi belirler: Birincisi; bedenin korkunçlukları dediği fiziksel deformasyonları olan kişiler ile ilişkili damgalar. İkincisi; zayıf irade, ahlaksızlık, sapkın ve katı inançlar gibi bireysel karakter bozuklukları olarak ifade ettiği kişiler ile ilişkili damgalar. Üçüncü olarak ise ırk,

ulus ve din ile ilişkili, ailenin tüm mensuplarına bulaşabilecek olan toplumsal damgalar (Goffman, 2014: 33). Görüleceği üzere ilk durumdaki kişiler gözden düşürülmüş diğer ikisi ise gözden düşürülmesi ihtimal dahilinde olan kişilerdir.

Toplum, bireyleri kategorilere, sınıflara ayırıp aynı zamanda belirli grubun, sınıfın içerisinde bulunanların davranışlarının çerçevesini, niteliklerini de belirler. Toplum içerisinde bu niteliklerine bakarak insanlar birbirlerine karşı eylemlerde, söylemlerde bulunurlar. Damgalar da sınıflar gibi belli niteliklere sahiptir ve taşınan nitelikler bulunulan, sınıf, kültür, topluma göre değişiklik gösterebilir (Bakacak, 2002: 46). Goffman (2014) damgalanmış olan kişiler ile toplumun diğer üyelerinin ayrı kategoriler halinde değil bir madalyonun iki tarafı gibi bir ve aynı zamanda toplumun üyelerine, zamana ve mekâna göre farklılık gösterebilen, damgalanma sürecinin unsurları olduklarından söz eder. Damga iki yönlü bir yapıdadır, birisine yapılan damgalama bir diğerinin normal olduğu düşünüldüğü anlamını beraberinde getirir. Bir kişi damgalıysa, karşısında toplumun normal olarak tanımladığı kişi de olmak zorundadır. Bir toplumda belirli bir dönemde normal olan şeyler başka dönemlerde ya da toplumlarda anormal karşılanabilir. Bir coğrafyada ayıplanan bir davranış başka bir coğrafyada normal karşılanabilir.

Bu duruma örnek olarak; jest, mimik ve el hareketlerinin çeşitli coğrafyalarda farklı anlamlara gelmesi gösterilebilir. Baş parmağın işaret ve orta parmaklar arasına sıkıştırılması suretiyle gerçekleştirilen bir hareket Avustralya, Kanada, İngiltere gibi ülkelerde küçük çocuklara karşı yapılan ve ‘burnunu çaldım’ şeklinde yapılan zararsız bir şakayken, Türkiye’de şiddetli derecede kaba görülen bir harekettir. Yani bu hareketi Avustralya’da yaptığımızda diğer kişiler çocuğunuzla oyun oynadığınızı düşünecek ve gülüp geçecektir ancak Türkiye’de yaptığımızda ise ayıplanacaksınız. Bir başka örnekte ise geçmiş senelerde ülkemizde bir kişinin kazandığı paranın konuşulması ayıp karşılanmaktayken artık günümüzde bu durumun etkisini yitirmesi gösterilebilir.

Verilen örneklerde de görüleceği üzere bir kişinin damgalanması tamamıyla bulunduğu coğrafyaya, mekâna, konuma ve yaşanan ana, zamana göre değişiklik göstermektedir. Birçok müzik türü (Rap, Rock vb.) ve dinleyicisinin başlarına gelen damgalanmalar da bu durumun yansımasıdır.

Damgaların coğrafyadan coğrafyaya, dünden bugüne değişebilirliğinin yanı sıra damgalanmış kimlikler de kendilerini normal birey olarak tanımlayabilir, kendilerini toplum ya da kurumlar tarafından damgalanmalarına rağmen öyle görebilirler. Ancak toplum içerisinde normal kabul edilenler tarafından onlarla aynı oldukları kabulünü karşılarında bulamamaktadırlar. Kendilerine toplumun, grubun, kurumun diğer mensupları tarafından eşit, denk seviyedeymiş gibi davranılmaz ve bağlı bulunan grubun ya da toplumun içerisinde kabul edilmeme, dışlanma ve küçümsenme gibi durumlar ile her şeye rağmen karşı karşıya kalırlar.

O halde damgalanmış kimliklerde oluşan ya da oluşabilecek yetersizlik, güçsüzlük algısı ona toplum tarafından yansıtılmıştır demek çok da yanlış olmayacaktır. Toplumlar ya da gruplar bir anlamda güven duygularını tatmin amacıyla benzerleri ile birlikte olma ve farklı olanı dışarıda bırakma eylemini gerçekleştirirler. Bu durumun bir sonucu olarak da kafir (heretic) gibi ağır ya da tembel gibi birçok gruptan dışlanma ile bağlantılı bir damgalanma söz konusudur.

Neticesinde damgalı olanlar ile normal kabul edilenler arasında bir izolasyona da neden olan durum karşılıklı bir önyargılı damgalama ilişkisi doğurur. Goffman'ın kitabında verdiği paten yapan tek bacağı olmayan bir kız örneğinde görüleceği üzere normal olarak tanımlanabilecek herkesin başına gelmesi muhtemel olay olan paten kayarken düşme sonucu damgalanmış olan kişinin çevresinde toplanan kişilere olan; "...ben zavallı, çaresiz bir sakat olduğum için düşmüş olmalıydım" (Goffman, 2014: 45). Cümlesi ile birlikte etrafındaki kişileri; "çaresiz bir yığın dişi tavuk" (Goffman, 2014: 45) şeklinde gördüğünü ifade etmesi bize tartışılan durumun örneğini de oluşturmaktadır. Başka bir örnek olarak; Kusow'un (2004) yapmış olduğu araştırmada Kanada'da yaşamlarını sürdüren Somalili insanların damgalanmalarına bir tepki olarak Kanadalıları damgaladıkları aktarılmıştır. Damgalanan kimliklerdeki karşı damgalama süreci ya da tepkisi veya damgalı kişinin zihninde bir damgalayıcı (stigmatizer) kümesi belirmesi (ki örnekte damgalayıcılar Kanadalılardır) durumu gerçekleşmektedir.

Kişi gerçekleştirilen eylem esnasında yaşanan aksaklığın insanlar tarafından normal olarak değerlendirilmeyip damgası nedeniyle yapamadığı algısını içselleştirmiştir ve kendisine bir kalıp, çerçeve oluşturarak kendisine bu şekilde yaklaşan insanları bir benzetmeyle damgalamıştır. Böylelikle damgalı kimliklerin toplumun geri kalan mensupları

ile olan iletişimleri sınırlanmaktadır. Bu iletişimsizlik de yerini yabancılaşmaya ve birbirlerine karşı izole olmaya bırakacaktır.

Bu izolasyon, damgalanacaklarını düşünen kişiler adına da sosyal etkileşimden kaçmak istemeleriyle gerçekleşmektedir. Mevcut durumlarını saklamak, gizleyebilmek amacıyla bu eylemde bulunmak durumundadırlar. En azından damgalarının görünmesini istemedikleri için bunu yapmak istemektedirler (Thoits, 2016: 135).

Tıbbi açıdan karantinada kalınması, evde tedavi görmesi gereken insanların da toplumsal açıdan damgalandıkları ve sosyalleşme sürecinin bu kişilerin rehabilitasyonu açısından önemini gösteren çalışmalar da mevcuttur (Carnevale, 2007). Bu durumu günümüzde yaşanmakta olan coronavirus (Covid-19) salgını açısından da düşünebilmek de mümkündür. Risk grubunda görünen kişilerin sosyal ortamlardan uzun süreli sayılabilecek izolasyonlarının neticesinde bir kırılma, toplumsal ayrışma ve damgalanmalar görülebilir ve durum sosyolojik olarak incelenmeye açıktır.

Ayrıca ayrımdan kaynaklanan tüm bu damgalanma problemleri de bu izolasyon nedeniyle gerçekleşmektedir. Göçmenlerin dışlanmasının en büyük nedenlerinden biri de çoğunlukla bu izolasyon, birbirinden haberdar olmama, birbirini tanımama olarak gösterilmektedir (Göksel, 2019).

Kaldı ki tersten bir okuma da yapıldığında, Goffman'ın hepimiz "normal sapkınlar" (normal deviants) sözüyle vermek istediği anlam, normal olmanın bir kabule dayanması nedeniyle, kendisinin normal olduğunu ifade eden ve bir başkasını farklı özelliklerinden ötürü damgalayan kişi de bir "damgalayan" ya da "damgalayıcı" olarak damgalanmaya açıktır. Örneğin Alman Yahudilerinin çok içlerine kapanık ve kimseyle konuşmak istemedikleri yönünde Nazi Almanya'sı döneminde orada yaşayan çeşitli kimseler tarafından söylemler dile getirilmesi. Karşılığında damgalanmış Yahudilerde oluşabilecek olan tüm Almanlara, ya da onlarla birlikte yaşayan kimselere karşı oluşabilecek 'ırkçı' damgası düşünülebilir.

Bu nedenle oluşan karşılıklı damgalama ve beraberinde getirdiği süreç olarak açıklanan izolasyon sürecine 'grubun hizasına çekilme' kavramıyla bakıldığında önemli bir diğer nokta da damgalı kişiyle benzer kaderi paylaşan kişilerin oluşturduğu topluluktur (Goffman, 2014: 159). Bu grubun temsilcileri damgalı kişinin gerçek gurubunun, bağlı

olduğu grubun kendi grupları olduğunu iddia etmektedir ve kişinin günlük yaşamında zorunlu olarak o gruba bağlı olduğu düşünülmektedir. Bu kabul kişinin, grubun çerçevesinin dışarısında kalan bütün diğer gruplara ait olmadığı anlamını da kendi içerisinde taşır ve bu damgalı kişinin o gruba ait özellikleri ile davranması benzer Şekilde hareket etmesi beklenir.

Yine aynı örnek üzerinden gidildiğinde bir Yahudi anne ve babanın çocuklarının da muhakkak bir Yahudi ile evlenmesini istemesi ve aynı Şekilde bir Almanın çocuğunun bir Yahudi genç ile birlikte olmasını kesinlikle istememesi ve o kişiden bu davranışların beklenmemesi gösterilebilir. Bu tür davranışlar gerçekleştiğinde ya da gerçekleşmeye yaklaştığı noktalarda içerisinde bulunan toplum tarafından da tepki ile karşılanır. Ülkemizde birçok kez karşılaşabileceğimiz ‘zengin kız ve fakir oğlan’ temalı filmler de bu durumun birer rnekleridirler. Çünkü bu temalı filmlerde açık bir Şekilde ‘fakir’ olarak damgalanmış bir kişinin nasıl davranabileceği ve davranamayacağının ailesi ya da yakınları tarafından kendisine sıkça hatırlatıldığı görülebilir.

Grubun hizasına çekilme, en basit anlamıyla bir sosyal kontrol vazifesi üstlenmektedir. Grup, üyelerini kendi içerisinde belirlediği eylem Őemaları içerisinde kalmaya zorlar ve aksi bir durumda ‘afroz’ edilme olarak kendisini gösterebilecek bir damgalanma durumu meydana gelir. Bu yönüyle anlaşıldığında damga bir sosyal kontrol mekanizmasıdır.

Damganın bir sosyal kontrol mekanizması olarak incelenmesi aynı zamanda bir g temsili de içermektedir. Damgalama genellikle toplumun güçlü kesimlerinin onlara oranla nispeten daha güçsüz konumda olan kişilere doğru bir yönde ilerlediği, bu yönüyle azınlık gruplar, gelir düzeyi farklılıkları, hatta cinsiyet temelli Şiddet (Gender-based violence, GBV) gibi bir toplum içerisinde ikinci planda kalan hatta yalnızca kadın olması nedeniyle çeşitli Şekillerde damgalanan insanların içerisinde buldukları damgalanma durumu ve sembolik Şiddet açısından değerlendirilebilecek konular bu Şekilde anlaşılabilir (Barnett, Maticka-Tyndale ve Kenya, 2016).

Link ve Phelan’da (2001) aynı Şekilde toplum içerisinde dominant olan, kültürel olarak da yetkin olan gruplar ile bu nüfuza sahip olmayan grupları; hâkim grup ile damgalı grup olarak ikiye ayırmışlardır ve bir toplum ya da grup içerisinde güçsüz durumda kalan fikirlerin veya kişilerin damgalanarak, statü kaybına uğrayarak, biz ve onlar olmak üzere iki

kategori içerisine itildiklerinden söz etmişlerdir. Bu güçlü olma durumu damgalayıcıların (stigmatizers) damgaladıkları kişilerin yaşamlarına bir sınır koymasını da beraberinde getirir. Göçmenlerin büyükşehirlerde oluşturdukları ya da oluşturmaya zorlandıkları gettolar bu durumun bir örneğidir.

Bir damganın neden olduğu ya da olabileceği etki de bir anlamda damgalayıcı, hâkim grubun, damgalanan, damgalı gruba karşı ne denli güçlü olduğuyla ilişkilendirilebilir. Örneğin görme yetisi eksikliği sebebiyle gözlük kullanımının neden olduğu damga, duyma güçlüğü nedeniyle işitme cihazı kullanımı kadar ağır değildir (Newman, 2013: 87).

Gözlük kullanan kişi sayısındaki fazlalık hem gözlüklü kişilerle olan karşılaşmayı ve tanışmayı artırmış olmasıyla hem de sayısal olarak daha fazla olmanın bir diğer getirisi olarak da hâkim ya da damgalayıcı gruba karşı daha yüksek karşı koyabilme desteğini getirebilmiştir.

O halde bir toplum içerisinde damganın değerlendirilmesi ya da şiddeti, ne kadar çok karşılaşılan bir olay olması ve grubun damgalanmaya karşı nicelik ya da nitelik olarak güç dengesini yakalayabilmesi ile ilişkilendirilebilir. Gündelik yaşamda çok fazla sayıda gözlük kullanan kişi ile karşılaşılması daha az sayıda karşılaşılan işitme cihazı kullanan kişilere göre algı olarak da bir fark görülmektedir. Nedeni izolasyon ile sözü edilen durum ile açıklanabilir. Bunun yanı sıra güç ilişkisi, sayısal olarak fazla olan grupların kolayca bastırılmayacak olması da değerlendirme dahilindeki bir diğer maddedir.

Damgalanma, şiddeti ne kadar fazla ya da az olursa olsun, kişilerde belirli sorunlara, zararlara yol açabilir. Peki damgalamanın, damgalanan kişilerde ortaya çıkardığı zararları nelerdir? Bu zararlardan birisi, kişinin benliğini ve sosyal kimliğini tehdit etmesidir. Damga kişilerde psikolojide: 'kendini gerçekleştiren kehanet' olarak bilinen durumun yaşanmasına neden olur. Toplumun olumsuz tüm algı, duygu ve düşüncelerini damga taşıyan kişiye yönlendirmesi beraberinde o kişiyi etkilemesini ve sonucunda da kişide bu duyguların onaylanmasına, içselleştirilmesine neden olabilir. En nihayetinde damgalı kişi benlik saygısını yitirebilir ve kendini değersiz görmeye başlayabilir ve hatta depresyona dahi girebilir (Arslanoğlu, 2016: 10-11). Damgalanan birey bu içselleştirmeye bağlı olarak, damgasına uygun şekilde hareket etmeye ve o yönde davranışlar göstermeye başlayabilir (Akca vd., 2017: 359).

Damganın içselleştirilmesi bu ve benzeri pek çok psikolojik soruna yol açabileceği gibi ırkçılık, ayrımcılık gibi pek çok sosyal problemin de hazırlayıcısı olarak görünmektedir. Damgalayan açısından bu duruma karşı geliştirilebilecek davranışın, damgalamamak yani ötekileştirmemek olması dışında söylenebilecek fazla bir şey olmaması damgalanan kişilerin damgaya karşı mücadele edebilmek adına geliştirdikleri, geliştirebilecekleri davranışlara bakmayı, gerçekleştirilebilir ve incelemeye açık kılmaktadır.

Damgaya karşı direnç gösterebilme stratejisi olarak; kimlik saptırma (identity deflection) bu anlamda kişilerin kendilerini koruma davranışı olarak ortaya çıkmaktadır. Thoits'in (2016: 147-148) bulgularına göre bu metot kişinin endişesini azaltmakta ve damgaları ne kadar sert olsa da bunu yapmayanlara yani damgalı kimliğe sahip olduklarını reddetmeyip kabul edenlere oranla ruh sağlıklarında pozitif etkilere neden olduğu görülmektedir. Damgalanmaya karşı önemli bir başa çıkma kaynağı olarak ise öz saygının yüksekliği görülmektedir. Öz saygısı yüksek olan insanların damgalanmanın zararlı sosyal etkilerinden kendilerini koruyabildikleri görülmüştür (Patrick vd., 2013). Kişinin kendisine olan saygısının artması adına gerçekleştirebileceği eylemlerden birisi de spor yapmaktır. Edinilecek olan sporcu kimliği hem kimlik saptırma yapabilmek açısından kişiye yardımcı olmaktadır hem de spor yaparken ki yapabiliyorum duygusu kişinin kendisine duyduğu saygıyı artırabilmesinde etkili olacaktır. Çalışmamızda da spor, oynayarak öğrenme metodunu içerisinde bulundurması ile birlikte düşünüldüğünde damgalanmaya karşı direnç gösterebilme stratejilerinden bir tanesi olması açısından ele alınmaktadır.

Toplum içerisinde, gündelik yaşantısında ve çalışma özelinde eğitim sistemi içerisinde damgalanan kimliklerin, yeni eğitim metotlarının içerisinde bulundurdukları oynayarak öğrenme, ciddi oyun gibi metotların da bir karşılığını içerisinde bulunduran spor her iki açıdan da damgalanan kimlikler adına damgayla mücadele edebilme alanı sağlamaktadır. Edinilecek olan sporcu kimliği tüm söylenenlerin yanı sıra sporcu grubuna dahil olmak anlamına gelmektedir ki bu durum da daha güçlü konumdaki bir grubun içerisinde olmak demektir. Dolayısıyla kişi damgalanmaya karşı mücadelesinin yanı sıra hâkim, damgalayıcı grup tarafından dışlanmayacağı bir grubun içerisine de dahil olmaktadır.

Sonuç olarak damgalanmanın toplum içerisinde genelden farklı olmak, farklı görünmek ya da farklı düşünmek gibi nedenlerle olduğu anlaşılmaktadır. Bir toplumdaki farklılıkları görebilmek adına Goffman (2014); farklılıkların kendisine değil, normal olana

bakılması gerektiğini söyler. Daha açık ifadeyle damgalanmış kişileri anlayabilmek adına normal kabul edilen kimseler, toplumda genel geçer kabul edilen normlara eleştirel bakmalıdırlar. Hatta bunun için belki de normlardan sapmalı veya normlar ile aralarına belirli bir mesafe koymalıdırlar. Böylelikle damgalı olan kimlikler ilgili durumu analiz etmek mümkün olacaktır. Eğitim sistemi, kurumu içerisinde düşünüldüğünde tembel ya da başarısız olarak tanımlanan öğrenciye bakmak, çeşitli engelleri bulunan öğrencileri ‘kaynaştırma öğrencisi’ adıyla sistem içerisine dahil etmeye çalışmak ancak bu dahil olabilmek süreci başarısız olduğunda da suçlu olarak yine kişinin kendisinin gösterilmesi tamamıyla, büsbütün yanlış olduğu iddia edilmese de ziyadesiyle eksik ve tek taraflı bir bakış açısıdır.

Bir sistem ya da bir kurum bir balıktan uçmasını, bir kuştan denizde uzun süreler yaşayabilmesini beklememeli ve bunu yapmaya zorlamamalıdır. Dolayısıyla toplum içerisinde de aynı şekilde düşünüldüğünde bir toplumun fiziksel, zihinsel, etnik, cinsiyet farklılıklarına, eksiklikler üzerinden bir bakış ile ayrımcılıklar üretmemelidir. Toplum içerisinde bu ayrımcılıkları önleyebilmenin yolu olarak izolasyon sürecini kırabilmesi açısından sporun yerinin konuşulmasının yanı sıra eğitim içerisinde de Eğitim 4.0 gibi yeni eğitim paradigmalarının oynayarak öğrenme, ciddi oyun gibi kavramsallaştırmalarıyla hem teknolojinin hem de oyun oynamanın eğitim sistemi içerisine dahil edilmek istendiği ve bu yolla da eğitime katılımın öğrenciler açısından daha kişiselleştirilmiş ve daha fazla yeteneklere, ilgi alanlarına yönelik olabilmeyi sağlamayı amaçlaması açısından sporun bu doğrultuda sisteme dahil olamayan kimselerin damgalanmasının önüne geçebilir ya da en azından etkisini azaltabilir olması çalışmanın da temelini oluşturması bakımından önemlidir.

Bu açıdan bakıldığında görülmektedir ki damgalar bağlamlara göre değişmektedir. Spor ve oyun oynama bu bağlamları değiştirebildiği ve kişinin yeteneği üzerinden değerlendirilmesinin yolunu açabilmesi yönüyle hem toplum içerisinde hem de eğitim sistemi içerisinde damga ile mücadele edebilmek adına kullanılabilir bir metod olarak karşımızda durmaktadır. Ancak sporun ve oyunun da kendi bağlamları içerisinde çeşitli damgalar üretebileceği de göz ardı edilmemelidir. Aksi takdirde sporda başarısız olabilmek durumu, spor içerisinde çeşitli nedenlerle damgalanabilme (kısa, yavaş vb.) ve oyun oynarken oyun bozan olarak damgalanabilme durumlarının oluşmasını başka tanımlarla açıklamak gerekir. Bu nedenlerle çalışmanın alan araştırması yapılırken sporun damgalanmaya karşı hem toplum içerisinde hem de eğitim kurumu özelinde bir başa çıkma

mekanizması olarak değerlendirilmesinin yanı sıra sporda yaşanabilecek damgalanmaları da görebilmek amaçlanmaktadır.

Sayıtlar;

Çalışmanın sayıtları (assumptions) ise aşağıda maddeler halinde verilmiştir;

- a) Bu çalışma bir Temellendirilmiş Kuram (Grounded Theory) çalışması olarak, mevcut tüm kavramsal çerçeveleri inceledikten ve yetersizliklerini ortaya koyduktan sonra yeni kavram geliştirerek kurama katkıda bulunmayı hedeflese de araştırmaya yol göstermesi açısından Goffman ve onun damga kavramından yararlanmak uygun görülmüştür.
- b) Süreç temelli ve mikro çalışma yapmak açısından Sembolik Etkileşimci Yaklaşım ile uyumlu nitel araştırma tekniği olarak Temellendirilmiş Kuram ilkeleri çerçevesinde veri toplamak ve analiz etmek uygun kabul edilmiştir.
- c) Spor, metotları açısından Eğitim 4.0 ile benzerlikler göstermektedir ve Spor 4.0 kavramsallaştırılmasıyla incelenebilir.
- d) Temellendirilmiş kuram çalışması yeni kimlik inşa süreçlerinin incelenmesinde uygundur.
- e) Temellendirilmiş kuram için en az 20 katılımcı ile görüşme sayısı bu çalışmada 17 olarak yeterli kabul edilmiştir.
- f) Çalışma sonuçları kendileriyle görüşülenler dışındakilere genellenemeyeceğinden evren ve örneklem ayırımına gerek bulunmamıştır.

1.6. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde; damgalanmış bireylerin, spora başlamaları ile birlikte kimliklerinde gerçekleşen değişimi görebilmeyi kendisine amaç edinen bu araştırmanın yöntemine dair bilgilere yer verilmektedir. Çalışma spor ile damgalı bireyin kimliği, özellikleri arasındaki ilişkiyi ve süreç içerisindeki değişimini analiz etme aşamasında kullandığı teknikler sebebiyle nitel bir araştırmadır.

1.6.1. Araştırmanın Tipi

Çalışmada Erving Goffman'ın "Damga" kavramı temel alınarak geleneksel eğitim sisteminin nasıl bireyleri damgaladığı ya da damgalarını daha da belirgin hale getirdiği yanıt aranan sorulardan bir tanesidir. Bir diğer soru ise sporun çeşitli nedenlerle damgalanmış insanların davranışlarında, kimliklerinde ne gibi değişimler meydana getirdiğidir. 'Nasıl' ve 'ne' sorularına yanıt arandığından araştırmaya betimsel nitelikte bir yaklaşımdadır. Çalışma ayrıca Temellendirilmiş Kuram (Creswell, 1998), ilkelerine uygun olarak yürütülen nitel bir araştırmadır.

1.6.2. Araştırma Teknikleri

Çalışmada, kişilerin damgalanma süreçleri, geleneksel eğitim içerisinde nasıl damgalandıkları ve spora başlamaları ile birlikte kimliklerinde gerçekleşmiş olan değişim süreçlerini ortaya koyabilmek adına ampirik bulguların değerlendirilmesi aşamasında temellendirilmiş kuramdan yararlanılmıştır. Çalışmada araştırma tekniği olarak kullanılan temellendirilmiş kuram ile birlikte mevcut kuramlara katkıda bulunmaya çalışılmıştır. Veriler ise derinlemesine mülakat olarak adlandırılan veri toplama tekniği kullanılarak toplanmıştır (Bkz. EK-1. Derinlemesine Görüşme Formu). Kasapoğlu'na (2015) göre araştırmacı açısından temellendirilmiş kuramın seçilmesinin avantajları şu şekildedir;

- Pozitivist ve yorumlayıcı metodolojileri sentezlemektedir.
- Nitel araştırmaları betimsel düzeyden açıklama düzeyine taşımaktadır.
- Kuramsal ve uygulamalı sosyolojiyi birbirine yaklaştırmaktadır.
- Mevcut kuram ve kavramsal çerçevelere katkı sağlamaktadır.
- Toplumsal yaşamın gündelik olaylarından orta ölçekli analizlere gidilebilmesini sağlamaktadır.

Temellendirilmiş kuram ilk defa Barney Glaser ve Anselm Staruss tarafından 1967 yılında tartışılmıştır. Araştırma süreci boyunca elde edilen verilerden oluşturulan kuram aracılığıyla mevcut teoriye katkıda bulunmak temellendirilmiş kuramın temel özelliğidir (Creswell, 1998). Temellendirilmiş kuram mevcut kuramların dışında yeni bir kuram

keşfedebilmek adına yeni kavram geliştirilmesidir. Glaser ve Strauss'a göre (1967) temellendirilmiş kuramın örneklemini; kuramsal örneklem oluşturmaktadır. Kuramsal örnekleme, araştırmacının kuramını oluşturabilmek adına verilerini toplayıp analiz ettiği ve kodlamalar yaptığı sonrasında da hangi verilerin toplanıp nerede kullanılacağına karar verdiği veri toplama sürecidir (Akbal, 2018). Temellendirilmiş kuram Punch'a (1998) göre bir kuram olarak değerlendirilmemeli veriler dolayısıyla teori oluşturabilmeye yönelik yaklaşım ve strateji olarak görülmelidir. Temellendirilmiş kuramın temel amacıysa veri toplama ve verilerin analizi süreçlerinin eş zamanlı yürütülmesi ve dolayısıyla sahadan elde edilen veriler aracılığıyla bir tümevarım yaparak kuram geliştirmektir (Kasapoğlu, 2015). Bunun yanı sıra temellendirilmiş kuram çalışması sırasında araştırmacı bir kavrama bağlanmadan sahaya çıkması nedeniyle yeni kavramlar üretmeye daha açık durumdadır (Kasapoğlu, 2015).

Temellendirilmiş kuram üç ana kodlama aşaması ile gerçekleştirilmektedir. Bunlar sırasıyla; Açık kodlama (Open/ Initial Coding), Eksenel Kodlama (Axial Coding) ve Seçici Kodlama (Selective Coding) aşamalarıdır.

Açık kodlama aşamasında alandan elde edilen veriler incelenerek gerekli kategori ve kavramlar oluşturulur (Kasapoğlu, 2015). Eksenel kodlama aşamasında ise açık kodlama aşamasında elde edilen kategoriler ve kavramların aralarındaki bağların belirlenmesi, ilişkilendirilmesi ile kapsayıcı üst kategoriler elde edilmeye çalışılır. Açık ve eksenel kodlama aşamalarındaki saha içerisinde alınan notlar doyum sağlanıncaya ve oluşturulacak olan kategoriler son hallerine gelinceye dek sürer (Kasapoğlu, 2015). Seçici kodlama aşaması ise eksenel kodlama aşamasında belirlenmiş olan kategorilerin birleştirilmesini ifade eden aşamadır (Kasapoğlu, 2015). Araştırmacı bir çekirdek kategori, çekirdek kavram belirleyerek bu kategori üzerine yoğunlaşır. Bu çekirdek kavram oluşturulacak olan kuramın çerçevesini ve çerçevenin içerisinde bulundurduğu şeylerin tamamını kapsayacak merkez bir kavram olmalıdır.

Temellendirilmiş kuramın kodlama aşamalarında elde edilen bulgular şekiller yardımıyla özet şeklinde verilmektedirler. Bulguların bu şekilde sunumu okuyucu açısından daha anlaşılır olmanın yanı sıra bulguların önemli noktalarına dikkat çekebilecek bir görsel materyal oluşturmaktadır.

Seçici kodlama aşamasıyla birlikte elde edilen çekirdek kategori neticesinde Coffrey ve Atkinson'un (1996) temellendirilmiş kurama katmış oldukları ve temellendirilmiş kuramı kodlama süreçleri içerisinde sıkışıp kalmaması adına geliştirdikleri, hikâye, metafor oluşturma süreci ile temellendirilmiş kuramın aşamaları tamamlanmaktadır. Veri kodlama ve kavram oluşturma aşamaları araştırmacının veriyi daha iyi tanıyabilmesini sağlarken metafor oluşturma aşaması aynı veriye farklı bir perspektif ile bakabilmeyi sağlamaktadır (Akbal, 2018). Bu perspektif kültürel sosyoloji yapabilme olasılığı sağlamakta ve araştırmacıya bulunduğu kültüre özgü kelimeleri kavramsallaştırabilme imkanı sunarak literatüre özgün bir katkı verilebilecek alanı açmaktadır.

Çalışmada da temellendirilmiş kuramın açık kodlama, eksenel kodlama, seçici kodlama, çekirdek kavram, kategori, oluşturma ve metafor geliştirme aşamaları gerçekleştirilmiş olup bu yönüyle araştırma tekniği açısından araştırma bir temellendirilmiş kuram araştırmasıdır.

1.6.3. Örnek ve Örneklem

Çalışmada, araştırma amacına uygun şekilde “Kuramsal Örneklem” (Theoretical Sampling) kullanılarak 17 kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Temellendirilmiş kuramda inşa edilecek kurama uygun, benzer özellikteki bireylerin örnekleme dahil edilmesi kuramsal örnekleme sürecinde uygulanması gereken aşamalardandır (Creswell, 1998).

Çalışmada Kuramsal Örneklem alınmasının yanı sıra, amaca uygun olarak katılımcılar seçildiğinden ve olasılık koşulları yerine getirilmediğinden amaçlı örnekleme (purposive sampling) kategorisinde yer alan araştırmanın bulgularının genellenebileceği bir evrenden söz etmek mümkün değildir. Amaca uygun katılımcılardan oluşan bir kota belirlenerek araştırma yürütüldüğünden araştırmada aynı zamanda kota örnekleme de kullanılmıştır demek yanlış olmayacaktır (Sencer ve Irmak, 1984).

Görüşmeler covid-19 nedeniyle katılımcılarla yüz yüze görüşebilme imkanının sağlanamaması dolayısıyla cep telefonu görüşmeleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme 45 ile 75 dakika arasında sürmüştür ve görüşmeler sonucunda alınan ses kayıtları deşifre edilmiştir. Çalışma için etik kurul onayının alınması sonrasında sporculardan görüşmeleri gerçekleştirebilmek adına randevular talep edilmiştir. Mayıs 2020-Haziran

2020 tarihleri arasında yapılan görüşmelerde temellendirilmiş kuramın gerektirdiği aşamalar olan; Açık Kodlama, Eksenel Kodlama ve Seçici Kodlama aşamaları uygulanmış ve şekiller aracılığıyla gösterilmiştir.

Çalışmada sporcuların büyük bir kısmı telefon ya da internet görüşmesi için vakti olmadığını ifade edip, virüs nedeniyle memleketlerine döndüklerini ve konuşma imkanlarının olmadığını belirterek görüşmeye katılmak istememiştir. Ayrıca sporcuları ile görüşme yapılmasını istemeyen kimi antrenörlerin araştırmacının sporcularla iletişim kurabilmesini sağlamaması dolayısıyla takımlarındaki sporcular ile de görüşmeler yapılamamıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

GÖRÜŞME NO	YAŞ	CİNSİYET	EĞİTİM SEVİYESİ	YAŞAMAKTA OLDUĞU KİMLER VE ŞEHİR	HANENİN AYLIK GELİRİ	DAMGA	LİSANS- LI SPOR- CULUK SÜRESİ
K1	19	KADIN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	8000TL	İŞİTME ENGEL Lİ	7 YIL
K2	25	ERKEK	ÜNİVERSİTE MEZUNU	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	6000-7000 TL	OBEZİTE HASTALIĞI	13 YIL
K3	26	ERKEK	YÜKSEK LİSANS MEZUNU	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	5000 TL	KISA BOY NEDE- NİYLE	15 YIL
K4	18	KADIN	LİSE MEZUNU	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	7500 TL	MAD- DE BAĞIM LILIĞI	5 YIL
K5	32	ERKEK	LİSE MEZUNU	ANKARA/ EVLİ EŞİ İLE BİRLİKTE	11000 TL	YÜRÜ- ME ENGEL Lİ	9 YIL
K6	22	ERKEK	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	-	YÜRÜ- ME ENGEL Lİ	4 YIL
K7	22	ERKEK	AÇIK LİSE ÖĞRENCİSİ	ANKARA/ YALNIZ	3000 TL	YÜRÜ- ME ENGEL Lİ	8 YIL
K8	17	ERKEK	LİSE SON SINIF ÖĞRENCİSİ	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	7000 TL	YÜRÜ- ME ENGEL Lİ	4 YIL

K9	27	ERKEK	ORTAOKUL MEZUNU	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	5000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	10 YIL
K10	32	ERKEK	ORTAOKUL MEZUNU	ANKARA/ YALNIZ	7000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	8 YIL
K11	38	ERKEK	LİSE MEZUNU	ANKARA/ EVLİ EŞİ VE ÇOCUĞU İLE BİRLİKTE	10000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	10 YIL
K12	45	ERKEK	LİSE MEZUNU	ANKARA/ YALNIZ	12000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	19 YIL
K13	41	ERKEK	LİSE MEZUNU	ANKARA/ EVLİ EŞİ İLE BİRLİKTE	14000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	19 YIL
K14	20	ERKEK	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ	ANKARA/ AİLE İLE	15000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	4 YIL
K15	18	KADIN	LİSE SON SINIF ÖĞRENCİSİ	ANKARA / YURTTA	5000 TL	TOP-LUM-SAL CİNSİYET EŞİT-SİZLİĞİ	5 YIL
K16	45	ERKEK	İLKOKUL	ANKARA/ EŞİ VE ÇOCUKLARI İLE BİRLİKTE	7000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	17 YIL
K17	24	ERKEK	ÖN LİSANS MEZUNU	ANKARA/ AİLE İLE BİRLİKTE	7000 TL	YÜRÜME ENGEL Lİ	2 YIL

2. BÖLÜM: BULGULAR ve TARTIŞMA

Çalışmanın bulgulara ait bölümü, çalışmada aktarılan şekliyle Spor 4.0'ın damgalanmış kimlikler üzerinde ne gibi etkileri olabileceği, temellendirilmiş kuram tekniği ile elde edilen verilerin analiz edilerek değerlendirilmesini içermektedir. Damgalanmış kimliklerin sporla birlikte yeni sporcu kimliği edinimiyle hayatlarında gerçekleşmiş olan değişimleri görebilmek çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

Elde edilen bulgular öncelikli olarak açık kodlama yapılarak kategorilenmiş ve ardından eksenel kodlama ile ortaya çıkartılan kategoriler arası bağlantılar bulunarak yeni ve kapsayıcı üst kategoriler oluşturulmaya çalışılmıştır. Son olarak ise seçici kodlama aşamasında ortaya çıkartılan tüm kategoriler neticesinde bir öyküleme, metafor üretilerek, çekirdek kavrama ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.1. Açık Kodlama

Açık kodlama aşamasında yapılmış olan görüşmelerden elde edilmiş veriler kategorilenmiştir.

2.1.1. Damgalanma Süreci

Kişilerin damgalanma süreçleri ile ilgili durumları incelenirken farklı damgalara sahip kişilerin konularına bakılmak istenmiştir. Damgaları görünür olan tekerlekli sandalye kullanıcısı durumundaki katılımcılar doğrudan sözlü bir damgalanmaya büyük çoğunlukla maruz kalmamışken, çevrelerindeki kişilerin çoğu zaman bakışlarından dahi etkilendiklerinden söz etmişlerdir:

K11: *“Gezmeye vesaire eniştemler felan hadi sen de gel dediler bana, şu anda olsa giderim ama o zaman bana birinin yardım etmesi lazım, ne biliyim sandalyeye yardım etmesi lazım ondan sonra babam da dedi ora yağmurludur dedi sen gelme boş ver dedi o bana bi şey oldu yani, hadi sen gelme dedi bu benim demek ki burda duramayacağım anlamına gelmişti o laf ondan sonra dedim ki ben burdan gitmeliyim dedim.”*

K10: “...bizimkiler havuza gidiyolardı pikniğe gidiyolardı beni götürmüyolardı sen engellisin yürüyemezsin gelemezsin filan.”

K9: “Çevredeki insanların bakmaları, rahatsız edici sorular sormaları, habire bunlara aynı şekilde cevap vermesi kişinin psikolojisini daha da kötü yapar. Benim oturduğum mahalle olarak fakir bi ailenin çocuğuyum bizim çevremizdeki insanlar biraz daha bilinçsiz lafının nereye gideceğini bilmeyen, söylenmemesi gereken bi lafı söyleyen insanlar çok oluyodu.”

K8: “Sadece bi ilkokul sürecinde oldu sadece, öğretmen tarafından oldu ilk başta bi sınıfa verilmişim öğretmen istemediği benimle uğraşmayı, öyle durumlar oldu.”

Obezite hastalığı olan bir diğer katılımcı ise evde ve okulda yaşadığı süreci şu şekilde ifade etmiştir:

K2: “Yani babam diyordu açıkçası rahatsız da oluyordum da baba şimdi neticede bir şey de diyemiyorsunuz onun dışında okulda da çok dalga geçen olurdu işte memelerin çıkmış sutyen takmıyacakmısın diye dalga geçenleri hatırlıyorum.”

Damgaları görünür olmayan katılımcılar ise damgalanmalarını genelde ev içerisinde daha çok yaşadıklarını aktarmışlardır. İtirme engeli bulunan katılımcının aktardığı şekilde genelde durumunu bilen yakın akrabaları tarafından damgalanabilmektedir:

K1: “Yok öyle şeylerle karşılaşmadım ama bayramlarda olsun vesairede olsun gelenler acıyormuş gibi bakarlardı benim boğasım gelirdi onları o var bir tek.”

Kendi ifadesi ile küçük yaşta madde bağımlılığı atlatmış olan katılımcı ise genelde babası tarafından çeşitli damgalara maruz kaldığını belirtmiştir:

K4: “Babam da sinirli bir insan arada tartıştığımız oluyodu ama kendi de sigara içtiğinden fazla da bişey diyemezdi yani.”

Bir diğer katılımcı ise küçük bir ilçede yaşadığı dönemde ailesinden ve çevresinden yalnızca kadın olması yönüyle ayrımcılığa uğramış olduğunu ifade etmiştir:

K15: “...genelde hep aslında gördüğümüz şeyler işte sen kız çocuğusun konuşma işte aman öyle yapma aman elalem ne der hep bu şekilde davranışlarla karşılaşıyorsunuz.”

Katılımcıların söylemleri doğrultusunda, damgalanmanın beraberinde, damgalayanlar tarafından izolasyonu da getirdiği görülmektedir. Her damgalama beraberinde kişinin karşısına bir anlamda duvar çıkartmakta ve kişiyi sosyal yönden belirli bir alana bir “sosyal izolasyon duvarının” arkasına hapsetmektedir. Bunun neticesinde damgalı kimliklerin içe kapanık bir hayat sürmeleriyle sonuçlanan bir süreç gerçekleşmektedir. Ayrıca Goffman’ın kitabında değindiği paten yapan tek bacağı olmayan bir kızın düşmesi sonucu etrafındakilerin düşüncelerine dair söylemiş olduğu “...ben zavallı, çaresiz bir sakat olduğum için düşmüş olmalıydım” (Goffman, 2014: 45) düşüncesinin neticesinde etrafındaki insanları “çaresiz bir yığın dişi tavuk” (Goffman, 2014: 45) benzetmesine benzer bir süreç görülmektedir. Katılımcı 9’un kendilerine yönelik damgalayıcı davranışları gerçekleştirilen kişileri bilinçsiz olarak değerlendirmesi de bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bu durum da sonuç kısmında sözünü ettiğimiz “damga dalgalanması” kavramına denk gelmektedir. Damgalı bireyi sosyal yaşamdan dışarıda bırakan bu sosyal izolasyon duvarının sebep olduğu iletişimsizlik sonucunda bu damgalanmanın gerçekleştiği söylenebilir.

Şekil 1. Sosyal İzolasyon Duvarı

2.1.2. Eğitimde Damgalanma Süreci

Katılımcılara almış oldukları eğitimlerinden memnun olup olmadıkları, ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmadığı sorulmuş ve beraberinde okulda kendilerini nasıl hissettikleri ve okula gitme isteklerinin artıp azalma nedenleri görülmeye çalışılmıştır. Alınan yanıtlar genellikle istedikleri eğitimi çeşitli nedenlerden dolayı alamadıkları yönündedir.

İşitme engeli bulunan katılımcı derslerden hiçbir şey anlamadığını ve ders temposuna hiçbir şekilde yetişemediğini ifade etmiştir:

K1: “...okula gitmek istemezdim hiç zaten gidip bir şey de yapmıyorum. Cihaz kullanıyordum işte onu çıkartır saklardım okulda soran öğretmene de bozuk vesaire derdim zaten kullansam da çok anlamıyordum yine duyduğumu hızlı hızlı anlatıp geçiyor normal olan anlamıyor ki ben anlayım.”

Birçok katılımcı lise dönemine kadar başarılı olduklarını ancak lise öğrenimlerinde başarılarının düştüğünü belirtmişlerdir ve bu durumu da ergenliğe girmeleri ile bağlantılı olduğunu düşünmektedirler.

K14: “açıkçası çok dikkatimi toplayamıyordum ben hani dinleyemiyordum yani hocaları olsun. Çok uzun gelirdi dersler sıkıcı gelirdi oturması... Lisede çok oldu okula gidip kaçtığım da işte devamsızlığı sonuna kadar kullanıp...”

K11: “Mesela ben lisedeyken, aslında bu ergenlikten sonra aslında o zamanlara kadar başarılı da ergenlikten sonra böyle ortalama bi öğrenci oldum o zamana kadar hep takdir almışım.”

K7: “liseye kadar çok iyiydim ben ortalamam 75’le 85 arası değişiklik gösterirdi sonra lisedeyken de o dönem milli takım kamplarına çağırıldım spor ağır bastı spora yöneldim. Ondan sonra da okulu baya aksattım sonra da açığa geçtim”

K5: “Ders dinleme gibi böyle bi özelliğim yoktu lise iki lise üçteyken arkada sıralarda uyuyordum yani.”

K3: “İlkokula kadar baya hep tüm girdiğim sınıflarda sınıf birincisi bitirdim. Baya başarılı bir öğrenciydim ki liseye geldim heralde ergenliğin getirdiği şeyle derslere olan ilgim de azaldı.”

K1: “Lisede kimsenin umrunda değildi açıkçası önceden küçükken vardı yani ilgilenenler işte öne oturturlardı vesaire sorarlardı tekrar anladın mı diye de lisede çok olmadı geçip en arkaya uyurdum derslerde uyuma diye kızarlardı sadece.”

Katılımcıların en çok zorlandıkları ve almak istemedikleri ders ise matematik dersi olarak görünmektedir:

K2: “ben matematik istemiyorum kardeşim niye zorla böyle zorla sebze yediren anne gibi ağzıma ağzıma sokuyosunuz bunu. Benim elimde olsa seçmeli yapardım birçok dersi.”

K5: “Benim sayısal olarak matematik olsun zayıftı, ama şöyle bişey vardı ben dersi gerçekten de can kulağıyla dinlediğim zaman o dersten gerçekten de çok şey alıyodum verim alıyodum yani. Biraz daha benim kendi tembelliğimden dolayı.”

K7: “Matematikten çok İngilizce derslerine ağırlık verilmeliydi bence, hayatımıza yardımcı olan matematikten çok bi İngilizce bence, daha çok gündelik hayatta işimize yarıyacak şeyler öğretilmeliydi bence.”

K9: “...hani matematik olarak çok şey yapamam, sözel derslerde biraz daha iyiydim. Mesela matematik öğretmenimiz vardı çok dışarıda inanılmaz derecede sert bi insandı yani.”

K10: “Ben matematik derslerinde hiç yapamıyordum, hiç yapmak istemiyordum, diğer derslere geldi mi yapıyordum. Tembellik yapmadım.”

K11: “Genelde sayısal ağırlıklı dersleri sevmezdim, dolayısıyla hocaları da sevmezdim. Sözelim iyiydi o dersleri seviyodum.”

K17: “Lise birde olmuştu böyle matematik geometri derslerine girmek istemediğimiz olmuştu”

K4: “Sanki bana zarar vercekmiş gibi hissediyodum, hiç yanına bile yaklaşak istemiyodum yani bi insan sayılardan korkar mı görmek isyemiyodum yani.”

Matematik dersi bu anlamıyla öğrencilerin eğitimleri süresince en çok karşılaşmak istemedikleri ders olmuştur. K4'ün aktardığı şekliyle onlara zarar verecek bir canavar görüntüsü çizmektedir. Bu yönüyle katılımcılar matematik dersini almak istememektedirler ancak istekleri doğrultusunda eğitim alamadıkları ve matematik dersine yetenekleri olup olmadığı değerlendirilmesi yapılmaksızın dersi almaya devam etmişlerdir. Bu yönüyle mevcut eğitim sisteminin matematik dersi özelinde düşünüldüğünde katılımcılar açısından onların kişisel zekalarına uygun şekilde uygulanamadığı söylenebilir.

Eğitimcilerinin, öğretmenlerinin, kişisel beceri ve yetenekleri ile ilgilenip ilgilenmediği konusunda ise net bir bulgudan söz edilememekte katılımcıların bir kısmının bu konudaki deneyimleri olumlu iken bir kısmının ise olumsuzdur:

K2: *“Okuldaki hocalar mı? Yok ya öyle ilgilenen denk gelmedi maalesef. Normal gittik geldik hocalarla mesafemiz hep vardı. Hiç hatırlamıyorum ben bi hocamın gelip de oğlum bak sen şöyle yapsan daha iyi olur dediğini.”*

K3: *“Bence daha yol gösterebilirlerdi ne bileyim farklı alanlara yönelebilirdik. Küçükken neyle ilgilendiğimi bilmiyordum. Ne bileyim örnek veriyorum matematik fen biyoloji bunları iyi yapıyodum sonra işte ne olduysa sevmemeye başladım. Sonra başka alanlara yöneldim. Neden yöneldiğimi sorarsan bilmiyorum. İşte ilgilenseydi hocalar yol gösterseydi daha baka olabilirdi.”*

K4: *“Evet, ilgilendiler zaten benim okuduğum okul spor üzerine bir okuldu o yüzden yardım ediyolardı. Ders olarak çok ders çalışan biri değildim o yüzden çok onlar da ilgilendiklerini söyleyemem.”*

K5: *“O zaman benim ilkokul 1. Sınıf öğretmenim vardı ben hala görüşürüm onla, bizim köyden evlendi çocukları filan oldu onla görüşürüm hala, benim elimde imkanlarım olsa ben seni diyo okumayı bırak direk futbola verirdim diyodu yani. Spor konusunda desteklerdi beni yani keşke başka okulda okusan derdi. Spora o konuda çok yatkınım yani.”*

K6: *“Dersine çok fazla katıldığım beni çok seven iyi anlaştığımız hocalar sadece destek oldular onun dışında idareci kısmı olsun destek olmadılar”*

K7: “Bizim beden eğitimi öğretmenimiz, benim sporla alakamız yoktu bigün basket topunu verdi elime denesene dedi yönlendirdi. Bana bi yol gösterdi, ışık tuttu bugünlere kadar geldik şükür.”

K9: “...hocalarımız ilgilenirdi orta okulda bi hocamız vardı dersler olsun aktiviteler olsun bize sinemaya götürürdü.”

K13: “Bi tane vardı o hep bana sahip çıkmaya çalışırdı edebiyat konusunda yetenekli olduğumu düşünürdü.”

Bu durumun oluşmasına neden olan şey çalışmada defalarca tekrarlanan geleneksel eğitim sisteminin aynı müfredat ile her bireyden aynı şeyleri aynı şekilde öğrenmesini beklemesinden kaynaklıdır. Öğretmenlerin kişisel çabaları burada öğrencilerin ders özelinde ilgilerinin artmasını sağlamak dışında sisteme genel bir katılımı sağlayamamıştır. Katılımcıların öğretmenlerinin kişisel olarak kendi yetenekleri ile ilgilenmeleri konusundaki deneyimleri her ne kadar farklılaşsa da buna rağmen eğitime dahil olmaya, katılmaya yani derslere gitmeye olan istekleri arasında da bir bağ görülmektedir:

K1: “Derslere hiç gitmek istemiyordum da devamsızlıktan kalmayım diye gidip arka sırada uyurdum işte. Okulu bırakmak istemedim çok arkadaşlarım vardı onlarla eğlenceliydi.”

K2: “Ben açıkçası dersleri asar ya okulda ya okul dışında arkadaşlarla basket oynardık, o zamanlar kiloluyum ama ona rağmen baya hızlıydım öyle oynardık yani genelde. Devamsızlığı ayarlayıp yarım gün yarım gün.”

K3: “Derslere girmediğim de oldu girmek istemediğim de oldu. Sıkıcı dersler vardı devamsızlık sorunu olmayan derslerde girmezdim hiç.”

K4: “Gitmek istemediğim çok oluyodu, derse gitmek istemediğim.”

K5: “Dersten kaçtıklarım oluyodu onlar zevk veriyodu.”

K8: “Derse girmemek istediğim çok oldu. Aman okulu bırakayım dedğim hiç olmadı. Hocalarla ilgili çoğunukla. Kimi hoca oluyo ders kırk dakika ama seksen dakika gibi geliyor ders geçmek bilmiyo.”

K11: “Bazı derslere girmiyodum genellikle babam öğretmen olduğu için derslere gidiyodum yoksa hiç okumaya niyetim yoktu.”

K13: “Evde babamdan korkuyorum okulda öğretmenden korkuyorum, gitmek istemediğim çok oldu.”

K14: “Lisede çok oldu okula gidip kaçtığım da işte devamsızlığı sonuna kadar kullanıp sonrasında yazın yoklama olmaz zaten o şekilde.”

K15: “Derse sabah kalkıp gitmek zor geldiğinden hasta taklidi yaptığım çok olurdu.”

Katılımcılar genel itibari ile derslere girmemek ve kaçmak istemişlerdir. Katılımcı 1,2,3 ve 14’ün aktardıkları üzere de derse girmelerini sağlayan tek neden devam zorunluluğu olarak göze çarpmaktadır. Bu yönüyle denilebilir ki, kişilerin hoşlanmadıkları, sevmedikleri ya da yeteneklerini gösteremedikleri derslere, daha geniş ifadesiyle eğitime ait çekici bir unsur bulunmamakta yalnızca zorlayıcı bir unsur olarak devam zorunluluğu görülmektedir. Devam zorunluluğu bu tarafla hiç istemese de öğrencileri kendisine zorla çeken bir mekanizma görevi üstlenmektedir. Böylelikle öğrencinin eğitim sisteminin içerisine tam anlamıyla dahil olabilmesi de mümkün olmamaktadır. Bu durum da kişilerin karşısına sosyal izolasyon duvarının beraberinde ikinci bir duvar olarak geleneksel eğitim duvarını meydana getirmiştir. Sözü edilen bu geleneksel eğitim duvarı da sosyal yaşamlarında damgalanmış olan kişilerin eğitim alanında da damgalanmaları ile birlikte çifte bir damgalanmaya maruz bırakıştır.

Şekil 2. Geleneksel Eğitim Duvarı

2.1.3. Eğitim Sürecindeki Hissiyat

Katılımcılara eğitim aldıkları süreç boyunca kendilerini nasıl hissettikleri sorulmuştur ve alınan cevaplar okulda mutlu olunan okula gitme hevesini artıran ana unsurun orada kurulan arkadaşlıklar olduğu ağırlıklı cevap olarak alınmıştır.

K2: “Okulda hapisanedeymiş gibi hissederdim kapıda da güvenlik zaten aynı gardiyan. İşte tenffüslerde sohbet muhabbet işte oyunlardan konuşurduk mesela maçlardan konuşurduk onun için giderdim çoğu zaman.”

K3: “Dersleri başaramasam da arkadaşlardan dolayı eğlenirdim. Bi Türkçe hocası vardı ama şamata yapardı derste muhabbet ederdi anlattıkları da aklımda kalırdı.”

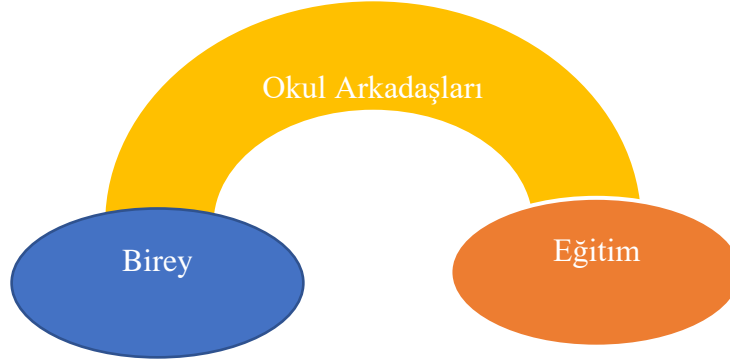
K7: “Okulda çok rahattım, bi sıkıntı çekmedim yani herkesle aram iyiydi sevilen bi karakterdim yani öyle diyim.”

K8: “Bizim arkadaş ortamı sağlam olduğu için, sağlam muhabbetler dönüyo o yüzden gayet keyifli gidiyorum yani okula.”

K15: “Okul eğlenceli işte arkadaşlarla takılıyorsunuz o şekilde yani.”

K16: “Belli grup arkadaşımız vardı beraber gidip geldiğimiz için o konuda pek sıkıntı yaşamadım mutluydum yani.”

Katılımcıların aktardıkları doğrultusunda eğitim sisteminin bir parçası, müfredatın içerisinde olmayan bir dış etken olarak eğitimde kişileri mutlu kılan ana unsur arkadaş çevresi yani kendi yaşlıları olarak göze çarpmaktadır. Bu yönüyle, kurulan arkadaşlıklar eğitim ile birey arasındaki bağ açısından bir köprü vazifesi görebilmektedirler.

Şekil 3. Arkadaşlık köprüsü

2.1.4. Spora Başlama Süreci

Thoits'e (2016) göre damgaya karşı direnç gösterebilme stratejisi olarak; kimlik saptırma (identity deflection) davranışı bir kendini koruma metodu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu işlevi görebilme özelliğine sahip spor ve çalışma özelinde kişilerin basketbola başlama nedenleri arasında ise en başta aile, arkadaş çevresi ve beden eğitimi öğretmenleri gelmektedir. Ayrıca rehabilitasyon gören yürüme engeli bulunan insanların rehabilitasyon süreleri içerisinde doktorları tarafından spora yönlendirilmek istenmelerinin nedeni de kimlik saptırma davranışını gerçekleştirmede yardımcı olması olarak değerlendirilebilir.

K1: "12 yaşında babam götürdü işte o zamandan beri oynuyorum."

K2: "İlk babam götürdü işte zayıflarım belki diye o gün bugündür devam."

K3: "Babamın beni basket kursuna yazdırmasıyla beraber başladı zorla götürmüştü ilk başta sonradan kendim gitmeye başladım."

K14: “Babam götürürdü beni öyle yüzme kurslarına, en son basketi sevdim işte öyle kaldım sonra.”

K4: “...Sonra beden hocam işte basketbol öğretmeye başladı sonra sevdim işte.”

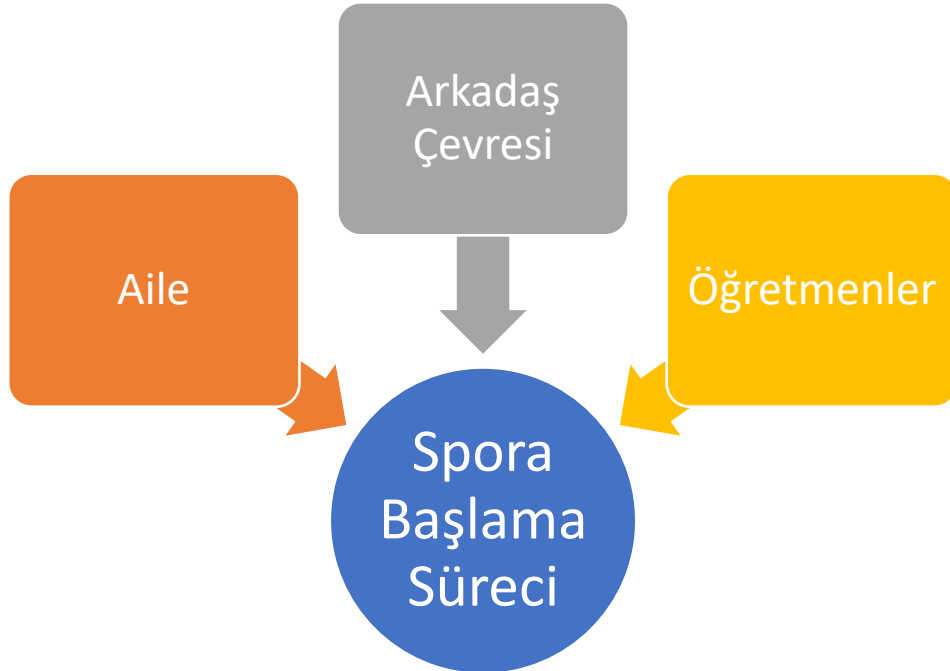
K6: “İlkokuldaki ortaokuldaki hocalarımın müracaatları ile.”

K7: “Bizim beden eğitimi öğretmenimiz, benim sporla alakamız yoktu bi gün basket topunu verdi elime denesene dedi yönlendirdi.”

K15: “İlgim, beden eğitimi hocamız vardı onun yönlendirmesiyle başladı ondan önce bilmiyordum da zaten basketbolu.”

K9: “Lisedeki arkadaşlar vasıtasıyla başladım onlar dedi gel böyle bişey var oynarsan diye.”

K10: “Bi Arkadaş ile birlikte başladık o sağolsun sonra o bıraktı ama onunla beraber gitmiştik ilk başlarda.”

Şekil 4. Spora Başlama Süreci

2.1.5. Sporda Karşılaşılan Zorluklar

Katılımcılar arasındaki kadın sporcular doğrudan cinsiyet ayrımcılığı nedeniyle zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir;

K15: *“yok yani ailem istemedi dediğim gibi işte kız çocuğusun sen yapamazsın filan dediler ama çok da engel olmadılar öyle.”*

K4: *“Erkek yapсын onu sen ne yapacaksın diye hemen ayrımcılık yapıyolardı.”*

Tekerlekli sandalyeli sporcular ise daha çok tekerlekli sandalye kullanmanın zorluklarından söz etmişlerdir:

K9: *“O tekerlekli sandalyeyi sürmek zor geldi, zorlandığım zamanlar oldu normal tekerlekli sandalye gibi değil, topu mu sürcen sandalyeyi mi. Zorlandığım oluyodu ilk zamanlarda.”*

K11: *“İlk başladığımda hadi ya ben bunu yapamıycam sandalyeyle dönemiyorum yapamıyorum filan.”*

K16: *“Sandalyede olduğu için zorluk oldu, kuralları bilmiyoduk sonra alıştık”*

K17: *“Bu kadar zor olduğunu bilmiyodum, hem tekerlek çevir hem şutu kontrol et ama zevkli hem zor hem zevkli öyle diyim.”*

Bu yaşanan zorluklara rağmen kişilerin neden sporu bırakmak istemedikleri ya da bırakmadıkları görülmesi gereken bir noktadır. Kişiler derste, okulda karşılaştıkları zorluklar neticesinde o alanda bulunmak istememelerine karşın spor alanında karşılaştıkları zorluklar neticesinde spora devam etme nedenlerinin arkasındakiler de bu şekilde açıklığa kavuşacaktır.

2.1.6. Spora Devam Etme İsteği ve Hissiyat

Sporculara basketbolu bırakmak isteyip istemedikleri ya da herhangi bir antrenmana gitmek istemedikleri zamanların olup olmadığı sorulmuştur. Beraberinde genel anlamda basketbol aktivitesi içerisinde kendilerini nasıl hissettikleri sorulmuştur:

K1: “Genelde iyi hissederim basketbolu seviyorum. Böyle bazı maçlarda bitmesin dediğim çok oldu. İlk gittiğimde gitmek istemedim de sonra sevince olmadı öyle hasta olmadıkça vesaire olmadı yani.”

K2: “Basketbol oynarken maçta olsun antrenmanda olsun transa giriyorum işte başım mı ağrıyor midem mi bozuk hiç hepsini unutuyorum o an aşk acısı filan hepsi geçiyor.

Bi koçumuz vardı yıldız takımdayken hakaret filan ederdi o biraz soğutmuştu açıkçası ama ben o topu elime almayı oynamayı çok severdim hiç gitmediğim olmadı.”

K3: “Mutlu rahat hissederim kendimde hissederim başka bir şey düşünmem. Öyle bi isteksizlik olmadı hep gitmek istedim. Koştura koştura giderdim yani antrenmana.”

K4: “Çok güzel, sayı attığımda filan daha fazla daha fazla yapasım geliyordu o enerjim hiç bitmiyordu, yapamasam bile üstüne gidiyodum.”

K5: “Mücadeleyi çok sevdiğim için kendimi böyle mutlu hissediyom ama böyle agresif hissediyom rakibi ısırarak gibi hissediyom kimsenin altında kalmak istemiyom antrenmanda dahi biri beni geçtiği zaman daha da hırslanıyom.”

K6: “Şöyle söyleyeyim, olabildiğince kendimi hırslı ve hazır antrenmana ya da maça sokuyorum. İstekli azimli her an kahraman olacakmış gibi ama her anda kötü bi oyun sergeleyecekmiş gibi.”

K7: “Sürekli heyecan oluyodu o heyecanı kaybedersen zevk almazsın zaten, üzülmiyosun mağlubiyete bile zevk alıyosun sadece.”

K8: “Çoğunlukla maçlarda heyecanlanırım, çoğunlukla da aşırı keyif alırım, hırslanırım.

Benim için hiç öyle bişey olmadı, hani okul konusunda oluyo ama basketbol konusunda ya şuna gitmiyim yapmiyim hiç olmuyo. Çünkü basketbola karşı çok büyük bi sevgim var. Benim için bi tutku.”

K9: “Yani duruma göre işte atışın girmediği zaman motivasyonun düştüğü oluyodu ama azimle yapmaya uğraşıyoduk tabi.”

K11: “İnsan hayatında nasıl bi sıkıntın olursa olsun maça çıkacak kuvvetin varsa, problemini herşeyin unutulduğu yerdir oraya girdiğin zaman bunların hepsiyle uzaklaşıyorsun, dertlerini düşünmek istemiyosan kesinlikle böyle bi sürece girmelisin. Bazı nöropatik ağrılar olur ve ilaçlar dışında pek ona etki eden bişey yoktur o ağrıları bile basketbol oynarken hissetmiyecek duruma gelirsin. Şu ana kadar kaçırdığım antrenmanlar kesin sağlıksal bi problem olmuştur anca öyle.”

K12: “O dönemlerde şevkle bu işe başladık, çok istekli arzulu bi şekilde çıkıyoduk. Sürantrene zamanları oluyo tabi. Ama sezon bittiği zaman keşke antrenman başlasa da gitsek diye insan özliyo yani.”

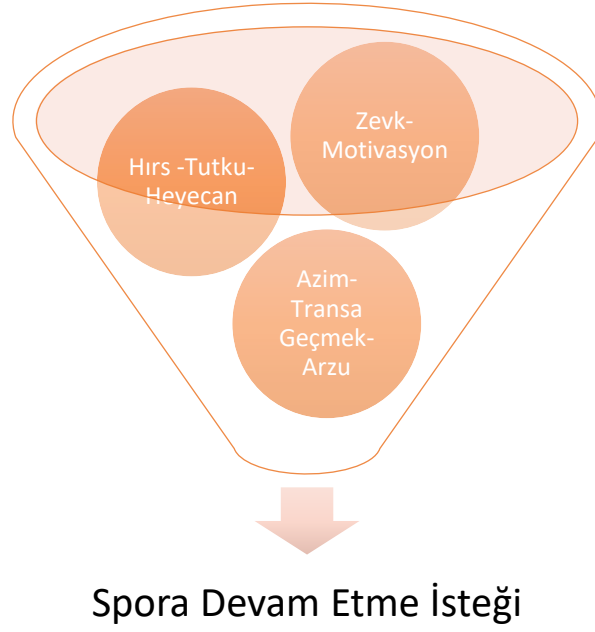
K14: “Kendimi aşırı güçlü hissediyorum böyle Hulk var ya onun gibi formayı filan yırtacak gibi tam eforla oynamaya çalışırım hep. Böyle ayrı bi dünyaya geçip ona göre yaşıyomuş gibi. Yani arada antrenöre filan sinirlendiğim oluyodu işte maçlarda oynatmıyor diye filan ama hiç olmadı bırakmayı da düşünmedim hiç.”

K15: “Kendimi ya kelebek gibi hissediyorum cidden böyle kanatlanıp o heyecan çok güzel bi his o sahada olsun antrenmanda olsun çok güzel yani. Gitmek istemediğim hiç olmadı zaten özellikle ailemle beraber kalırken tek gidebildiğim yer orası oluyodu ve can atıyodum gitmeye evden çıkmaya, bırakmak istediğim hiç olmadı.”

K16: “Severek yaptığım için daha istekli daha özgüvenli daha takım ruhuyla oynuyoduk.”

K17: “Motivasyonlu mutlu hissediyom yani öyle diyim. Bedensel olarak çok yoruluyor insanı mahvediyor yani ama zevkli oluyo yani yine zevkini çıkartıyosun.”

Katılımcılar; heyecan, zevk, tutku, azim, arzu, motivasyon, hırs, transa geçmek gibi kelimeler aracılığıyla başka bir dünyaya geçmek gibi hisleri tarif etmişlerdir. Sporda karşılaştıkları zorluklara rağmen eğitim hayatlarıyla karşılaştırıldığında derslerine devam etme konusunda gerekli azmi, motivasyonu bulamayan kişiler spor söz konusu olduğunda zorunda kalmadıkça antrenman dahi kaçırmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu durum da oyun olma özelliği dolayısıyla sporun içerisinde bir çekicilik barındırdığını gösterdiği söylenebilir.

Şekil 5. Spor yaparken hissedilenler

Bu çekicilik beraberinde alana dahil olmayı, spor yapmaya devam etmek isteğinin artmasını getirmiştir. Huizinga'ya (2018) göre oyunun başlıca özelliklerinden bir tanesi gönüllü bir etkinlik olmasıdır. Bu gönüllülük esaslı kişilerin kendi tercihleri olmasından ötürü alana daha fazla katılmaları ve buna yönelik isteklerini tetiklemiştir denilebilir. Katılımcı 1,2,3 ve 14'ün de belirttiği gibi öğrenciyi okul alanında, sınıfta bulunduran tek neden devamsızlıktır. Kişiler bu ve bu gibi istek ve arzuları dışındaki zorlamalar dolayısıyla o alanda bulunmaktadırlar. Bu durum da beraberinde alanın içerisine girme, dahil olmaya çalışma isteğini köreltmekte hatta yok etmektedir. Buna rağmen sporda bir devam zorunlulukları bulunmamasına hatta sporu bırakmalarının önünde meslek edinme vb. gibi hayatlarının diğer yönlerini de etkileyecek nedenler olmamasına karşın spora devam etmişlerdir.

Sporun bu sözü edilen manevi çekiciliklerinin yanı sıra maddi bir çekiciliğe sahip olması da katılımcıların bu konuda almış oldukları kararı etkileyici bir diğer unsur olarak değerlendirilebilir. Sporcu lisanslarını almaları ile birlikte oynamış oldukları kulüplerden aldıkları ücretler yapmış oldukları işin maddi karşılığını da yansıtmaktadır. Bu da manevi, kişisel, psikolojik yönden çekici olmanın dışında profesyonel anlamda bu sporu yapmanın katılımcılar açısından değerlendirildiğinde bir başka çekici unsurdur.

2.1.7. Spor ile Birlikte Gündelik Hayatta Yaşanan Değişimler

Katılımcılara Eğitim 4.0'ın hedeflediği, eğitimde kazanılan becerilerin ya da bilgilerin, yaşamlarının her yönüne aktarıp aktaramadıkları ile ilgili sorular sorulmuştur ve günlük yaşamlarında spora başlamaları ile bir diğer deyişle Spor 4.0' ile birlikte bir değişimin olup olmadığı görülmek istemiştir. Bu konuda katılımcıların gündelik yaşamlarında birçok eylem ve aktivitelerini değiştirdikleri görülmüştür:

K3: *“Mesela daha antrenmandan çıktıktan sonra günün bütün şeyini dışarıda geçiriyorum işte, kahvaltı yapmandan akşam yemeğine kadar hayatın bi düzene giriyor.”*

K2: *“Tabi benim o zamanlar 5 yaşına kadar tuvaletimi tutma gibi bir problemim vardı altına kaçırdım o kesilmişti onu söyleyebilirim.”*

K4: *“Sorumluluklarımı yerine getirmeyi öğrendim işte dakikası dakikasına antrenmanda olmaya çalışıyosun tabi sonra evde de etkiledi yapacağım bi iş olduğunda hemen yapmaya başladım.”*

K6: *“Zaman konusunda çok artılar sağladı yani daha dakik kişi olmaya başladım yani bi kişi ile buluşma yapıcım yani bi kafede çay içcez yani bu konularda bile çok dakiğimdir yani. Kahvaltı yapmadan çıkmamak gibi rutinlerim vardır. Vücutuma giydiklerime önem veririm yani, saç olsun sakal olsun tarz olsun kıyafet falan. Eskisinden daha çok kendime düşkünüm diyebilirim.”*

K7: *“Daha çok hani atıyorum boş zamanlarımda arkadaşlarımla vakit geçiriyodum artık salon kovalıyom insanlarla buluşacağım zaman daha planlı buluşmaya başladım. Bütün zamanımı basketbola ayırdım yani öyle diyim.”*

K8: *“Nerdeyse tüm davranışlarım değişti. Öz güvenim daha da yerine geldi. Önceden bana evden çık bi yere tek başına gidiceksin deseler korkarak giderdim ama şimdi ben tek başıma tüm Ankara'yı dolanabiliyorum. Hatta il dışına da gittim tek başıma. Sabah erkenden kalkıyorum kahvaltı yapıyorum fitness a gitmeye başladım koşu parkurunda sandalye sürüyorum.”*

K9: *“Kokuma parfümüme çok dikkat eder oldum mesela. Daha tarz giyinmeye dikkat çekmeye çalışıyosun ister istemez çünkü özgüvenin arttığı için o seni biraz daha değiştiriyor.”*

K11: “*Bu dönemde yüzlerce doktorla karşılaşıyorsunuz ama düşünsene hiç bi şey sormadan bir branş seni öyle bir eğitiyor ki ne dışarı çıkmaktan korkuyosun ne yere düşmekten korkuyosun ne dışardaki herkes bana bakıyo gibi geliyodu aslında öyle bişey yok kendin öyle bi mekanizma oluşturuyosun bunu kırabilecek tek şey spordur bence.*”

K12: “*Bu işe başlamadan önce öğleye kadar yatıyodum mesela, spora başladıktan sonra düzenli bi hayata geçmiş olduk. Yaşam şekliyle. Eğer basketbola başlamamış olsaydık monoton sıkıcı ikiye üçe kadar uyuyan, yapacak aktivite olmadığı için mecbur kalıyosun bu yaşama.*”

K15: “*Okuldan eve evden okula bi hayatım vardı şimdi gezerim işte okuldan önce bazen otururuz poğaça çay filan yaparız okuldakilerle.*”

K17: “*Yaşamımı değiştirdi yani daha enerjik oldum, daha motivasyon oldum, il il ülke ülke gezdiğim oldu. Uyku düzenim çok değişti gece beşe kadar telefonla uğraşmayı severdim, şimdi sabah yedide kalkıyorum.*”

Katılımcıların aktardıkları doğrultusunda sporun kendilerinin gündelik yaşamlarında, sorumluluk bilinçlerini geliştirdiği daha fazla dışarı çıkma isteği uyandırdığı, dış görünüşlerine dikkat etmeye başladıkları ve düzenli disiplinli bir hayat sürdürdüklerini söylemektedirler. Spor kişilerde özgüvenlerinin artmasına ve dolayısıyla daha önceden korktukları, gerçekleştirmeye çekindikleri eylemleri yapabilme olanağı ve cesareti sağlamıştır.

Ayrıca Sangyun ve diğerlerinin (2018) oyunun özellikleri arasında gösterdikleri davranış değişikliklerini kolaylaştırmayı sağlaması ve öğrencinin kendi ilerleyişini de kontrol edebilmesine imkan sağlaması özelliklerinin katılımcılar özelinde gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Spora başladıktan sonra katılımcıların gündelik yaşamlarındaki davranışlarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bireyler spora başlamadan önceki gündelik yaşam deneyimleri ile spora başladıktan sonraki deneyimleri arasındaki farkı da gözlemlemişlerdir. Oyunun bu gibi değişimleri sağlayabilme özelliği kimlik değişimlerini sağlayan bir diğer faktördür.

Şekil 6. Gündelik yaşamdaki değişimler

2.1.8. Spor ile Birlikte İnsanların Bakış Açısındaki Değişim

Basketbola başladıktan sonra katılımcıların aktardıkları üzere yakın çevrelerinde kendilerine olan bakışlarında bir değişim meydana gelmiştir. Özellikle görünür damgaya sahip ve tekerlekli sandalye kullanıcısı olan katılımcılar açısından insanların kendilerine karşı olan bakış açılarının değişmesinin onlar adına mutluluk verici ve özgüveni artırıcı şeyler olduklarından söz edilmiştir.

K2: “Babamla sohbetimiz arttı diyebilirim, annemle çok bir değişiklik olmadı hatta inanın ben annemin maçına geldiğini dahi hatırlamıyorum. Öğretmenler tabi sözlü notu vermeye başladılar okul takımında da oynuyorum diye. Arkadaşlar arasında da havanız oluyor işte basketçi çocuk diye.”

K3: “Kimse özel bi muamele yapmadı ama arkadaşlık ilişkileri bakımından da ya işte basketçi misin bilmem ne bi ilgi çekiyo işte bi pozitif geri dönüşle karşılaşıyorsunuz tabi.”

K4: “Başarılı insan her zaman üsttedir yani bence, mesela okula gittik insanlar yine boyumla dalga geçerek oynayamaz bu dediler sonra maçı izledikten sonra susuyolardı bu sefer gözünde başarılı gözüküyodun işte takımı sen taşıyosun filan diyolardı.”

Özellikle tekerlekli sandalyedeki katılımcıların aileleri açısından aşırı korumacı tutum sergiledikleri ve spor yapmaya olan bakışın kişinin kendini mutlu ve başarılı hissetmesi ve maddi ve manevi kazanımlarının olması neticesinde onlarda aynı zamanda kişiye olduğu kadar spora da olumlu bakış açısı geliştirildiği görülmüştür:

K6: “Gözlerinde beklemedikleri kadar iyi bi konuma geirdi yani basketbol hem beni bana kanıtladı nerelere gelebileceğimi gördüm hem başkalarına kanıtladı, saygı anlamında güven anlamında çok önemli şeyler kazandırdı hem maddi hem manevi anlamda insanlar da gördüler isteyince bir şeyler olabileceğini. Gözlerinde iyi konuma geldim diye düşünüyorum.”

K7: “Önceden isimle hitap ederlerdi şimdi kız arkadaşım yakın arkadaşlarım hep şampiyon diye sesleniyorlar o şeyleri güzel oldu tabirleri değişti.”

K8: “Sadece dedemlerin falan değişti, genelde yaşlı oldukları için engelli insanlar bişey yapamaz kendi işlerini kendi göremez kafasında oldukları için, basketbola başladıktan sonra ben çoğu işimi kendim yapmaya başladım daha da özgürleştim. Ondan dolayı onların davranışları biraz değişti beni artık çocuk olarak görmüyorlar da büyüdüğümü düşünmeye başladılar onlarda.”

K9: “Maddi anlamda hiç para kazanmadığımız zamanlar olurdu bu şekilde ailemin destek çıkmadığı zamanlar oldu yani işte hep böyle mi olacak gibisinden ondan sonra maddi sıkıntısı olmayınca bu sefer ailem tarafından taktir görmeye başladım kendi ayakları üzerinde durmaya başladım onlar diyodu işte bu çocuğu gönderemeyiz işte korkularu oluyodu başta işte. Sonra onlarda mutlu oldu işte.”

K11: “Ailem hiç istemiyodu basketbola başlamamı, ben burdan bişeyler çıkarınca ben burda baktılar ki kendi başıma bişeyler yapabiliyorum, yurtdışlarına gidiyorum felan artık onlar da benim bağımsız bir birey olmamdan dolayı gurur duymaya başladılar.”

K17: “Şöyle diyim ilk başlarda dediler ki oynama işte niye yoruyon kendini filan filan, şimdik oynayınca karşılarna çıkınca bi tuhaf oluyodu bi mutlu oldular. İlk başta karşı çıkıyolardı ama şimdi onlar da mutlu oldular. Onlar da farkında spor olunca daha dinç oluyodum.”

Katılımcı 10 ise bu konuda artık danışılan insan olduğunu ifade etmektedir:

K10: “Tabi ben basketeye başladığımdan beri benim arkadaş çevrem değişti, önceden lakap takip işte napıyosun filan şimdi hocam napıyosunuz hocam şöyle böyle artık hitap şekli bile değişti yani, maçlar yayınlanınca memleketten arayan oluyo sen şöyle iyiydin böyleydin insan gururlanıyor yani. Ailemde artık bakış açılarını değişti, kardeşim bile kafasına göre takılırdı şimdi abi ben böyle yapıyorum şöyle yapıyorum. Değişiyor yani.”

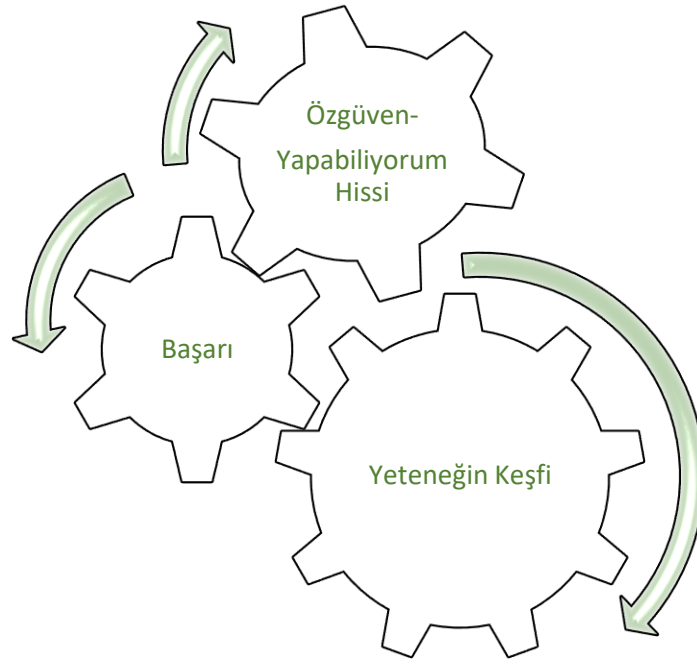
Katılımcı 13 ise tüm bunlara ek olarak bir normal tanımı yapmaktadır. Çevresindeki insanlardan farklı olmadığını görülmeye başlandığını aktarmıştır;

K13: “İlk zamanlar ben bunalımdım inanın ailede hiç kimse gülmüyodu yani böyle sürekli acı çekiyomuşum gibi. Onlar eğlenmemeli gibi şey yapıyodular. Ben basketbola başladıktan sonra ailem diğer kardeşlerim nasılsa bana da öyle davranmaya başladılar. Öyle hastaymışım gözüyle bakmaktan geçtiler o gözle bakmıyolar.”

Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda basketbolun çevrelerindeki insanların kendilerine yönelik bakış açılarını da değiştirdiği görülmektedir. İnsanlardaki bu değişimin gerçekleştirilen başarımla ilgili olması kişilerdeki *Yapabiliyorum!* hissini artırmış ve gerçekleşen bu durum da oyunun-sporun çekiciliğine ek olarak onların spor yapmaya, basketbol oynamaya karşı olan isteklerini de artırmıştır. Bu gerçekleşen durum da bir başarı çarkı olarak değerlendirildiğinde kişinin kendi yeteneklerini keşfetmesiyle birlikte yönlendiği ya da yönlendirildiği spor kendisinin bu alandaki yeteneklerini geliştirmesine, geliştikçe başarımın artmasına ve başarımın artmasıyla birlikte bir özgüven artışına, yapabiliyorum hissine yol açmıştır. Bu şekilde özellikle damgalanmış kişiler özelinde Katılımcı 13’ün de aktardığı şekliyle, damgalı kimlikten, normal kimliğe geçişi sağlayabilmiştir.

Bu başarı çarkının yani yeteneklerin keşfi ile birlikte gelen özgüven ve yapabiliyorum hissi beraberinde katılımcıların yakınlarının onlara olan bakış açısını da

değiştirmiştir. Bu değişim sözü edilen sosyal izolasyon duvarını yıkmıştır denilebilir. Damgalı kişinin başarıları neticesinde belirtilen damga dalgalanmasının tam aksi bir durum gerçekleşmiştir. Oyunun içerisindeki birey kendi yeteneklerini bulabileceği bir oyun alanında bulunmakta ve yeteneklerini gösterebildiği müddetçe beraberinde gelen başarı ile çevresindekilerin bakış açılarını değiştirmiştir. Bir diğer değişle bakış açılarını normalleştirmiştir. Spor ile birlikte edinilen maddi ve manevi başarımlar bu normalleşmeyi gerçekleştirmede rol oynamışlardır. Ancak en önemli nokta cinsiyet, engel vb. kaynaklı sen yapamazsın algısını değiştirmiş ve bu algıyla birlikte başarı çarkının dişlileri harekete geçmiştir.

Şekil 7. Başarı Çarkı

2.1.9. Spordaki Öğrenimlerin Hayatın Geneline Yayılımı

Çalışmanın Eğitim 4.0 tartışması yapılan giriş bölümünde Eğitim 4.0'ın özellikleri arasında sözü edilen ve Eğitim 4.0'ın gerçekleştirmeye çalıştığı en büyük kazanımlarından biri ise eğitim sırasında öğrenilen, kazanılan özelliklerin, kişinin hayatının geneline yayılmasıdır. Bir diğer deyişle kişinin eğitim içerisinde öğrendiği şeyleri eğitim alanı dışarısında da uygulayabiliyor olması hedefidir.

Bu amaç doğrultusunda katılımcılara sporun hayatlarında kalıcı olarak değiştirdiği özellikleri olup olmadığı sorulmuştur. Bulgular neticesinde sporun yaşamlarında;

K1: “*Ya işte daha sorumluluk sahibiyim diyeyim kardeşime olun başkalarına olsun hani görevim olduğu zaman aksatmam yani eskiden bahane eder kaçardım.*”

K2: “*Özgüven diyebilirim, yolda yürüyüşünüz değişiyor ya. İletişim kurmaktan korkardım küçükken işte bakkala bile giremezdim önceden.*”

K3: “*Kendimi güçlendirdim, kendime güvenim geldi insanlarla iletişim konusunda daha geliştirdim kendimi ondan sonra mesela ben özgüvensiz biriydim veli toplantısında hocalar anneme içine kapanık derdi. Geçti hepsi beni açtı yani spor, basketbol.*”

K4: “*İşte disiplin konusunda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Düşünerek hareket etmeye çalışıyorum. Hiç sesim çıkmazdı ilk zamanlar sonra çevremdeki insanlarla da gelişti iletişimim kuvvetlendi diyebilirim.*”

K5: “*şu özelliğim ne biliyim böyle kendime güvenmeyi mesela mücadelelerde o yokdu ama daha çok iddiaya girdim yani yenileceğimi bilsem de onlar bende oluşmaya başladı.*”

K6: “*Yani bunu en çok söylediğim öfke kontrolü diyebilirim yani, yaşadığım semt olsun sürekli karşılaştığımız için stresle mücadelede filan da çok önemli yerlere geldim işte mantıklı konuşma imkansız oluyo öyle olunca. Karar verebilmem arttı.*”

K7: “*Ben çok utangaç biriydim içime çok kapanıktım, basketbola başladıktan sonra işte şu bile etkiliyo bi otele gidiyosun örnek veriyim deplasmana, otelde kalıp insanlarla iletişim kurmak zorunda kalıyosun atıyorum odanda sıkıntı oluyo resepsiyoniste söylemek zorundasın veya yemekhaneye gidiyosun, insanlarla iletişime geçe geçe kendime özgüvenim arttı, insanlardan çekinirdim çekinmemeye başladım.*”

K8: “*Stresle başa çıkabilmem gelişti onu örnek verebilirim.*”

K9: “*Sorumluluk alma yani bazı maçlarda da hocalarımız diyo yani bu maçta sorumluluk aldın almadın. Diğer takım arkadaşlarını da düşünüyosun onun da annesi babası sevdikleri geliyor maça onlar da izliyo ona da pas veriyosun o da oynasın. Bi kere hani fiziken*

bişeylerin farkına varmaya başladım psikolojikmen engelli olmadığımın farkına varmaya başladım, bunun büyütülecek bişey olmadığını farkına varmaya başladım.”

K10: *“Giyimimi çok değiştirdim, şöyle basketbolun bize öğrettiği şey ahlak, iyi ahlaklı olunmadan iyi sporcu olunmaz. İyi ahlaklı olacaksın.”*

K11: *“Ben şöyle öfke kontrolünü basketbolla eğittiğimi düşünüyorum.”*

K12: *“Eskiden çok fazla şey bi insan değildim mesela girişken, sosyal faaliyetleri olan bi insan değildim, insan ilişkilerimi daha geliştirdiğimi söyleyebilirim.”*

K13: *“Ben sinir stresle başa çıkabilme gücümü geliştirdiğimi düşünüyorum.”*

K14: *“İşte geliştirdim değil de bu beni rahatlattı diyebilirim o sahadaki rekabete, baskete yönlenince o kendinizi durdurmayı öğreniyosunuz yavaş yavaş çok teknik faul alırken mesela onlar bile yok şimdi daha sakinim diyebilirim.”*

K15: *“Kendime güvenim geldi diyebilirim. Ses tonumu bile değiştirdi yani böyle sesim çıkmazdı hatta antrenörümüz derdi az sesin çıksın ne o mıy mıy diye şimdi mesela ben de farkediyorum onun değiştiğini.”*

K16: *“Birlik beraberlik, organize işleri yönetme işlerim biraz daha çoğaldı evet. Bi yerde bişey olacaksa bi karar olacaksa o şeyleri aştığımı tahmin ediyorum.”*

K17: *“Ben çok asabi sinirli oluyodum tamam mı basket sayesinde stresimi attım sakın oldum diyim.”*

Katılımcılar genel itibari ile; disiplin ve sorumluluk alma gibi özellikler kazanırken bir diğer taraftan da sosyal iletişimlerinin güçlenmesine ve kendilerini daha rahat anlatabilme, ifade edebilme gibi yetiler edinmişlerdir. Katılımcıların en çok üzerinde durdukları ve gündelik hayatlarında yaşadıkları değişimlerde de göze çarpan en önemli özellik olarak özgüven artışı, öz saygının yükselmesi söylenebilir. Dwyer ve diğerlerine (2013) göre de öz saygısı yüksek olan insanların damgalanmanın zararlı sosyal etkilerinden kendilerini koruyabildikleri görülmüştür. Aynı zamanda Bahadır ve Certel’in (2012) yapmış oldukları araştırmada öz saygı, benlik saygısı ile öfke kontrolü, öfkeyi ifade etme biçimleri arasında anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Bu nedenle Katılımcı 6, 11,13,14 ve 17’nin

streslerini attıklarına ve öfkelerini yenebildiklerine dair ifadeleri de bu yönüyle öz saygılarının güçlenmesi ile açıklanabilmektedir.

O halde basketbolun geliştirdiği ve hayatlarına kalıcı olarak uygulayabildikleri özellikleri bir piramit şeklinde düşünüldüğünde piramidin temelini oluşturan öz saygının artmasıdır. Öz saygısı artan bireyler; daha disiplinli olma, iletişimleri kuvvetlenme, stresle mücadele ve öfke kontrolü sağlayabilme ve nihayetinde piramidin zirvesini oluşturacak olan kendi özelliklerinin farkına varmaya yol açmaktadır. Tüm bu özellikler düşünüldüğünde damgalı kimlikler özelinde de sporun damgayla başa çıkma mekanizması olarak görev aldığı söylenebilir.

Şekil 8. Özgüven Piramidi

2.2. Eksenel Kodlama

Çalışmanın eksenel kodlama aşamasında, açık kodlama bölümünde elde edilmiş olan verilerin ve ortaya çıkan kategorilerin ortak görülebilecek yanlarını ya da ortaya çıkmış olan

farklarını, bir üst kategoriye taşıyarak yeniden değerlendirilmesini ve bir anlamda ortaya serilmiş olan verilerin toparlanmasını içermektedir.

Açık kodlama bölümünde tartışılan; Damgalanma Süreci ve Eğitimde Damgalanma Süreci başlıkları incelendiğinde kişilerin damgalanma nedenlerinin içerlerinde buldukları gurubun, mensubu oldukları ailenin ve eğitim sisteminin kabul ettiği normallerin içerisinde bulunmamalarıdır. Farklı olmak, çeşitli nedenlerden dolayı çeşitli yetilerinin eksik ya da fazla olarak tanımlanması damgalanmalarının ana nedenidir. Toplumda ve eğitim sistemimiz içerisinde kabul edilen normaller esneklik gösteremediği ve son derece kapalı, köşeli bir vaziyette bulunmalarından ötürü sistemler farklı olan kişileri kendi içlerine dahil edememektedirler. Ancak Goffman'ın (2014: 181) aktardığı üzere hepimiz “normal sapkınlarızdır” (normal deviants) çünkü bir durum, konum ve zaman içerisinde normal olarak kabul edilmeyen herhangi bir şey başka bir durum, konum ya da zaman içerisinde değerlendirildiğinde son derece normal kabul edilebilir. Çalışma örneğinde değerlendirildiğinde fiziksel ya da zihinsel açıdan belirli özellikleri eksik olan insanların aileleri tarafından karşılına bir ‘sosyal izolasyon duvarı’ çekildiği görülmüştür bu duvar en geniş anlamıyla ailelerin normal tanımlarının da sınırlarını çizmektedir. Ancak basketbola başlamakla birlikte eksik görülen kişilerin aslında beklenmedik başka bir alanda gerçekleştirdikleri başarı, ailelerin de normal tanımlamalarının sınırlarını genişletmiştir.

Eğitim sistemi özelinde bir değerlendirme yapıldığında ise her bireyden aynı özellik kazanımlarını bekleyen, eşit şartlar altında eğitim sistemi içerisinde bulunmayan hemen hemen her bireyden aynı performansı göstermeleri istenmektedir. Bu durum da değinildiği üzere kişilerin karşısında bir ‘geleneksel eğitim duvarı’ çekmektedir. Eğitim sisteminin de kendi içerisinde başarılı öğrenci, bir diğer deyişle normal öğrenci sınırları bu duvar ile belirlenmektedir. Bu durum da beraberinde başarısız öğrenci olarak damgalanmayı getirmektedir.

Bu aşamada kişilerin spora başlamaları ile beraber kendilerini değerlendirdikleri; başarı, özgürlük, özgüven gibi kavramlar kişilerin bir anlamda önlerine çekilmiş olan sosyal izolasyon duvarlarını yıkmaları anlamına gelmektedir. Bu durumu kolaylaştırıcı özellik ise sporun ve sporun bir oyun olması nedeniyle daha geniş çaplı değerlendirildiğinde oyunun çekici özelliğidir. Oyun oynamanın cazibesi, çekiciliği, beraberinde yeni bir alana dahil olmayı ve bu dahil olma ile birlikte edinilen yeni ‘sporcu kimliği’ kazanması ile sonuçlanmaktadır. Yeni

kimlik edinimi beraberinde özgüven, öz saygı gelişimini tetiklemekte bu durum da oyunun içerisine daha fazla dahil olma isteğini beraberinde getirmektedir.

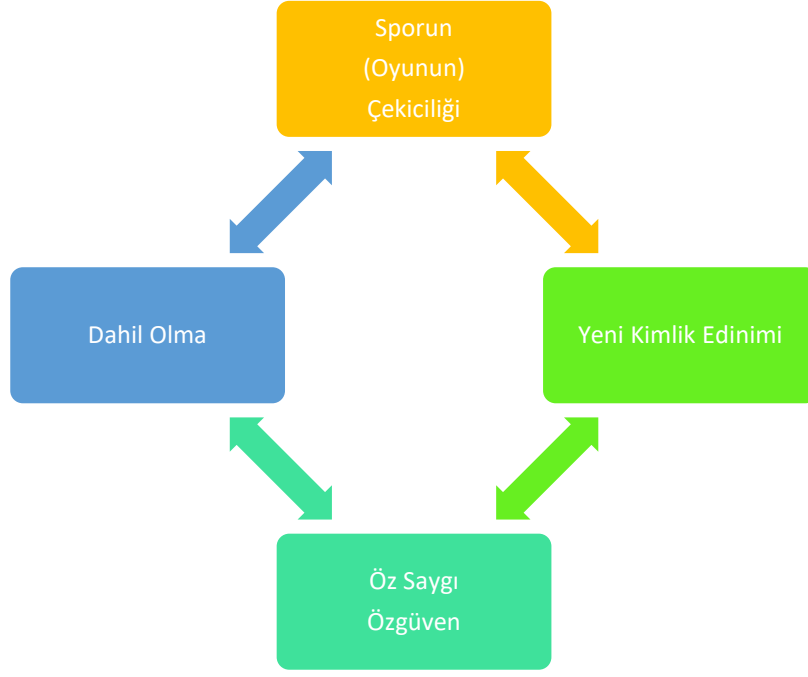
Sonuç olarak anlaşılmaktadır ki oyunun çekiciliği ve kişinin kendisine oyun içerisinde yer bulabilmesi, kendini konumlandırabilmesi yeteneklerinin farkına varmasına ve yeni bir (Sporcu) kimlik edinebilmesine neden olmaktadır. Kişinin edindiği bu yeni kimliği eski damgalı kimliği ile karşılaştırıldığında daha güçlü olması nedeniyle kendisine saygı duymasına ve özgüveninin gelişmesine neden olmaktadır. Bu nedenle de 'dahil olma' bir alanın, grubun içerisinde bulunabilme damga ile mücadele edebilmede önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıda verilen aksel kodlamaya ait tabloda da katılımcıların ifadeleri doğrultusunda açık kodlama aşamasında gerçekleştirilmiş kategoriler toplanarak üst kategoriler elde edilmiştir. Katılımcıların söylemleri üzerinden gündelik yaşam, eğitim sistemi ve spor içerisinde yaşadıkları deneyimler ve kimliklerine, karakterlerine olan etkileri çalışmada daha önce açıklanmış kavramlar yardımıyla gösterilmiştir. Gündelik yaşamda deneyimlemiş oldukları damgalanma karşısında, Goffman'ın 'yaşam sahnesi' olarak adlandırdığı gündelik yaşantılarındaki oyunlarının (bir diğer ifadeyle benlik sunumlarının) değişimleri belirtilmiştir. Eğitim sisteminin damgalayıcı yapısının görüldüğü açık kodlama aşamasından yola çıkarak oyunlaştırmanın kullanıldığı eğitim sistemleri özelinde (Eğitim 4.0) incelendiğinde böyle bir sistemin de eğitim öğretime karşı da bir çekici unsur oluşturacağı görülebilir.

Özü itibarıyla oyun olan sporun (spor eğitiminin) içerisine dahil olan katılımcıların; sporcu kimliği edinmeleriyle gündelik yaşamlarındaki oyunları, benlik sunumları da değişmiştir. Bireylere bu nedenle saygı duyulmaya başlanması ve kişilerin özgüvenlerine olan etkisi sporun, oyunun çekici nedenleri arasına dahil edilebilir. Sporun kişiyi motive edici yanının bulunması ve kişide azim, hırs gibi hisler uyandırması bu çekiciliğin diğer unsurlarıdır. Oyun oynamanın, oynayarak, deneyimleyerek aktif öğrenmenin gerçekleşmesinin bu doğrultuda gündelik yaşamda, eğitim sistemi ve spor içerisinde kimlik değişimini sağlaması ve tüm sözü edilen diğer özellikleri ile kendine çekmektedir.

Tablo 2. Eksenel Kodlama

GÜNDELİK SOSYAL YAŞAM	GÜNDELİK EĞİTİM YAŞAMI	GÜNDELİK SPOR YAŞAMI
<ul style="list-style-type: none">• TOPLUMUN KALIPLARI İLE SINIRLI• SOSYAL İZOLASYON DUVARI• BENLİK SUNUMUNUN GERÇEKLEŞTİĞİ ALAN (ROL, STATÜ BEKLENTİLERİ)• ÇEVRE TARAFINDAN DAMGALANMA• TOPLUM 5.0• OYNANAN ROLÜN, STATÜNÜN DEĞİŞİMİ• KAZANILAN SAYGI, BAŞARI• MADDİ MANEVİ TATMİN• ÇEVRENİN BAKIŞ AÇISININ NORMALLEŞMESİ• OYNANAN YENİ ROLÜN ÇEKİCİLİĞİ	<ul style="list-style-type: none">• MÜFREDAT KALIPLARI İLE SINIRLI• GELENEKSEL EĞİTİM DUVARI• BAŞARILI ÖĞRENCİ KALIBINA UYGUN ROLE BÜRÜNME• ÖZELLİKLERE OYGUN OLMAYAN EĞİTİM• EDİLGEN, PASİFLEŞTİREN YAPI• KAZANIMLAR YAŞAMDAN KOPUK• OKUL ARKADAŞLARI- AKRAN GRUP DAYANIŞMASI• EĞİTİM 4.0• OYNAYARAK ÖĞRENME• YARATICILIĞA, KİŞİNİN ÖZELLİKLERİNE UYGUN OLMA• OYUNLAŞTIRMANIN ÖĞRENCİYE (GAMIFICATION) ÇEKİCİ GELMESİ	<ul style="list-style-type: none">• MOTİVE EDİCİ• AZİM, HIRS GİBİ HİSLERE HİTAP EDER• YENİ KİMLİK OLUŞTURMA ŞANSI• ÖRSELENMİŞ KİMLİKTEN-SPORCU KİMLİĞİNE• YETENEKLERİN KEŞFİNE YARDIMCI• ÖZGÜVEN KAZANIMI• ÖZ SAYGI-BENLİK SAYGISI GELİŞİMİ• İZOLASYON DUVARLARINI YIKICI/ İLETİŞİMİ KUVVETLENDİRİCİ• TRANSA GEÇME DURUMU• SPOR 4.0• SPORUN-OYUNUN CAZİBESİ/ÇEKİCİLİĞİ

Şekil 9. Dahil olma ilişkisi.

Eksenel kodlama aşamasındaki üst kategorilerden bir diğeri ise Özgüven Piramidinin en tepesinde kendine yer bulan ‘Özelliklerinin Farkına Varma’ olarak ele alınmıştır. Bireyler spor ile birlikte bir anlamda yeteneklerini keşfetmiş ve eksik olma duygusunun yerine, bunun eksiklik değil farklılık olduğunun farkına varmışlardır. Böylelikle kişiler, damgalanma seviyeleri ne derece olursa olsun, engelleri, karşılarına çıkan zorluklar ya da sorunların gösterdiği çeşitliliklere rağmen kendi özelliklerini gerçekleştirebilecekleri, kendi yeteneklerini gösterebilecekleri bir alan kendilerine bulmuşlardır. Spor ya da oyun kişilerin bu özelliklerini bulabilmelerinde yine yardımcı görev üstlenmiştir. Geleneksel eğitim sistemi içerisinde kendilerine yer bulamayan kimseler, yaratıcılıklarını, hayal güçlerini gösterebilecekleri başka bir alan bulmuşlardır. Damgalı kimliklerini geride bırakıp sporcu kimliği edinen bireyler edindikleri yeni davranış kalıpları, yeni özellikleri ve becerileri ile bir anlamda içerisinde buldukları alanı da yeniden üretmektedirler.

Şekil 10. Edinilen Yeni Kimlik ve Özellikler

2.3. Seçici Kodlama

Seçici kodlama aşamasında eksenel kodlamadan elde edilen üst ve alt kategorileri birleştiren bir öykü inşa edilmektedir. Öyküleme yapılırken metaforlardan yararlanılabilmektedir. Ayrıca yine bu aşamada, eksenel kodlamada sunulan kategorileri kapsayacak temel bir kategori seçilerek çekirdek kavrama, kategoriye ulaşılmaya çalışılmaktadır. Çekirdek kavrama ulaşabilmek için eksenel kodlamadaki kod ve kategoriler şematik bir biçimde gösterilmektedir.

Şekil 11. Seçici Kodlama

Seçici Kodlama aşamasında çekirdek kavram ‘Oyunun Çekiciliği’ olarak seçilmiştir. Kişiler çeşitli zorluklar yaşadıkları gündelik yaşamlarında ve eğitim yaşantılarında sistemin içerisine dahil olmakta zorlanmaktadır. Eğitim yaşantılarında derslerden kaynaklı yaşadıkları zorluklar neticesinde derslere gitmeyi bırakan, okula ilgisi azalan kişiler spor söz konusu olduğunda, ne kadar zor koşullarla karşılaşırlarsa karşılaşırsınlar bir şekilde spor yaşantılarına devam etmişler, etmek istemişlerdir. Bu durumun ana nedeni olarak ise Oyunun Çekiciliği olarak kavramsallaştırılan, oyunun eğlenceli, haz veren, rekabetçi ve sonucunda bir başarı kazanılması dolayısıyla ödüllendirici özelliklerinin olması ile doğrudan ilişkilidir.

Kişiler oyun ile kurdukları bağ neticesinde yeni özellikler kazanmışlardır bu özellikler oyunun içerisinde buldukları süreç içerisinde kazandıkları yeni kimlikleri ile de doğru orantılıdır. Çalışmada sözü edilen Eğitim 4.0’ın gerçekleştirmek istediği başarımlar da sözü edilen özelliklerdir. Oyunun en çok dikkat edilmesi gereken özelliği, bulgularda da tartışıldığı üzere yaratıcılığa ve kişinin bireysel yeteneklerine göre kendisine bir yer bulabilmesine imkân sağlayabilmesidir.

Kişilerin edinmiş oldukları yeni sporcu kimlikleri dolayısıyla kazandıkları yeni özelliklerinin arkasındaki itici güç de bu yönüyle oyunun kendine katılımı sağlayabilmesi yani oyunun çekiciliğidir. Oyuna kendini kaptırmak olarak da değerlendirilebilecek bu süreç beraberinde daha çok dahil olma isteklerini, daha çok oyunun içinde bulunma isteklerini artırmış ve neticesinde sporcu kimliği edinmişlerdir.

Katılımcıların söylemlerinden yola çıkılarak, eğitim sistemi içerisine dahil olamamaları geleneksel eğitim sisteminin kapalı ve her bireyden aynı özelliklere sahip olmasını beklemesi ile ilişkilendirilmiştir. Spor sistemi içerisine dahil olmaları ise oyunun çekici ve kişinin kendi yeteneklerine özgü alanı bulmayı sağlayabilecek esneklikte olması ile ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle geleneksel eğitim sistemi bir firma tarafından üretilmiş ‘konfeksiyon ürününe’ spor ile eğitim, oynayarak öğrenme ise bir terzinin biçimini verdiği ‘el işi ürününe’ benzetilerek metafor oluşturulmak istenmektedir.

Konfeksiyon ürünleri bilindiği üzere bedenlere ayrılmaktadır; Small, Medium, Large, XLarge vb. bu bedenler birer kalıptırlar ve değişmezler eğer giydiğiniz kıyafetin üzerinize tam oturmasını istiyorsanız siz o ürünün beden büyüklüğünün şekline girmek zorundasınızdır. Ancak bu durum pek de mümkün olmamaktadır ve genellikle alınan ürünlerin üst kısmı otursa vücuda bel kısmı bol kalır ya da kol kısımları dar gelir veya potluk yapar. İşte bu durum da tam olarak geleneksel eğitim sistemi ile öğrenci arasındaki ilişkiye benzemektedir. Geleneksel eğitim sistemi öğrencilerin bedenlerine, yani yeteneklerine bakmaksızın her öğrenciye aynı konfeksiyon ürünü eğitimi vermeyi hedeflemekte ve uygulamaktadır. Bu durum da beraberinde hazır bedenlere bir şekilde tam uyum sağlayamayan insanları beraberinde getirmektedir. Doğum ya da sonradan edindikleri ya da kaybettikleri birtakım özellikleri nedeniyle kişiler eğitim sistemi içerisinde kendi bedenlerine uygun eğitimi edinmemektedirler. Ancak söz konusu oynayarak öğrenme pratiklerine geldiğinde yani çalışmada sözü edilen kavramsallaştırılmasıyla Spor 4.0 açısından bakıldığında sporun yani oyunun kişinin kendi yetenekleri ve istekleri doğrultusunda içerisinde bulunduğu kumaşı temsil etmektedir. Kişinin spor içerisinde oynadığı mevki, pozisyon itibarıyla kendisinin artı ve eksi yönlerini değerlendirerek o yönde bir eğitimi alabilmektedir. Bu da tıpkı tüm ölçülerimizi almış ve vücudumuza uygun kıyafeti dikmiş ya da dikecek olan terzinin el işi kıyafetleridir.

Diğer bir yandan konfeksiyon ürünü olan kıyafetler defolu çıktıkları taktirde yapılacak pek bir şey yoktur ya da yırtıldıkları taktirde çöpe atılmaktadırlar. Ancak bir terzi ürününü tekrar

yamayabilir, kıyafetin ömrünü uzatabilir. Bu durum da geleneksel eğitim sistemi içerisinde düşünüldüğünde katılımcıların neden derslere katılmak istememekte ya da neden derslerde uyumayı tercih etmekte oldukları ile benzerlikler taşımaktadır. Kişi eğitim sisteminin içerisinde defolu ürün olarak damgalanmıştır. Kişiselleştirilmiş eğitim söz konusu olduğunda ise kişinin kumaş özelliklerine göre eklemeler, yamalar yapılabilir ve ortaya biricik bir ürün çıkabilir.

Uzun ömürlü olabilme açısından ise kişiler geleneksel eğitim sistemi içerisinde öğrenmiş oldukları, Karadeniz’de dağların denize paralel olduğu bilgisinin yalnızca sistem içerisinde kullanılabilirliği vardır. Ancak Spor 4.0 ile kazanılmış olan bilgilerin katılımcıların da aktardıkları doğrultusunda gündelik yaşamlarından, karakter özelliklerine kadar etkilediği ve kullanıldığı görülmüştür.

En geniş şekilde açıklandığında ve çalışmanın da ana odağı düşünüldüğünde ‘konfeksiyon ürünü’ ve ‘el işi ürün’ öykülemesi, alınan ya da alınması gereken eğitimin kişinin kendi yetenekleri, istekleri doğrultusunda olması gerektiğidir. Aksi düşünüldüğünde geleneksel eğitim sisteminin her bireyden aynı performansı beklemesi öğrenciler, kişiler üzerinde potluk yapmaya devam edecektir. Bu durumun oluşabilmesi adına öncelikli olarak eğitim alacakları sisteme, alana dahil olmayı, yeni bilgi ve yetenekler kazanacakları o alanın içerisinde bulunmayı istemelidirler. Bu da katılımı gerçekleştirecek olan olgu olarak değerlendirildiğinde oyunun kişileri kendi içerisine çekebilmesi o alana dahil edebilmesi ile mümkün olmaktadır.

KONFEKSİYON ÜRÜN	EL İŞİ ÜRÜN
S,M,L,XL gibi kalıplardan ibarettir.	Terzi kişinin ölçülerine özel dikiş yapmaktadır.
Her öğrenciye aynı konfeksiyon eğitim.	Tıpkı spordaki; mevkiye, pozisyona göre eğitim gibi.
Her bedene/zihne uyumlu değil.	Her bedenin/zihnin özelliğine göre ayarlanır.
Hata defo kabul edilir. Yırtılmalarda kıyafetler genelde çöpe atılır. Kısa ömürlüdür.	Terzi ürünü yamayabilir ihtiyaca göre yeni şekil verebilir. Bu nedenle daha uzun ömürlüdür.
Eğitimde başarısız olarak damgalanır ve eğitim akademik bilgi ediniminde kalır.	Başarısızlık son değildir süreçtir. Eğitim kazanımları hayata yayılmaktadır.

Tablo 3. Konfeksiyon-El İşi Ürün Farkları

3. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanlar tarih boyunca, engellerinden, etnik kökenlerinden, cinsiyetlerinden ya da yalnızca düşüncelerinden dahi ayrıştırılmış ve damgalanmıştır. Damgalanma nedenleri ise genellikle damgalayan taraftan farklı olmaları, farklı düşünceleridir. Bu damgalanma beraberinde damgalanmış kimliklerinde kendisini damgalayanları tepkisel şekilde damgalamaları ile devam etmektedir. Damgalanmış kimliklerin damgalanma durumuna karşı gösterdikleri tepki karşı bir damgalama olarak değerlendirildiğinde damga sürecinin aslında dalgalı ya dalgalanmalı bir süreç olduğu görülecektir. “Damga dalgalanması” olarak adlandıracağımız, araştırmacı tarafından türetilen kavramın ve metaforun ifade ettiği bu durum bir sahile vurumu sembolize eder. Bu da damgalanmanın diğer bir aşaması olabilecek çeşitli davranış ve söylemlerin dışı vurumu olabilir.

Çünkü tıpkı dalganın sahile vurma sürecine benzer şekilde damgalanan kişiler tepkisel olarak içerisinde buldukları durumun (Goffman’ın (2014) verdiği paten kayan tek bacağı olmayan kız çocuğu ve Kusow’un (2004) Kanadalılar tarafından damgalanan Somalililerin tepkisel şekilde Kanadalıları damgalamaları örneklerinde görüldüğü şekilde) dışavurumunu bu şekilde gerçekleştirir. Bu nedenle damganın bir madalyon gibi iki yüzlü olmasının. Bir damgalanan olmasının bir damgalayanı yani normal olarak tanımlananı beraberinde getirme sürecinin devamı olarak görülebilecek damga dalgalanması, damgalanan kişide bu tip eylemleri görmemize neden olabilir. Karşı tarafın eksikliklerine yönelmek olarak da düşünülebilecek bu durum fiziksel ve zihinsel bir sosyal izolasyonun görülmeyen sonucudur bu damga dalgalanmasının ana unsuru da tıpkı dalgayı başlatan ana unsur olan rüzgâr olarak düşünüldüğünde izolasyon durumunun kendisi dalgalanmaya neden olabilecek olan rüzgâr şeklinde değerlendirilebilir. Spor da bu noktada birçok farklı statü, kültür, din, etnisite ve gelir düzeyindeki kişileri birleştirebilme, bir alanda bulundurabilme ihtimaline sahip olması ile aslında bu durumun üstesinden gelebilecek bir dalgakıran vazifesi görmektedir. Dikkat edileceği üzere ayrımcılığın pozitif ya da negatif yönlü olduğu fark etmeksizin damgalanmış olanın da çevresindekileri ‘çaresiz tavuk’ gibi benzetmelerle damgalayabileceği açıktır.

Günümüzde bu damgalamayı azaltmak yerine yeni damgalar üretebilecek olan bir eğitim sistemine sahip olunması nedeniyle bireyler eğitimden uzaklaşmakta ve hoşlanmamaktadırlar. Oyun oynayan (Homo Ludens) ve hayal kuran (Homo İmaginalis) insanın günümüz eğitim

sistemi içerisinde bu yetilerini yaşatacak yeri bulamaması, kişilerin yetenekleri, zekâ türleri, engelleri ya da istekleri doğrultusunda eğitim alamaması eğitimi ciddi bir problem ile karşı karşıya bırakmaktadır. Drama vb. metotlar ile bu durumun üstesinden gelinmeye ve eğitimin içerisine kişinin kendi yetenekleri doğrultusunda katılımının sağlanmasına yönelik paradigmlar uzun yıllardan beri geliştirilmektedirler. Ancak teknolojinin bu denli ilerlediği ve yapay zekanın artık çok büyük ve kompleks işlemleri çok kısa sürelerde gerçekleştirebiliyor olması ile birlikte son yıllarda Eğitim 4.0 olarak adlandırılan eğitim paradigmasının tartışılmaya başlanmasına neden olmuştur.

Eğitim 4.0 içerisinde yapay zekanın eğitimde kullanımını içerse de yöntem olarak oyunlaştırma metodunu kullanması yönüyle ve eğitimdeki ana hedefinin kişiselleştirilmiş eğitim olması doğrultusunda ülkemizin mevcut şartları göz önünde bulundurulduğunda uygulanabilirliği tartışılabilir özelliklere de sahiptir. Sözü edilen bu özellikleri itibariyle çalışmamızda bir oynayarak öğrenme metodu olarak sporun değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Kişiselleştirilmiş eğitim, oynayarak öğrenme ve hayal kurma gibi Eğitim 4.0'ın hedeflediği eğitim öğretim çıktılarına sporun kendi bünyesinde barındırıyor olması bizlere yapay zekanın eğitim öğretim içerisinde aktif olarak kullanımına başlanmasını beklemektense, konuyu tartışılabilir bir zemine taşıyabilmeyi sağlamıştır. Çalışmamızda Spor 4.0 olarak kavramsallaştırılan bu sürecin, sporun insanların ve özellikle de damgalanmış bireylerin hayatlarında neleri değiştirebildiği görülmek istenmiştir. Aynı zamanda yeteneklerini oyun ile keşfedebilmelerini sağlaması yönüyle de oynayarak öğrenme metodunun kişilere Eğitim 4.0'ın bir diğer hedefi olan; alınan eğitim neticesinde elde edilen kazanımların kişilerin tüm hayatına yayılabilmesi amacını da gerçekleştirebiliyor oluşunu göstermektedir.

Çalışmada görüşülmüş olan katılımcılar açısından bakıldığında da sporun hayatlarında değişiklikler gerçekleştirdiği olduğu görülmektedir. Ek olarak kişileri damgalamak, sistemin içerisine uymak zorunda bırakmak yerine şahsi özellikleri ile birlikte sistemin içerisinde kendilerine yer bulabilmelerini sağlamıştır. Çalışmanın açık kodlama aşamasında görülebileceği üzere spor kişilerin özgüvenlerini, öz saygılarını artırmış ve bu durum hem damgaları ile mücadele edebilmelerine hem de kendilerine yeni özellikler kazandırarak kendi yeteneklerinin farkına varmalarını sağlamıştır.

Sözü edilen durum Nietzsche'nin "Amor fati" kavramı ile değerlendirilebilir. Amor fati çevremizde bulunan nesnelere ve özneleri, gerçekleşen eylem ve olayları olması gerektiği ya

da olması istendiği gibi değil, olduğu şekliyle kabullenmek ve sevmek anlamına gelmektedir (Aybakan Saliya, 2016:132). Kaderini sev olarak çevrilebilecek Nietzsche'nin bu kavramı bu anlamlarıyla en basit ifadesiyle kişinin bulunduğu ortamı, kişilik özelliklerini ve hatta damgasının ne olduğunu bilmesi şeklinde çalışma özelinde anlaşılabilir. Sahip olduğu özelliklere iyi ya da kötü başka anlamlar yüklemekten olduğu şekliyle yaşamını, eylemlerini sürdürmeye çalışması olarak da ifade edilebilir. Çalışmada ise; sahip olduğumuz özelliklerden nefret etmememiz ve bu özelliklerle kendimize özgü bir varoluş yolu açabileceğimiz, açmamız gerekebileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Bu yorumlama neticesinde söylenebilir ki spor, oyun, damgalı kişilerin amor fati yapabilmelerini sağlamıştır. Spor 4.0'da bu yönüyle geleneksel eğitimdeki gibi kişileri bir ideal doğrultusunda olmaları istenilen kişiye dönüştürmek yerine, kendilerinde bulunan özelliklerin farkına varıp onların birer eksiklik değil yalnızca farklı bir varoluş olduğu kanısını oluşturmuştur.

Sözü edilen duruma verilebilecek bir başka örnek ise Kintsugi'dir; Kintsugi, yanlışlıkla veya kasıtlı olarak kırılan seramiklerin, altın ile onarıldığı geleneksel bir Japon zanaattır (Keulemans, 2016). Seramiklerin altın ile onarımının gerçekleşmesinin arka planında yatan özü ise onlara yeni bir varoluş kazandırmaktır. Kırılmak bir son olarak görülmemelidir yeni bir başlangıcın habercisi olabilir. Seramiğin başına ne gelmiş olursa olsun altın ile gerçekleştirilen işlem seramiği eski haline döndürmek değil var olan yeni halinin de değerli olabileceğinin, kırık ya da çatlak olmanın değersiz olmak anlamına gelmediğinin anlatımıdır.

Çalışmada aktarılmaya çalışılan nokta bu yönüyle Eğitim 4.0'ın ya da Spor 4.0'ın damgalanmış kişilerin eski hallerine dönmelerine yardımcı bir süreç olarak ele alınmasını içermemektedir. Spor 4.0'ın ortaya çıkardığı tıpkı Kintsugi zanaatında olduğu üzere kişinin damgalı kimliği üzerine altın ile onarım gibi kendilerini gösterebilecekleri, var olan özellikleri ile sistem içerisine dahil olabilecekleri bir ortam oluşturabilmesidir.

Oyunun, Özgür (Free) olması, Belirsiz (Uncertain); oyuna getirilebilecek yenilikler adına oyuncunun inisiyatifine bağlı olarak hangi yönde seyredebileceğinin ve aynı şekilde sonucunun da önceden belli olmaması ve İnandırıcı (Make-believe) olması (Caillois, 2001); gerçek hayatın içerisinde kişiye farklı bir eylem alanı imkânı sunabilmesi ve bireyi durum

içerisine sokması gibi yönleri yaratıcılığı en çok geliştirmeyi başardığı noktalarıdır. Katılımcıların aktarmış oldukları deneyimler doğrultusunda oluşturulan çalışmanın açık kodlama bölümünde bulunan altıncı şekilde de gösterildiği gibi yaratıcılığı tetikleyebilecek en önemli özellik olan; kişilerin kendilerini özgür hissetmeleri yine spor içerisinde sağlanmaktadır.

Spor ile gerçekleşen kazanımlar bir araya getirilip değerlendirildiğinde karşımıza Eğitim 4.0'ın eğitimde gerçekleştirmek istediği kazanımlar ile örtüşen noktalar çıkmaktadır. Geleceğin bilgisayarlar, yapay zekanın domine ettiği bir yaşamı getireceğini söylemek yalnızca malûmu ilâm etmek olacaktır ancak teknolojinin geliştiği ve yapay zekanın hayatımızın hemen hemen her anına dahil olmaya başladığı günümüzde tartışılan Eğitim 4.0 ve bu gibi başka yeni eğitim paradigmalarından uzak kalmamak. Alım gücü, teknolojinin pahalılığı gibi maddi açıdan yakın gelecekte gerçekleştirilemeyecek ve bu nedenle ülke sınırları içerisinde uygulanamayacak bir eğitim sistemi olarak görülüp göz ardı edilmesinin önüne de geçilebilir. Dünyanın ilerlemekte olduğu dördüncü sanayi devrimi çağına teknik ve teknolojik yeterlilik bakımından ulaşamayacak durumda olunabilir ancak bu yeterliliği beklemek yerine Eğitim 4.0 paradigmasının içerisindeki yöntem ve amaçların uygulanabilirliğini sağlayabilecek olan Spor 4.0 gibi kavramsallaştırmalar bizi Eğitim 4.0'a geçiş için bir zihni hazırlık süreci görevi üstlenebileceği gibi Sanayi 4.0'ın gereksinim duyduğu insanı yetiştirebilmek adına da vakit kaybetmenin önüne geçebilecek bir yapıdadır.

Çalışma özelinde ise Eğitim 4.0'ın ve Spor 4.0'ın damgalanmış kimlikler üzerine etkisi değerlendirilmeye çalışılmış ve Aktif öğrenme, kişiselleştirilmiş eğitim, oynayarak öğrenme gibi metotların damgalanmış kimliklere etkisi değerlendirilmiştir. Eğitim 4.0'ın içerisinde barındırdığı metot ve stratejiler öğrencilerin kendi yeteneklerini keşfedebilmelerini sağlaması ve bu yetenekleri üzerinden kendi özellik, istek ve ilgilerine göre oluşturulmuş bir eğitim almalarını sağlamayı hedeflemesi geleneksel eğitiminin öğrenci üzerinde oluşturduğu başarısız damgasının yanı sıra, toplum ya da başka kurumlar tarafından damgalanmış bireylerin de damgalarının daha belirgin hale gelmesine neden olmaktadır. Katılımcılar özelinde değerlendirildiğinde öğrencilerin eğitim alacakları alana yani okula gitmelerindeki tek neden arkadaş çevreleridir ki arkadaş çevresi derslerin konusu, içeriği dışarısında kalan bir alandır. Diğer bir deyişle öğrencileri okula çeken eğitim sisteminin dışındaki bir olgudur. Yine katılımcıların deneyimleri üzerinden konuşulduğu taktirde spora katılımlarının yüksek olması, bedensel olarak yorgunluk çekseler de çeşitli

zorluklar ile karşılaşırsalar da yeteneklerini gösterebildikleri bir alan olması kaynaklıdır. Dolayısıyla spor eğitimlerini aldıkları alana yani spor salonuna gitmelerinin arkasındaki nedenin doğrudan spor ile ilişkili olduğu görülebilir.

Bu aşamada tekrar ifade edilmelidir ki çalışmada gerçekleştirilmek istenen geleneksel eğitim ile Eğitim 4.0'ın karşılaştırılması ya da geleneksel eğitimin tamamıyla reddi değildir. Geleneksel eğitim sisteminin içerisinde barındırdığı ve eksik görülen yanlarının Eğitim 4.0'ın içerisinde barındırdığı metotlar yöntemi ile tamamlanabileceği, başarılılabileceği aktarılmak istenmektedir. Geleneksel eğitim sisteminin içerisinde bulundurduğu metot tek tip öğrenciye hitap etmektedir, geleneksel eğitimin görmek istediği o kalıp öğrenci özelliklerine ya da yeteneklerine sahip olunmadığı takdirde bireyin başarısız bir öğrenci olarak damgalanması sürecin beklenebilir sonucudur. Ancak damgalanmış kimlikler adına geleneksel eğitim sisteminin içerdiği bu kalıplar (çalışmada aktarılan şekliyle geleneksel eğitim duvarı) damgalı bireyi bir fasit dairenin, kısır döngünün içerisinde sokmaktadır. Toplum tarafından ya da toplumun oluşturduğu herhangi bir kurum tarafından mevcut, eksik ya da farklı özellikleri nedeniyle damgalanmış olan bireyler eğitim öğretim hayatlarında kendi kimlikleriyle var olabilecekleri alanı bulamamaktadır. Bir diğer deyişle kendi özellikleri ile kendilerine eğitim öğretimde başarılı bir alan bulamadıkları için tekrar damgalanmakta ve bu tekrar damgalanma beraberinde hem toplumdaki hem de eğitim sisteminden izolasyonu getirmektedir. Bu izolasyon da netice itibarıyla iletişimin kopmasına neden olmaktadır ve gerçekleşen iletişim kopukluğu damganın şiddetini artırmaktadır. İzolasyonu kırabilmenin ana yolu ise bireylere sahip oldukları özellikler ile eğitim alanına katılabilmelerinin önünü açılmasıdır.

Sporun, bireylerin özgüvenlerini artırması ve sahip oldukları özellikler ile sporun ve çalışma özelinde basketbol sporunda kendilerini konumlandırabilmeleri; Örneğin; şut yeteneği daha gelişmiş bir sporcunun daha fazla şut antrenmanları yapması, mevki olarak şutör mevkiinde oynaması. Uzun ise pota altı olarak adlandırılan alanda yine bireysel özelliklerini kullanabileceği bir alana yönlendirilmesi. Hızlı bir oyuncuysa 'fast break' denilen hızlı gerçekleştirilen hücumlarda kendisinin daha çok kullanılması gibi sadece basketbola özgü olmayan hemen hemen tüm spor branşlarında geçerli olan kendi yeteneklerini keşfetme, kendi özellikleri doğrultusunda bir eğitimi alabilmeyi gerçekleştirmiştir.

Kişisel özellikleri ve yetenekleri doğrultusunda gerçekleştirmiş oldukları antrenmanlar, eğitimler ile birlikte özgüvenleri, öz saygıları artan bireylerin sosyal aktivitelere katılımlarında da değişiklikler meydana gelmiştir. Dwyer ve diğerlerinin (2013) yapmış oldukları çalışmada, öz saygısı yüksek olan insanların damgalanmanın zararlı sosyal etkilerinden kendilerini koruyabildikleri görülmüştür. Spor ile birlikte kişilerin kendilerine yönelik algılarının ve benlik saygılarının artması beraberinde hem kendilerinde hem de çevrelerinde kendilerine yönelik olan eksik, aciz algısı yerini, normal, başarılı algısına bırakmıştır. Bu da Goffman'ın (2014) sözünü ettiği normal ve damgalı olmanın birbirlerinden farklı, ayrı kategoriler olmadıkları ve tıpkı bir madalyonun iki farklı yüzü gibi birlikte ve aynı zaman içerisinde bulunuyor olduklarının göstergesidir. Bir topluluğun ya da kurumun belirli dönemlerde belirli şartlar altında normal olarak kabul ettikleri şeylerin şartlar değiştiği takdirde değişebileceği de katılımcıların aktardıkları doğrultusunda Goffman'ın teorisini doğrulayıcı niteliktedir. Bireyler spora başlamalarıyla birlikte içerisinde buldukları ortamın, şartlarını değiştirerek hem kendilerindeki hem de toplumun diğer unsurları üzerindeki damgalı algılarını değiştirmiştir.

Çalışmada temellendirilmiş kuramın aşamaları dikkatlice uygulanmaya çalışılmıştır. Temellendirilmiş kuramın kuramsal ve uygulamalı sosyolojiyi birbirine yaklaştıran ve mevcut kuram ve kavramsal çerçevelere katkı sağlayan yapısı çalışmanın kodlama aşamalarında kendisini göstermiştir. Damga dalgalanması, sosyal izolasyon duvarı, oyunun çekiciliği vb. birçok yeni kavram türetebilme imkanını sağlamıştır. Ayrıca temellendirilmiş kuramda, veri toplama ve veri analizi süreçlerinin eş zamanlı yürütülmesi, sahadan elde edilen verilerle bir tümevarım yapılmasını ve kuramın bu yapı üzerine inşa edilebilmesini sağlaması yönüyle de alan araştırmasının var olan literatüre sıkışmamasını sağlamıştır.

Temellendirilmiş kuramın çalışmada da gerçekleştirilen üç ana kodlama aşamaları (Açık kodlama (Open/ Initial Coding), Eksenel Kodlama (Axial Coding) ve Seçici Kodlama (Selective Coding)) gerçekleştirilirken elde edilen bulguların şekiller vasıtasıyla aktarımı bulguların değerlendirilmesi aşamasında bir bütünlük sağlamaktadır. Bunun yanı sıra okuyucu açısından da kolay anlaşılır ve dikkat çekici olması kuramın anlaşılabilirliğini sağlamaya da yardımcı bir konumdadır. Bulguların kodlama aşamaları gerçekleştirilerek verilmesi neticesinde oluşturulan metafor; temellendirilmiş kuramın kültürel sosyoloji yapma imkânı vermesi sayesinde bir yandan oyunun ve kişiselleştirilmiş eğitimin önemine

dikkat çekerken diğerk taraftan ÷lkemizde kaybolmakta olan terzilik mesleğine de atıf yapılabilmesini sağlamıştır.

Söz÷ edilen Kintsugi zanaatı ve Toplum 5.0 tartışmalarının başlangıç noktasının Japonya olması da bu şekilde bakıldığında yalnızca tesad÷f olarak değerlendirilmemelidir. Kırılan seramiklerin altın ile onarılarak, seramiklere yeni bir varoluş kazandıran k÷ltür ile teknoloji ile i içe bir toplum olmasının yanı sıra ihtiyaç sahibi kişilerin yaş, cinsiyet, din, dil ve benzeri özelliklerine bakılmaksızın onların istek ve ihtiyaçlarına göre kendilerine yardım edilmesi bir diğer bakışla kendilerine varoluş alanı açılabilmesinin sağlanması gerektiği tartışmaları bu şekilde ele alınmaya açıktır.

Bu durum daalışma açısından değerlendirildiğinde;elikomak, güreş, saklambaç,çatlak patlak, cirit atma, meddahlık gibi birçok oyunu içerisinde barındıran k÷ltürün etkisi ile birlikte oyunun eğitim sisteminin içerisine dahaok dahil edilmesi ve kimlik değişimlerine olan etkisi incelenmiştir. Ancakalışmanın gerçekleştirilmesindeki ana ya da tek etken bu k÷ltürdür demek yanlış olacaktır ve böyle bir söylem tercih edilmemektedir. Söylenmek istenen yalnızca bu gibi k÷ltürel etkinliklerin bulunduğu coğrafyalarda gerekleştirilenalışmaların da bu etkinlikler ile bağlarının tesad÷fi olmadığıdır. Temellendirilmiş kuram söylenenler neticesinde bu k÷ltürel birikimin etkisini dahaok görebilmeyi, dışarıdan tartışılan teorilere angaje bir bulgu inşası yerine k÷ltüre ait içeriden bir teori inşasına alan açmaktadır.

Sonuç olarak söylenenler toparlandığında temellendirilmiş kuramın bu gibi avantajlarından yararlanılarak oluşturulmuşalışmada seilenekirdek kavram olan “Oyununekiciliği” katılımcıların daha fazla o alana dahil olmak istemelerini arttırmıştır. Öyleyse ÷lkemiz özelinde düşün÷ldüğünde öğrencilerin, bireylerin hem derslere istekli, aktif katılımlarının sağlanabilmesi adına hem de yaratıcılık, hayal gücü yetilerinin ön planda olduğu bir eğitim modeli oluşturulabilir.

Bireylerin yeteneklerine göre uygun spor branşlarına, uygun bölümlere yönlendirilerek okulun yalnızca akademik bilgi edinilen bir yapı olmaktanıkarıldığı, bir yaşam alanı olmaya başladığı eğitim öğretim mekanizmaları kurulabilir. Böylelikle de Eğitim 4.0’a geçişi sağlayabilecek metot olarak Spor 4.0’ın kullanılabileceği alan yalnızca boş ders muamelesi gören beden eğitimi dersleri özelinde kalmaktan daıkacaktır. Böylece

Sanayi 4.0, Eğitim 4.0 tartışmalarından teknoloji üretiminin olmaması, teknolojiye ulaşımın masraflı olması, teknolojiyi üretebilecek veya sürdürebilecek, işletebilecek insanların yetiştirilememiş olması nedeniyle uzak kalan ülkemizde bu kavramların teoride kalmamalarını ve bu doğrultuda oluşturulması hedeflenen ve oluşacağı öngörülen Toplum 5.0'ın ve Süper Akıllı Toplumun oluşturulabilmesi adına gerekli koşulların en azından tohumları atılmış olacaktır. Tüm bunların yanı sıra Eğitim 4.0'ın, Toplum 5.0'ın ve çalışmamız özelinde değerlendirilen Spor 4.0'ın ana amacı olan kişilerin kendi özelliklerinden hareketle sistemin içerisinde kendilerine yer bulabilmelerinin sağlanmaya çalışılması da damgalanmış kimlikler açısından değerlendirildiğinde bireylerin sosyal izolasyon ve geleneksel eğitim duvarları arasında kalmaktan kurtulmaları anlamına gelebilir. Bununla birlikte topluma ve eğitime dahil olabilmeleri sağlanabilir. Böylece Hayal kuran (Homo Imaginalis) ve oyun oynayan (Homo Ludens) insanın Paleolitik çağlardan beri taşıdığı özelliklerini de yeniden önemli kılan bir eğitim sistemine geçiş yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adell, J., Bartolomé, A., Castañeda, L. (2018). Personalisation in educational technology: The absence of underlying pedagogies. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 15(14), 1-17.
- Akbal, A. (2018). Türkiye’de Sağlık Alanında Dönüşüm: Sembolik Güç ve Sembolik Şiddet İlişkisi. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi
- Akca, M., Çalışkan Özasan, B. Ö. (2017). Damgalanma Algısı ve Sapma Davranışı İlişkisinde Kişilik Özelliklerinin Düzenleyici Rolü. *International Journal of Academic Value Studies*, S. 3, s. 357-369.
- Alçın, S. (2016). Endüstri 4.0 ve İnsan Kaynakları. *Popüler Yönetim Dergisi*. 63 (1), 47.
- Almeida, F. & Simoes, J. (2019). The Role of Serious Games, Gamification and Industry 4.0 Tools in the Education 4.0 Paradigm. *Contemporary Educational Technology*. 10. 120-136.
- Alsawaier, R. (2018). The Effect of Gamification on Motivation and Engagement. *International Journal of Information and Learning Technology*, 35(1), 56-79.
- Alvarez, J., Rampnoux, O., Jessel, J.P., Méthel, G. (2007). Serious Game: just a question of posture? *Artificial Intelligence and Simulation of Behaviour (AISB) Konferans bildirisi*: 420-426
- Arnas, Y.A. (2017). Oyun, Öğrenme ve Deneyimin Birleşimi: Çocuk Müzeleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2). 17-30.
- Arslanoğlu, E. (2016). “Koşullu Salıverme ile Tahliye Olmuş Hükümlülerde Damgalanma Algısı ve Damgalanma ile Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişki”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Aybakan Saliya, D. (2016). Nietzsche Felsefesinin Optimist Yorumu Üzerine Bir Deneme. *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, (5), 119-136. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/temasa/issue/23818/253756>

Aziz Hussin, A. (2018). Education 4.0 Made Simple: Ideas For Teaching. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 6(3), 92-98. doi:<http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.6n.3p.92>

Bahadır, Z. Certel, Z. (2012). Takım Sporunu Yapan Sporcularda Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarz İlişkisinin İncelenmesi Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi. 14 (2): 157-164

Bakacak Gelgeç, A. (2002). “Modern dönemde Becker ve Goffman’ın Yaklaşımlarında Etiketlenmiş Suçlu Anlayışı ve Günümüzdeki Yansımaları”. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Barnett, J., Maticka-Tyndale, E., & Kenya, T. (2016). Stigma as Social Control: Gender-Based Violence Stigma, Life Chances, and Moral Order in Kenya. *Social Problems*, 63(3), 447-462. Retrieved April 9, 2020, from www.jstor.org/stable/44015390

Bonwell, C. C., James A. E. (1991). Active Learning; Creating Excitement in the Classroom. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development

Bourdieu, P. (1998). Practical Reason. Stanford: Stanford UP.

Bozkurt, A. (2014). Homo Ludens: Dijital oyunlar ve eğitim. Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi, 5(1). 1-21.

Caillois, R. (2001). Man, Play and Games. University of Illinois Press: Chicago

Carnevale, F. A. (2007). Revisiting Goffman’s Stigma: the social experience of families with children requiring mechanical ventilation at home. *Journal of Child Health Care*, 11(1), 7–18. <https://doi.org/10.1177/1367493507073057>

Cengiz, R. Taşmektepligil, M. (2016). Spor Üzerine Sosyolojik Bir Çözümleme: Spor Merkezleri (Samsun Örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (56), 220-240. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32964/366317>

Ciolacu M., Tehrani A. F., Binder L. and Svasta P. M., (2018). "Education 4.0- Artificial Intelligence Assisted Higher Education: Early recognition System with Machine Learning to support Students' Success," 2018 IEEE 24th International Symposium for Design and Technology in Electronic Packaging (SIITME), Iasi, pp. 23-30, doi: 10.1109/SIITME.2018.8599203.

Coffey, A., Atkinson, P. (1996). Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies, London: Sage.

Coss, R. G. (2017). Drawings of Representational Images by Upper Paleolithic Humans and their Absence in Neanderthals Reflect Historical Differences in Hunting Wary Game. Academic Studies Press. 1 (2). 15-38.

Creswell, J. W. (1998) Qualitative Inquiry and Research Desing: Choosing Among Five Tradition, London: Sage.

Dever A (2010). Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum, Başlık, İstanbul.

Dewey, J. (2004). Demokrasi ve Eğitim. (T. Göbekçin, Çev.) İstanbul: Yeryüzü Yayınevi.

Dicheva, D., Dichev C., Agre G., & Angelova G. (2015). Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. Educational Technology & Society, 18 (3), 75–88.

Dwyer, P. C., Snyder, M. & Omoto, A. M. (2013) When Stigma-by-Association Threatens, Self-Esteem Helps: Self-Esteem Protects Volunteers in Stigmatizing Contexts, Basic and Applied Social Psychology, 35:1, 88-97, DOI: 10.1080/01973533.2012.746605

Elias, N. (1987). Involvement and detachment, collected Works, vol 8, Dublin, UCD.

Elmas, S. Açıkgöz, S. Aşçı, F. (2018). Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi. Spor Bilimleri Dergisi. 29 (2), 53-66. DOI: 10.17644/sbd.309203

Ergur, A. (2019). Spor Sosyolojisi. *Toraks Bülteni*; 2: 20-25.

Giddens, A. (2017). Sosyoloji: Başlangıç okumaları: (G. Altaylar, Çev.) İstanbul: Say

Glaser, B. G., Strauss, A.L. (1967) *The Discovery of Grounded Theory Strategies for Qualitative Research*, New York: Aldine de Gruyter.

Goffman, E. (2014). *Damga: Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar*. (Çev, L. Ünsaldı, vd.) Ankara: Heretik.

Goffman, E. (2018). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. (Çev. B. Cezar). Metis yayınları: İstanbul.

Göksel G. U. (2019). *Göçmen Entegrasyonu ve Tanınma Teorisi “Adil Entegrasyon”*. (Çev, M. Kızıltuğ) İstanbul: Pinhan.

Güler, İ. Yıldız, K. Özbey, S. (2018). Sosyolojik Açıdan Spor ve Medya İlişkilerinin Toplum Üzerindeki Etkisi: İzmir İli Örneği. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 1-12. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/inubesyo/issue/37014/366572>

Hariharasudan, A., & Kot, S. (2018). A Scoping Review on Digital English and Education 4.0 for Industry 4.0. *Social Sciences*, 7(11), 227. MDPI AG. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.3390/socsci7110227>

Harrison, J.E. (2010). *Themis: A Study of the Social Origins of Greek Religion*. Cambridge University Press: Cambridge

Huizinga, J. (2018). *Homo Ludens*. (Orhan Düz çev.) Alfa: İstanbul.

Hurt, H. T., Joseph, K., & Cook, C. D. (1977). Scales for the Measurement of Innovativeness. *Human Communication Research*, 4, 58-65.

Huu Duc, N., Huu Thanh Chung, N., Xuan Huy, N., Thi Quynh Lan, M., Thi Bich Lieu, T., Quang Thuy, H., & Loc, N. (2018). Towards the Higher Education 4.0 – Characteristics and Criteria. *VNU Journal Of Science: Policy And Management Studies*, 34(4). doi:10.25073/2588-1116/vnupam.4160

Kasapoğlu, M. A. (2015). *Sosyolojide Temellendirilmiş Kuram Geliştirme*, M. A. Kasapoğlu (Ed.), *Özne Hayatı Konuşunca içinde* (s.15-39), İstanbul: Ayrıntı.

Kasapoğlu, M. A. (2016) Türkiye’de Uygulamalı İlişkisel Sosyoloji Yapacaklar İçin Bir Yolculuk Haritası, M. A. Kasapoğlu (Ed.), Uygulamalı İlişkisel Sosyoloji içinde (s.17-85), İstanbul: Yeni İnsan.

Kern, E. (1977). Beckett as "Homo Ludens". *Journal of Modern Literature*, 6(1), 47-60. Retrieved February 18, 2020, from www.jstor.org/stable/3831018

Keser, H., & Semerci, A. (2019). Technology Trends, Education 4.0 and Beyond. *Contemporary Educational Researches Journal*, 9(3), 39-49. <https://doi.org/10.18844/cej.v9i3.4269>

Keulemans, G. (2016). *The Geo-cultural Conditions of Kintsugi. The Journal of Modern Craft*, 9(1), 15–34. doi:10.1080/17496772.2016.1183946

Khaleel, F., Ashaari, N., Wook, T., & Ismail, A. (2016). Gamification elements for Learning Applications. *International Journal on Advanced Science, Engineering and Information Technology*, 6(6), 868-874.

Kim, J.T., Lee, W. (2015). Dynamical Model for Gamification of Learning (DMGL). *Multimed Tools Appl* 74, 8483–8493. <https://doi.org/10.1007/s11042-013-1612-8>

Kim, S., Song, K., Lockee, B., Burton, J. (2018). *Gamification in Learning and Education: Enjoy Learning Like Gaming*. Springer International Publishing: Switzerland.

Kusow, A. (2004). Contesting Stigma: On Goffman's Assumptions of Normative Order. *Symbolic Interaction*, 27(2), 179-197. doi:10.1525/si.2004.27.2.179

Link, B.G., Phelan J. C. (2001). Conceptualizing Stigma. *Annual Review of Sociology* 27: 363-385.

Messinger, S., Sampson, H., & Towne, R. (1962). Life as Theater: Some Notes on the Dramaturgic Approach to Social Reality. *Sociometry*, 25(1), 98-110. doi:10.2307/2786040

Miller, C. (2013). The Gamification Of Education. *Developments in Business Simulation and Experiential Learning*. (40): 196-200.

Newman, D.M. (2013). *Sosyoloji*. (A. Arslan, Çev.) Ankara: Nobel

Oliveira W., Bittencourt I.I., (2019). Tailored Gamification to Educational Technologies. Springer: Singapur.

Perulli, A. (2016). Everyday Life in Figurational Approach: A Meso Level for Sociological Analysis. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 41(3 (157)), 120-133. Retrieved April 7, 2020, from www.jstor.org/stable/43997042

Prasetyo, Y. & Arman, A. (2017). Group Management System Design for Supporting Society 5.0. *Smart ociety Platform*. 398-404. 10.1109/ICITSI.2017.8267977.

Prince, M. (2004). Does Active Learning Work? A Review of The Resarch. *Journal of Engineering Education*. 93 (3). 223-231.

Punch, K. F. (1998). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches*, Sage Publications, London.

Reiners, T., Wood, L.C. (2015). *Gamification in Education and Business*. Springer International Publishing: Switzerland

Ritzer, G., & Stepnisky, J. (2014). *Sosyoloji Kuramları*. (H. Hülür, Çev.) Ankara: De Ki.

Salmon, G. (2019). May the Fourth Be with you: Creating Education 4.0. *Journal of Learning for Development*, 6(2). Retrieved from <https://jl4d.org/index.php/ejl4d/article/view/352>

Savaneviciene, A. & Gita S. & Vaitkevicius, S. (2019). Individual Innovativeness of Different Generations in the Context of the Forthcoming Society 5.0 in Lithuania. *Engineering Economics*. 30. 10.5755/j01.ee.30.2.22760.

Sencer, M., Irmak Y. (1984). *Toplum Bilimlerde Yöntem, Say Kitap Pazarlama*, İstanbul.

Shiroishi, Yoshihiro & Uchiyama, Kunio & Suzuki, Norihiro. (2018). Society 5.0: For Human Security and Well-Being. *Computer*. 51. 91-95. 10.1109/MC.2018.3011041.

Stieglitz, S., Lattemann, C., Robra-Bissantz, S., Zarnekow, R., & Brockmann, T. (2017). *Gamification: Using Game Elements in Serious Contexts*. Springer International Publishing: Switzerland.

Tezcan M. (2019). Toplumsal Değişme ve Spor. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES). 25(2): 617-623.

Thoits, P. (2016). "I'm Not Mentally III": Identity Deflection as a Form of Stigma Resistance. Journal of Health and Social Behavior, 57(2), 135-151. Retrieved April 7, 2020, from www.jstor.org/stable/44001197

Turkay, H. (2020). Spor Sosyolojisi: Geçmişten Günümüze Gelişimi ve Gelecek Beklentileri. Spor Eğitim Dergisi, 4 (2), 53-61. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/seder/issue/54136/724856>

Yetim A (2015). Sosyoloji ve Spor, Berikan, Ankara.

Zichermann, G. & Cunningham, C. (2011). Gamification by Design. Implementing Game Mechanics in Web and Mobile apps. Sebastopol, California: O'Reilly.

EKLER

EK-1. Derinlemesine Görüşme Formu

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

Değerli katılımcı, “Yeni Kimlik İnşasında Oyunun Rolü: Bir Temellendirilmiş Kuram Çalışması” adlı yüksek lisans tez çalışması kapsamında yapılan araştırma, çeşitli nedenlerle sosyal hayatlarında ve/veya eğitim sistemi içerisinde damgalanmış kişilerin, spora başlamaları ile birlikte yaşamlarında gerçekleşen değişimleri görebilmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Çalışmanın bilimselliği ve verimliliği bakımından sorulara vereceğiniz içten cevaplar önem arz etmektedir. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

Şevket Burak IŞIK

Başkent Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

1. Demografik Sorular

1.1. Yaşınız?

1.2. Cinsiyetinizi ya da cinsel yöneliminizi nasıl tanımlarsınız?

1.3. Tamamlamış ya da devam etmekte olduğunuz eğitim seviyeniz nedir?

1.4. Nerede yaşamaktasınız ve bu alanı kimlerle paylaşmaktasınız?

1.4.1. Yaşamınızın büyük bir bölümünü nerede geçirdiniz?

1.5. Sizin ya da ailenizin aylık geliri tahmini ne kadardır?

1.6. Ailenizin eğitim seviyesi nedir?

1.7. Kendinizi tanımlar, (zihinsel, fiziksel ya da psikolojik) mevcut durumunuzu anlatır mısınız?

2. Damgalanma Süreci ile İlgili Sorular

2.1. Ailenizde ya da akrabalarınız tarafından herhangi bir şekilde mevcut durumunuzdan ötürü, hoşlanmadığınız söz veya davranışlarla karşılaştınız mı?

2.1.1. Ailenizin bireysel yetenekleriniz, becerilerinizle ilgilendiklerini düşünmekte misiniz?

2.2. Okul, iş yeri vb. kamusal alanları paylaştığınız kişiler tarafından herhangi bir şekilde mevcut durumunuzdan ötürü, hoşlanmadığınız söz veya davranışlarla karşılaştınız mı?

2.3. Hayatınızın herhangi bir anında mevcut durumunuz nedeniyle, elde ettiğiniz, hak ettiğiniz halde size verilmeyen bir kazanımınız olduğunu düşünüyor musunuz? (Örneğin: Bir mülakatta başarılı olmanıza rağmen yerinize başkasının seçilmesi gibi.)

2.3.1. Bu gibi durumların oluşma nedenleri ile ilgili sizin düşünceleriniz nelerdir? (Neden bu şekilde davranmaktadırlar? Neden sizin başınıza gelmiştir?)

2.4. Siz bu gibi durumlar karşısında nasıl hissetmektesiniz?

2.4.1. Bu durumu, davranışı gerçekleştiren kişiler hakkında ne düşünüyorsunuz?

2.5. Eğitimcilerinizin bireysel yetenekleriniz, becerilerinizle ilgilendiklerini düşünmekte misiniz?

2.5.1. Bu durumun size olan etkisini nasıl değerlendirirsiniz?

2.6. Eğitim süreciniz içerisinde (dersi anlamama, kaynaklara ya da okula ulaşmada sorun yaşama, dersten sıkılma gibi) çeşitli zorluklar ile karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bunlar nelerdir?

2.6.1. Bu durumun oluşma nedeni sizce nedir?

2.7. Eğitim süreciniz içerisinde kendinizi nasıl görmektesiniz, nasıl değerlendirirsiniz? Neden?

2.8. Sizce eğitim sistemi sizin ihtiyaçlarınıza cevap verebilmekte (vermiş), onları karşılayabilmekte (karşılama) midir?

2.8.1. (Karşılamiyorsa, karşılamamışsa) İhtiyaçların karşılanabilmesi adına sizce neler yapılabilir?

2.9. Eğitiminizi sürdürmeye, devam ettirmeye yönelik davranışlarınız ne olmuştur?

2.10. Eğitim süreci içerisinde bir derste ya da bir ödev söz konusu olduğunda henüz başlangıç aşamasında size (olumlu ya da olumsuz anlamda) neler söylenmektedir?

2.10.1. Bu gibi durumlardan nasıl etkilenmektesiniz?

2.10.2. Sizin ders veya bir ödev söz konusu olduğunda kendinize ait düşünceleriniz nasıldır?

2.11. Kendinizi ders esnasında, okulda, nasıl hissedersiniz (hissederdiniz)?

3. Spor (Basketbol) ile İlgili Sorular

3.1. Ne kadar zamandır spor ile ilgileniyorsunuz?

3.1.1. Örnek aldığımız Basketbolcu var mıdır? Hangi özelliğini örnek alır, beğenirsiniz?

3.2. İlginiz neden ve nasıl (Aile, arkadaşlar vb.) başladı?

3.2.1. Aktif olarak ne zaman başladınız? (Ne kadarını profesyonel olarak gerçekleştirdiniz?)

3.3. Spora başladığınızda engeller ile karşılaştınız mı? (Örneğin; yapamayacağınızı söyleyen kişiler veya spor branşına ait özellikler nedeniyle vb.)

3.4. Spor aktiviteniz esnasında kendinizi nasıl hissedersiniz?

3.4.1. Spor aktiviteniz esnasında buna tanık olan başkaları sizin hakkınızda ne düşünüyor olabilirler?

3.4.2. Sizin hakkınızda ne düşündükleri sizin için ne kadar önemlidir?

3.5. Spora başladıktan sonra ailenizin, arkadaşlarınızın ve çevrenizin (okul, iş yeri), (patron, öğretmen vb.) size olan davranışlarını, söylemlerini nasıl bulmaktasınız?

3.6. Spora başladıktan sonra gündelik yaşantınızda, rutin olarak gerçekleştirdiğiniz eylemlerde bir değişim gözlemlediniz mi? (Örneğin: Kahvaltı yapmaya başlamak, odayı toplamak vb.)

3.7. Spora başladıktan sonra okul ya da iş hayatınızda, buradaki davranışlarınızda bir değişim gözlemlediniz mi?

3.8. Spor eğitmenlerinizin bireysel yeteneklerinizle ilgilendiklerini düşünmekte misiniz?

3.8.1. Size olan etkisini nasıl değerlendirirsiniz?

3.9. Sporda kendinizi nasıl değerlendirirsiniz? Neden?

3.10. Spor alanını paylaştığınız kişiler kimlerdir?

3.10.1. Bu alanı paylaştığımız kişilerin size olan davranış ve söylemlerini nasıl değerlendirirsiniz?

3.11. Spora başladıktan sonra geliştirdim diyebileceğiniz özellikleriniz nelerdir?

3.12. Kendinizi ‘sporcu’ olarak başkalarına tanıtır mısınız?

3.12.1. Tanıtıyor iseniz bu şekilde tanıtınca kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

3.12.2. Sporcu olarak kendinizi tanıttığınızda karşınızdaki kişiler sizin hakkınızda ne düşünüyor olabilirler?

3.13. Spora başladıktan sonra sosyal aktivitelere katılımınızda bir değişiklik meydana geldi mi?

3.13.1 Spora başladıktan sonra gittiğiniz, vakit geçirdiğiniz sosyal mekanlarda (cafe vb.) bir değişiklik meydana geldi mi?

3.14. Spora başladıktan sonra bir durumun üstesinden gelebileceğinize, bir şeyi başarabileceğinize dair düşüncelerinizde bir değişim meydana geldi mi?

3.15. Spor dışında, diğer ilgi alanlarınız nelerdir? (Örneğin: Yemek, müzik, sinema vb.)

3.15.1. Bu alanlara olan ilginiz spor ile edindiğiniz çevrelerle ilişkili midir?

3.16. Yapmış olduğunuz spor etkinliği süresince herhangi bir şekilde mevcut durumunuzdan ötürü, hoşlanmadığınız söz veya davranışlarla karşılaştınız mı?

3.17. Spor aktiviteniz içerisinde bir antrenmanda ya da bir hareket yapılacakken henüz başlangıçta yapamayacağımıza dair olumsuz şeyler söylenmekte midir?

3.18. Spor aktiviteniz içerisinde (bir hareketi anlamama, spor alanına ulaşamama, spor ile ilgili araçlara ulaşamama gibi) çeşitli zorluklar ile karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız bunlar nelerdir?

3.19. Spor aktivitenizi sürdürmeye, devam ettirmeye yönelik davranışlarınız ne olmuştur?

4.0. Ek Sorular

4.1. 5 Üzerinden bir puanlama yapmanız istenseydi sporda, okulda-işte ve evde olmak üzere çeşitli mekanlardaki mutluluk düzeyiniz ile ilgili hangisine kaç puan verirsiniz?

4.2. Sorularda değinilmesini, sorulmasını istediğiniz ancak değinilmeyen, sorulmayan bir

EK-2. Deşifreler

Katılımcılarla yapılan görüşmeler sırasında alınan ses kayıtlarının deşifrelerini içeren bölümde deşifreler damgalanma süreçleri ve kimlik değişim süreçleri olarak ikiye ayrılarak verilmiştir:

Katılımcı 1 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- *Yok öyle şeylerle karşılaşmadım ama bayramlarda olsun vesairede olsun gelenler acıyormuş gibi bakarlardı benim boğasım gelirdi onları o var bir tek.*

-*Annem derslerimle ilgilenirdi okul olsun filan babam da spora başlattı beni önce voleybola götürmüştü ama pek sevmedim sonra basketbola gittik onu sevdim sonra oynamaya başladım işte.*

- *Öğretmenlerden olmadı ama sınıftaki bazıları ara sıra dalga geçerlerdi çocukken üzülürdüm gider anneme evde ağlardım ama sonraları çok da umursamadım, alıştım tabi bir de artık.*

- *Lisede kimsenin umrunda değildi açıkçası önceden küçükken vardı yani ilgilenenler işte öne oturturlardı vesaire sorarlardı tekrar anladın mı diye de lisede çok olmadı geçip en arkaya uyurdum derslerde uyuma diye kızarlardı sadece.*

- *Bana etkisi şöyle okula gitmek istemezdim hiç zaten gidip bir şey de yapmıyorum cihaz kullanıyordum işte onu çıkartır saklardım okulda soran öğretmene de bozuk vesaire derdim zaten kullansam da çok anlamıyordum yine duyduğumu hızlı hızlı anlatıp geçiyor normal olan anlamıyor ki ben anlayım.*

- *Sınıflar, dersler, öğretmenler hepsi bence, demiyorum ki bana özel ders anlatsın da zaten ben anlayana kadar geçerdi.*

-*Başlarda istekliydim ama yapamadıkça istemedim sonra hiç.*

- *Yok hiç şimdi durarak tekrar zor konuşuyoruz sizle o derste hiç anlamıyordum.*

-*Derslere hiç gitmek istemiyordum da devamsızlıktan kalmayım diye gidip arka sırada uyurdum işte. Okulu bırakmak istemedim çok arkadaşlarım vardı onlarla eğlenceliydi.*

-Öğretmenler özel bir şey söylemez işte herkes yapabilir vesaire böyle şeyler. Öyle gelip de sen yapamazsın diyen de olmadı.

-Ya böyle eğiyodum ki kafamı görünmeyim ödev vesaire almayım. Çok öyle yapmadığım oldu nasıl olsa yapamam dedim.

-Yoruluyorum yani yorgun hissederim.

Kimlik değişim süreci;

- 12 yaşında babam götürdü işte o zamandan beri oynuyorum.

-Işıl Alben var onu çok severdim hızlı diye iyi diye o var bi.

-15 yaşında lisansı aldım.

-Ya işte salon büyük ses anlamıyorum arada o sorun oluyo da takımdakiler yardım ediyolar genelde. Yapamazsın diyen olmadı da bazen duymayınca yapmıyorum hareketi ona bişey diyen oluyo arada.

-Genelde iyi hissederim basketbolu seviyorum. Böyle bazı maçlarda bitmesin dediğim çok oldu.

- Beğeniyolar genelde, işte yani kötü bişey diyolarsa çok takmam iyi bişey diyolarsa da teşekkür eder geçerim çok önemsemem.

- Okulda benle konuşan arttı işte maçları soruyolar, öğretmenler yüksek puan veriyolar sporcu diye sözlü notları filan öyle yani. Ha aileden çok bişey olmadı aynı yine.

- Sağlığıma çok dikkat etmezdim, çoraptır vesaire şimdi onlara dikkat ediyorum.

- Okulda olmadı çok yine aynı, üniversitede de aynı arkaya geçerim arada uyurum.

-İlgilenir mesela mesaj atar çoğu şeyi çizip anlatıp bana yollar whatsaptan filan çok severim yani çok ilgilenir.Etkisi tabi iyi oluyo.

-Yetenekliyim açıkçası tabi daha çalışmam lazım ama başarılı diyeyim.

- Hep orda tanıştığım kişiler oldu daha önce tanıdığım yoktu. Çok yakın olduğum iki kişi var şimdi.

- Ya bazen beni sinir ediyolar çünkü belli yani benim duymadığım bazı şeylerde söylemedikleri ya da işte istemedikleri oluyor. Mesela bi set yapıcız tam anlamıyorum nerden gelecek perde olsun vesaire hani anlamamışım söyle dimi ama böyle bazen garip garip suratıma bakıyolar. Onun dışında iyi yani kötü bişey olmadı dalga geçen filan da olmadı.

- Ya işte daha sorumluluk sahibiyim diyeyim kardeşime olun başkalarına olsun hani görevim olduğu zaman aksatmam yani eskiden bahane eder kaçardım.

- E tabi konuşurken laf arası diyorum ben de şurada oynuyorum diye.

- Yani iyi hissediyorum böyle sanki bi anda boyum uzamış gibi olur ya kendini büyük hissedersin o şekilde.

-Tabi onlarda da bi saygı oluyo bana karşı öyle diyince.

- Çok dışarı çıkmazdım genelde şimdi takımdakilerle olsun alışverişe vesaire geliyolar birlikte oturuyoruz filan.

-Yani işte cafelere gitmeye filan öyle maç sonraları olsun anternman sonraları olsun.

- Basketten sonra şimdi yani daha az depresyondayım diyebilirim işte genel olarak diyorum yapabilirim.

-Moda olsun işte giyim filan

-Yani evet onların söylediği ya işte şöyle bi abiye varmış vesaire dedikleri gidip baktıklarımız oluyor.

- Yok söz değil de böyle o vücut dilinden anlıyorsunuz artık bi süre sonra öyle şeyler oldu.

- İlk gittiğimde gitmek istemedim de sonra sevince olmadı öyle hasta olmadıkça vesaire olmadı yani.

- Evde 4 vereyim evde olmayı severim çünkü genelde. Okul 0 yani. Spora da 4 vereyim.

Katılımcı 2 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- *Yani babam diyordu açıkçası rahatsız da oluyordum da baba şimdi neticede bir şey de diyemiyorsunuz onun dışında okulda da çok dalga geçen olurdu işte memelerin çıkmış sutyen takmıyacak mısın diye dalga geçenleri hatırlıyorum.*

- *Babam işte zayıflarım yardımcı olur diye basketbola başlatmıştı beni altı yaşında o sayılıyorsa o dur annem çok istemezdi basket oynamamı işte okuldan geri kalırım diye.*

- *Okuldaki hocalar mı? Yok ya öyle ilgilenen denk gelmedi maalesef. Normal gittik geldik hocalarla mesafemiz hep vardı. Hiç hatırlamıyorum ben bi hocamın gelip de oğlum bak sen şöyle yapsan daha iyi olur dediğini.*

- *Etkisi kötü olmuştur tabi ödevi yaptın mı yapmadın mı diye bakmaktan fazlasını yap di mi yani. Öyle olunca aman diyosunuz ne uğraşıcım zaten hocaların umrunda değil.*

- *Hocasına göre bazı hocalar sertti dinlermiş gibi yapardık en azından dersinde konuşmazdık. Matematik dersinden çok zorlanırdım sınavlardan düşük aldığım için performans ödevidir proje ödevidir alıp kurtulmaya çalışıyordum öyle.*

- *Ben açıkçası sistem derim şimdi hocanın da yapacağı şey sınırlı ne yapsın şimdi sınıfta bana özel ders mi versin. ÖSS ye giricem matematik var işte ben tarih okudum üniversitede bana diyor ki illa çözeceksin yok karekök yapacaksın ya kardeşim ne alakası var bununla bunun diyen yok. Bence nedeni biraz bu tabi ben süperdim eğitim sistemi demiyorum bende de hata vardır da bu sistem bence baştan saçma.*

- *İşte ortalama diyebilirim ama genelde tembeldim açıkçası bazı derslerde başarılı olsam da kolay geldiğinden olurdu mesela İngilizce dersini filan çok severdim hep yüksek alırdım.*

- *Dediğim gibi işte ben matematik istemiyorum kardeşim niye zorla böyle zorla sebze yediren anne gibi ağzıma ağzıma sokuyosunuz bunu. Benim elimde olsa seçmeli yapardım birçok dersi.*

-Ben açıkçası dersleri asar ya okulda ya okul dışında arkadaşlarla basket oynardık, o zamanlar kiloluyum ama ona rağmen baya hızlıydım öyle oynardık yani genelde. Devamsızlığı ayarlayıp yarım gün yarım gün.

- Ödev değil de 8.sınıfta matematik hocam yanına çağırdı beni bir sınav sonucunu açıklarken sınıfın önünde bana dedi ki sen meslek lisesine git sen düz lisede bile yapamazsın onu hiç unutmam. O an ağlamamak için zor tuttum kendimi onur kırıcı bir şey tabi.

- Ben kaçacak delik arardım özellikle lisede hoca bir şey soracak da bilemeyeceğim, ödevi yapamayacağım diye ama en çok sınıftakilere rezil olmaktan korkuyordum.

- Okulda hapishanedeymiş gibi hissedirdim kapıda da güvenlik zaten aynı gardiyan. İşte tenffüslerde sohbet muhabbet işte oyunlardan konuşurduk mesela maçlardan konuşurduk onun için giderdim çoğu zaman.

Kimlik değişim süreci;

-Altı yaşımdan beri

- Josh Smith vardı NBA'den onu nedense benzetirdim kendime hafif kilolu diye heralde çok estetik gelirdi oynayışı o nedenle.

-İlk babam götürdü işte zayıflarım belki diye o gün bugündür devam.

- Lisansımı ilk 12 yaşımda aldım. Üniversite bitince de bıraktım.

- Annemle karşılaştım işte ders çalışmam için çok engel oldu hiç istemedi. Babamla konuşup onu da dahil edip göndermedikleri de oldu.

- Basketbol oynarken maçta olsun antrenmanda olsun transa giriyorum işte başım mı ağrıyor midem mi bozuk hiç hepsini unutuyorum o an aşk acısı filan hepsi geçiyor.

- Saygı duyduklarını düşünüyorum çünkü güzel oynayınca insanlar alkışlayıp destekleyip karşılık verirler.

- Önceleri çok moralimi bozardı. Basketbolda açıkçası yenile yenile yenmeyi öğrendim diyebilirim. Artık kim ne derse desin önemli değil benim adıma.
- Babamla sohbetimiz arttı diyebilirim, annemle çok bir değişiklik olmadı hatta inanın ben annemin maçına geldiğini dahi hatırlamıyorum. Öğretmenler tabi sözlü notu vermeye başladılar okul takımında da oynuyorum diye. Arkadaşlar arasında da havanız oluyor işte basketçi çocuk diye.
- Tabi benim o zamanlar 5 yaşına kadar tuvaletimi tutma gibi bir problemim vardı altıma kaçırdım o kesilmişti onu söyleyebilirim.
- Çok fark olmadı açıkçası ama koçumuz genelde işte karnesinde zayıf olanı takımdan atarım diyordu onun etkisiyle biraz çalışmışlığım vardır.
- Yok çok söyleyemem. Sadece işte sen hızlısın koş derdi maçlarda o kadar.
- Etkisi ne iyi ne kötü olduğunu düşünmüyorum.
- Sporda kendimi azimli buluyorum çünkü seviyorum ya güzel hareket yapmak, sayı atmak insanı çok iyi hissettiriyor.
- Daha önce tanıdığım kimse olmadı takım arkadaşlarımla dışarda görüştüğüm de üniversite takımında oldu onun dışında ailem zaten çok göndermezdi beni dışarıya.
- Hızlı olduğumu bildiklerinden mesela onlar kilomla dalga geçmez de hayret ederlerdi daha çok abi nasıl koşabiliyorsun bu kadar diye.
- Özgüven diyebilirim, yolda yürüyüşünüz değişiyor ya. İletişim kurmaktan korkardım küçükken işte bakkala bile giremezdim önceden.
- Tabi tanıtırım çünkü ister istemez bir iki adım yukarı çıkıyorsunuz insanların gözünde.
- Tam olarak havalı diyebilirim özellikle lise döneminde çok havalı geliyordu.
- Genelde insanlar spor yapan kişinin iyi kişi olacağını düşünüyorlar sanırım genelde o yüzden iyi şeyler düşünüyorlardır.

- Tabii ailemsiz şehir dışına hiç çıkmamıştım örneğin kamplarla beraber çıktıkça o özgüven geldikçe arkadaşlarla sonraları çok günübirlik gidip geldiğimiz oluyor Bolu'ya filan.
- Dediğim gibi ilköğretim lisede çok dışarı göndermezdi ailem beni ama işte maçlardan sonra arkadaşlarla otururduk biraz biyerlerde.
- Bir şeyi istediğiniz zaman yapabileceğinize inandırıcı basketbol beni bunu söyleyebilirim.
- Spor dışında bilgisayar oyunları çok ilgimi çeker onlarla vakit geçiririm.
- Bi koçumuz vardı yıldız takımdayken hakaret filan ederdi o biraz soğutmuştu açıkçası ama ben o topu elime almayı oynamayı çok severdim hiç gitmediğim olmadı.
- Evde 5 okulda-1 sporda da 5 verebilirim kendimi en rahat hissettiğim yerler çünkü evim ile spor salonu.

Katılımcı 3 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Yani çok müthiş ilgilendiklerini düşünmüyorum ama desteklerler yani eğer bir şey yaparsam düşünce belirtirsem sen bilirsin oğlum şeklinde.
- Oldu aynen, öğrenci işlerinde transkript mi almam gerekti bir şey, sistemde ikinci sınıf olmama rağmen üçüncü sınıf görünüyorum. Ben derdimi anlatıyorum öğrenci işlerine böyle böyle adam da bana cins bişey konuştu ben de ona sinirlendim. Tersledim bi laf söyledim herife, herif benim işi hep kaytarmaya başladı işimi sonradan işte anca dekan ile hallettim.
- Küçükken aile geçimsizlikleri ile ilgili olmuş olabilir. Onların yansıttığı işte davranışlarına yansıtıyor ister istemez.
- Niye salak saçma sinirlendim diyorum hemen geçiyo sonra.
- Söz dinlemez laf anlamaz insanlar ile anlaşmak zor olması nedeniyle. Dinlemiyor, başından savar gibi hareketlerle.

- Bence daha yol gösterebilirlerdi ne bileyim farklı alanlara yönelebilirdik. Küçükken neyle ilgilendiğimi bilmiyordum. Ne bileyim örnek veriyorum matematik fen biyoloji bunları iyi yapıyodum sonra işte ne olduysa sevmemeye başladım. Sonra başka alanlara yöneldim. Neden yöneldiğimi sorarsan bilmiyorum. İşte ilgilenseydi hocalar yol gösterseydi daha baka olabilirdi. Lisede ilk sene adaptasyon süreci yaşadım İngilizce hariç diğer derslerim zayıf gelmişti. Sonra kendimi zorladım işte anca öyle. İlkokula kadar baya hep tüm girdiğim sınıflarda sınıf birincisi bitirdim. Baya başarılı bir öğrenciydim ki liseye geldim heralde ergenliğin getirdiği şeyle derslere olan ilgim de azaldı.

- Ders içeriği bence iyi olduğunu düşünmüyorum hani ne diyebilirim erişimlerde sıkıntı yok ama öğrenciye yansıttığı şeyler sıkıntılı bence eğitim sisteminin sağlıklı olduğunu düşünmüyorum mesela öğretmenler İngilizce bilmiyor bana İngilizce öğretmeye çalışıyo işte.

- Derslere girmediğim de oldu girmek istemediğim de oldu. Sıkıcı dersler vardı devamsızlık sorunu olmayan derslerde girmezdim hiç.

- Dersleri başaramasam da arkadaşlardan dolayı eğlenirdim. Bi Türkçe hocası vardı ama şamata yapardı derste muhabbet ederdi anlattıkları da aklımda kalırdı.

Kimlik değişim süreci;

- Beş altı yaşımdan beri ilgileniyorum.

- Michael Jordan diyebilirm, hırsı işte çok çalışması.

- Babamın beni basket kursuna yazdırmasıyla beraber başladı zorla götürmüştü ilk başta sonradan kendim gitmeye başladım.

- 11- 12 yaşlarındaydım, ilkokul 4 5 gibi.

- Kısa boyluydum o zaman işte yanımdaki çocuklar da çok iyi oynadığı için öyle olunca bi soğuma oldu en başında.

- Mutlu rahat hissederim kendimde hissederim başka bir şey düşünmem.

- işte hızlı yetenekli falan diye düşünebilirler, iyi oynuyo diye düşünebilirler
- Kimse özel bi muamele yapmadı ama arkadaşlık ilişkileri bakımından da ya işte basketçi misin bilmem ne bi ilgi çekiyo işte bi pozitif geri dönüşle karşılaşıyorsun tabi.
- Mesela daha antrenmandan çıktıktan sonra günün bütün şeyini dışarıda geçiriyorum işte, kahvaltı yapmandan akşam yemeğine kadar hayatın bi düzene giriyor.
- Aslında basketbolu daha çok sevdiğim için derslerle ilgilenmeyi bıraktım aksatmaya başladım açıkçası.
- Evet yani hızlı koşuyodum atletiktim ona göre daha çok vücudum güçlü olsun da hızlı koşarken daha iyi olsun diye filan ilgilenirdi, herkes koşu antrenmanı yapıyordu da bana ekstra depar antrenmanı yaptırıyordu mesela.
- Gelişmeye katkı sağladı. Tabi bu spor hocasının yararına hocanın değil ki umrunda değil ki ben diyo paramı alırım ilgilenmiyor ki o yüzden işte, antrenörün bi çıkarı var işte oyuncu yetiştirecek kupa kazanacak mesela.
- Yetenekli ama profesyonel anlamda oynamak olarak yetersiz diyebiliriz.
- Mahalle arkadaşlarım, ta kreşten arkadaşlarımdı. İlk takımımdaki arkadaşlarım.
- Kendimi güçlendirdim, kendime güvenim geldi insanlarla iletişim konusunda daha geliştirdim kendimi ondan sonra mesela ben özgüvensiz biriydim veli toplantısında hocalar anneme içine kapanık derdi. Geçti hepsi beni açtı yani spor, basketbol.
- Basketbolla ilgilendiğimi söylerim, tanıtırım.
- Yani iyi hissediyorum övünerek söylüyorum basketbolla ilgilendiğimi.
- Oldu arkadaş çevrem daha çok gelişince daha çok dışarı çıkmaya başladım top oynamaya olsun, internet kafeye olsun daha çok gitmeye başladım.
- Oldu, oldu yani mesela gözümde daha büyüyen şeyler çok da önemli değilmiş gibi gelmeye başladı. Kendimi zorlayabiliyordum, zorlamayı anladım yani.

- Belgesel izlemek hoşuma gider, yemek yapmak hoşuma gider, tracking yapmak hoşuma gider.

- Bi arkadaş vardı mesela güzel kafeler, nezih mekanlar göstermişti işte o oldu belki de bu denilebilir.

- Okulda 0, Evde 5, Sporda 5

Katılımcı 4 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma Süreci;

- Babam da sinirli bir insan arada tartıştığımız oluyodu ama kendi de sigara içtiğinden fazla da bişey diyemezdi yani.

- Pek anlamıyolar aslında ama ben ilgilendikçe anlattıkça anlamaya uğraşıyolar birlikte maç izlediğimizi bilirim yani o kadar.

- Bazı sınıf arkadaşlarım vardı sigara olsun alkol olsun benimle kötü konuşurlardı ve ben kötü konuşacaklarını bildiğim için belirli zamanlar onlarla görüşürdük vakit geçirirdik sadece.

- Evet, ilgilendiler zaten benim okuduğum okul spor üzerine bir okuldu o yüzden yardım ediyolardı. Ders olarak çok ders çalışan biri değildim o yüzden çok onlar da ilgilendiklerini söyleyemem.

- Bazen çok üstüme gelindiğini düşünüyorum, ama çok çok üstüme gelince sıkılıyorum. Çok yardım almak istemiyorum yani aşırı üstüne düşmeleri bunaltıyor.

- Derste bi sürem var işte dinliyorum dinliyorum on dakika sona dinlemiyodum ve dersi kaynatmaya çalışıyodum.

- Bilmiyorum ilgimi çekmediği için olabilir.

- Çalışmayan üşengecin teki.

- Ya bi kere öğretmenler bile kısıtlama getiriyodu işte kırk dakikanın kırkıda ders işlemek istiyodu soruyoruz siz yapıyo muydunuz hayır diyo e tabi dikkatim dağılır yani. Benim de böyle niye dinlemiyosun diyince de bağıriyordum işte öğretmene bağırılmaz da o dönem öyleydim.

-Gitmek istemediğim çok oluyodu, derse gitmek istemediğim.

-Konuyu biraz biliyosam yaptığım oluyodu da hiç bilmediğimde hemen pes etmişimdir yani.

- Bitsede gitsek diyodum genelde.

- Zamanında hiç denemediğim için yapmaya çalışmadığım için işte yapamayacağımı düşünüyodum hep.

- Sanki bana zarar vercekmiş gibi hissediyodum, hiç yanına bile yaklaşmak istemiyodum yani bi insan sayılardan korkar mı görmek istemiyodum yani.

Kimlik Değişim Süreci;

-11, 12 gibi

- Kelsey Plum, saha görüşünü beğeniyorum şut stili hoşuma gidiyor hemen her pozisyonda sayı üretebilmesini seviyorum.

- Aslında ben gülle atmaya falan seçilmiştim ama ailemdeki insanlar göndermemişti. Erkek yapsın onu sen ne yapacaksın diye hemen ayrımcılık yapıyolardı. Sonra beden hocam işte basketbol öğretmeye başladı sonra sevdim işte.

- Hemen aldım 12 yaşında

- Çevremdeki insanlar ailem bile güvensizlik vardı boyun kısa nası yetiştireceksin filan diyolardı.

- Çok güzel, sayı attığımda filan daha fazla daha fazla yapasım geliyodu o enerjim hiç bitmiyodu, yapamasam bile üstüne gidiyodum.

-Bilmiyorum yani işte bi örnek verdiğimde babanem gelmişti maçıma sanki kendisi yapmış gibi anlatıyorlardı başarıımı ve gurur duyuyorlardı benle o da bana gurur veriyodu tabi.

- Ya aslında çevremdeki kişilerin düşünceleri beni çok etkiliyo iyi ya da kötü.

- Başarılı insan her zaman üsttedir yani bence, mesela okula gittik insanlar yine boyumla dalga geçerek oynayamaz bu dediler sonra maçı izledikten sonra susuyorlardı bu sefer gözünde başarılı gözüküyodun işte takımı sen taşıyosun filan diyorlardı.

-Sorumluluklarımı yerine getirmeyi öğrendim işte dakikası dakikasına antrenmanda olmaya çalışıyosun tabi sonra evde de etkiledi yapacağım bi iş olduğunda hemen yapmaya başladım.

- Hayır, çünkü ben hep eğitimi ikinci plana atıyodum. Hiç yapmak istemiyodum yani.

- Mesela üçlük çok iyi atıyodum yani onun üzerine daha şey böyle üzerine gitmeye çalıştırdılar özel antrenmanlar yaptık mesela topu çok aşağıdan kaldırıyodum daha yukardan kaldırmama filan çalıştık onun için özel antrenmanlara gittim dediğim gibi.

- Çok istekli, yapabildiğinin daha fazlasını yapmaya çalışan bi insan, pes etmeyen çok fazla istekli, hiç çıkmak istemezdim oyundan.

- İki arkadaşım ile ilkokuldan beri arkadaşız onun dışında diğerleri hep yeni tanıştığım insanlar oldular.

- İşte disiplin konusunda kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Düşünerek hareket etmeye çalışıyorum. Hiç sesim çıkmazdı ilk zamanlar sonra çevremdeki insanlarla da gelişti iletişimim kuvvetlendi diyebilirim.

- Eğer konusu açılırsa evet.

- Güzel bi his oluyo içimde yani gururlanıyorum insan gururlanır yani güzel bişey yapıyosun.

- Evet, ya ben şey yapmazdım önce içine kapanık mı derler öyleydim, basketboldan sonra daha çok sosyalleştim böyle yapmak istediğim şeylerin farkına vardım arkadaşlarımla gezmezdim bile gezmeye başladım. Yapmadığım şeyleri denemeye başladım.

- Bisiklet sürmeyi çok seviyorum, ukulele aldım yeni çalmaya başladım daha doğrusu. Yoga yapmayı seviyorum çok az yaptım ama etkisini gördüğüm için sevdim diyebilirim

- yoga takımla da yaptığımız bişeydi, ukulele takım arkadaşım var işte o çalıyordu sonra birlikte çaldık işte öyle.

-İlk başlarda anlamıyodum hareketleri filan hemen sen yap diyodum arkadaşlarıma sonraları alıştım tabi alışmak biraz da zorunda kalıyosun.

- Eve iki falan diyebilirim çünkü evde durmayı sevmiyorum, kapalı üstüme geliyomuş gibi hissediyorum basketbola 5 verebilirim kesin çünkü mutluyum mutlu olduğum şeyi yapıyorum orda bütün herşeyi unutuyorum. Okula da 1 verebilirim ancak bi amaç uğruna gittim okula işte mezun olmak vesaire.

Katılımcı 5 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma Süreci;

- İlla ki oldu mesela aile içinde olmadı da tam olarak normal hayatımda devam ederken ne bilim hastane ortamında olsun aile ortamında olsun illaki bazı sözler kırıcı oluyo ama onları da takmadığım için, onları da ben öyle görüyom yani görmemişler çünkü bişey diyemiyolar, bilmedikleri için söylüyolar, bilseler, kendi başlarına gelse eminim onlarda benim düşündüğümü düşünürler yani.

- Yok öyle ilgilenme ailemden veyada çevremden görmedim ben kendim ne yaptıysam kendi başıma kararlar aldım yaptım. Ailem de uzak olduğu için çok destek görmedim ama böyle babam rahmetli olmadan önce mesela köyde filan top oynardık böyle babam beni çok severdi böyle top oynamamı falan çok isterdi, babamdan gördüm o da gelir izlerdi işte.

- Sporda hocalarım hakkımı çok yemiştir yani, ilk başladığımda filan gördüm bunları mesela bizim şey takımımız biraz daha gazilere önem verildiği için bi gazi olursa takımın içinde ona sebep devam eder, tamam spor ama çoğu yöneticimiz de zaten başarı bekleyen yöneticimiz yok gidin Avrupadan kupa getirin öyle bi yöneticimiz yok. İşte üç beş tane gaziye öne atıyolar bizim gibi biz de orda spor yapıyoz yani. Son on yıldır transferler filan dışardan adam alıyoz.

Bi takım kuruyosan bunun başarısını istiyceksin, kupasını istiyceksin. Ben ondan yanayım yani. Spor dışında haksızlığa uğradığım olmadı.

- O zaman benim ilkokul 1. Sınıf öğretmenim vardı ben hala görüşürüm onla, bizim köyden evlendi çocukları filan oldu onla görüşürüm hala, benim elimde imkanlarım olsa ben seni diyo okumayı bırak direk futbola verirdim diyodu yani. Spor konusunda desteklerdi beni yani keşke başka okulda okusan derdi. Spora o konuda çok yatkınım yani.

- Benim sayısal olarak matematik olsun zayıftı, ama şöyle bişey vardı ben dersi gerçekten de can kulağıyla dinlediğim zaman o dersten gerçekten de çok şey alıyodum verim alıyodum yani. Biraz daha benim kendi tembelliğimden dolayı.

- Ders dinleme gibi böyle bi özelliğim yoktu lise iki lise üçteyken arkada sıralarda uyuyodum yani.

- Yok öyle düşüncem filan olmamıştı okulu ben şeyden dolayı seviyodum. Dersten kaçtıklarım oluyodu onlar zevk veriyodu.

- Öğretmenine göre ders yapıyodum çok sert öğretmen varsa o dersi yapıyodum mecburiyetten, sınıfta kızlar filan var dövüyodu mövüyodu tahtaya filan çıkarıyodu, mecburiyetten yapıyodum. Lisedeyken çok oldu ilkokul ortaokuldayken yapıyodum yani derslerimde çok sıkıntım yoktu liseye geçtikten sonra biaz daha ergenlik dönemlerimiz olduğu için.

- Genel olarak bakarsam çalışsaydım gerçekten de niyetim okumak olsaydı bu işi başarırdım diye düşünüyorum biraz daha haylazlığa kaçtığım için daha hayattan keyif almaya baktığım için çok mutluydum diyom yani. Ama çalışanı da bozan biri de değildim daha çok kendi halimde.

Kimlik Değişim Süreci;

- Basketbola ilgim 2010, 2011 yılında başladı.

- Benim çok sevdiğim basketbolcu Hidayet Türkoğlu vardı ondan sonra Ömer Onan şu anda da Melih Mahmutoğlu bi de Fenerbahçeli olduğum için. Engelli basketbolundan da Jake Williams var biraz da onu böyle hareketlerini filan izliyorum.
- Çok istekli başladığım bir şey değil surf orda vakit geçirmek spor yapmak için başladığım bişeydi. Lisede de futbol oynadım sporu seven bi insan olduğum için.
- 2011 de çıktı 2016 ya sarktı ameliyatlardan dolayı
- Mücadeleyi çok sevdiğim için kendimi böyle mutlu hissediyom ama böyle agresif hissediyom rakibi ısracak gibi hissediyom kimsenin altında kalmak istemiyom antrenmanda dahi biri beni geçtiği zaman daha da hırslanıyom.
- Şu anda beni izleyenler filan çok geliştiğimi bu yaşta başlayıp da bu takıma çok katkı vereceğimi söylüyorlar. Başkaları, Zaten engelli bi spor yaptımıydı bi şeyi başardımıydı, bunu nasıl yapıyorsunuz böyle bi merak konusu halkımızın içinde de var zaten. Çok büyük bi başarıymış gibi görüyo ya biz bunları yapıyoz zaten. Bizi siz halka tanıtıyorsunuz ki. Göstermiyorsunuz ki.
- Eşim geliştiğimi filan söylüyor, çevremden kimisi yaparsın kimisi yapamazsın gözüyle bakıyo, güzel yorumlar aldığımında oluyo yani.
- Mesela şey başladı bende sabah sporları yapmak da huy edindim, nasıl başka kendimi daha fiziksel geliştirecek şeylere merak saldım.
- Mesela evinde oturuyon, evinden dışarı çıkmayan, bişeyden haberin yok ki senin ama engelliler evden dışarı çıktığı zaman kendini kanıtıyo burada.
- Şu özelliğim ne biliyim böyle kendime güvenmeyi mesela mücadelelerde o yokdu ama daha çok iddiaya girdim yani yenileceğimi bilsem de onlar bende oluşmaya başladı.
- Aynen mesela gittiğim ortamlarda yeni girdiğim ortamlarda memur demiyom ama basketbolcuyum diyom yani, o an mesela şöyle bişey o insanın verdiği tepkiye göre biliyosa bu sporu ben açıyom mesela bilmiyosa açıyom ama anlatıyom tanıtıyom çalışıyom.

-İş yerindeki arkadaşlar daha sporcu gözüyle bakıyorlar yani kas kollarda kısa kollu giydiğimde işte basketbolcu filan diye duyuyorum yani.

- Sosyal hayatım benim vardı öyle içine kapanık biri değildim zaten ben ama şu anda bi camia olarak tanınmak o çok ayrı bişey normal bi arkadaş çevren var, bi de gerçekten de bi iş yapan topluluğun içinde bi camia var o ortamda tanınıyorsun yani.

-Sabah kahvaltısı hazırlama yemeyi severim imkan oldukça görmediğim yerleri gezmek istiyom bunlar var yani.

- Tabi canım çok oldu bilmediğim bi set oluyo antrenmanda önde ben varsam böyle hemen böyle su içe öksüre arkaya dolaniyom.

- İşte biraz antrenmanlara devamlı iştirak etmek böyle devamlı antrenman yapmak ilk zamanlarda zorlandım tabi. Ama mücadelenin içine girmek istedim aslında kendimi böyle bi kanıtama bişeyler yapabiliyom anlamına getirmeye çalıştım kendime. Sonra daha çok süre aldıkça daha çok itti beni basketeye.

- illa ki oldu geçen yıl mıydı ondan önceki yıl oldu hocalardan falan oldu bunun için mi başladım ben diye oldu.

- Okulda başarı konusunda 3 veririm ama normal hayatımda evde olsun 4 veririm. Sporda 4 o azime şeyime göre.

Katılımcı 6 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Olmadı ama özellikle bu pandemi döneminde engellilerin hani bi eksikiği olabilir yaşadığı zorluklar olabilir ama engelli diyede çok ağır engelli muamelesi görür gibi oluyorum kronik hasta olmamama rağmen öyleymişim gibi davranılması filan bunlar çok hoşuma gitmediği için.

-Ailemin bişeye ihtiyaçları olduğu zaman, benim ilgi alanımsa ilgili olduğumu düşünüyolarsa çekinmeden fikir istiyolar yani, ben bilgisayarla haşır neşirimdir mesela onun yerine ben mail atabilirim yani o şekil şeyler.

- en çok bu durumdan muzdarip olduğum 20 yıldır engelli olduğumuz için insanların bakışından en doğru en mantıklı şeyi çıkartabildğimiz için empatiden çok acıma vicdan durumu hissedebiliyoruz yani o biraz huzursuz.

- Oldu benim ilk üniversitede ilk başvurduğumda hakkım yenme durumu oldu şimdi ben besyo öğrencisiyim genç milli takımda da oynadığım için dereceli milli sporcuyum puanım bu kadar yüksek olmasına rağmen rakibimin engeli sırf benden daha az diye okula girmişliği var yani.

- Yani şöyle söyleyeyim, hocalarla çeşitli soru alışverişlerinde bile hocaların nasıl bu konuda tabuları olduğunu anlayabiliyoruz yani derslerde, hala engellilerin benim tabirinle gölge insan konumunda olduklarını düşündüğüm için böyle fikrim var bazı hocalar tabuları yıkamadığı için. Şimdi ben yüksek atlama yapamam ama basketbol kendi branşım olduğu için.

- Dersine çok fazla katıldığım beni çok seven iyi anlaştığımız hocalar sadece destek oldular onun dışında idareci kısmı olsun destek olmadılar bi elin parmağını geçmeyecek hocalarımız yani genelde arkadaş çevresinde var destek bu konuda.

- Toplu taşımada çok büyük zorluklar çektim, lisede servisle gelirdim okul müdürünün eksikliği yüzünden ondan da mahrum kaldım, toplu taşımalarda çok büyük sıkıntılar çektim.

- Hedeflerine emin adımlarla giden bi öğrenciyim hani ortalama kasmaya sayısal anlamda çok şeyim yoktur 100 alıyım diye ortalamanın bi tık üstü notlarım vardır. Kendime yeteceğini düşündüğüm kadar.

- Yapamayacağımı düşündüğümde filan gerekli araştırmayı yapıp eksiklerimi tamamlıyorum yani yapabileceğimiz yönde de ödev alırdık yani. Yapabileceğim araştırma ve uygulama ödevleri verirlerdi.

Kimlik değişim süreci;

-2015te 16 17 yaşlarındaydım.

- İlkokuldaki ortaokuldaki hocalarımlın müracaatları ile.

- Somut değil de psikolojik sorun yaşadık yani, antrenörlerin bazılarının mizaçları sertti yani, ilk zamanlarda oluyodu yani artık öyle şeyler sorun olmadı yani. Onun dışında çok bi sorun olmadı yani herkes orda birbirini anlayacak yapıda olduğu için yani sorun olmadı.

- Şöyle söyleyeyim, olabildiğince kendimi hırslı ve hazır antrenmana ya da maça sokuyorum. İstekli azimli her an kahraman olacaktım gibi ama her anda kötü bi oyun sergileyecekmiş gibi.

-Buna en güzel yanıt gurur diye düşünüyorum yani. Onların düşüncesi böyle hadi birazcık daha şey yap senin kapasiten bundan fazla gibi.

- Genelde benim için iyi düşünceler önemlidir. Kötüyü onların bana söylemesine çok fırsat vermeden ben kendim görmeye çalışırım. Yakınlarımlın düşünceleri önemlidir tabi olabildiğince iyi bi izlenim vermeye çalışırım.

- Gözlerinde beklemedikleri kadar iyi bi konuma gelirdi yani basketbol hem beni bana kanıtladı nerelere gelebileceğimi gördüm hem başkalarına kanıtladı, saygı anlamında güven anlamında çok önemli şeyler kazandırdı hem maddi hem manevi anlamda insanlar da gördüler isteyince bir şeyler olabileceğini. Gözlerinde iyi konuma geldim diye düşünüyorum.

- Zaman konusunda çok artılar sağladı yani daha dakik kişi olmaya başladım yani bi kişi ile buluşma yapıcım yani bi kafede çay içicez yani bu konularda bile çok dakiğimdir yani.

- Kahvaltı yapmadan çıkmamak gibi rutinlerim vardır. Vücuduma giydiklerime önem veririm yani, saç olsun sakal olsun tarz olsun kıyafet falan. Eskisinden daha çok kendime düşkünüm diyebilirim.

- İlgileniyolar, sadece yeterli süre alamamaktan muzdaribim.

- İlk başladığımda bi kişi vardı sonra o bıraktı bi onu tanıyodum.

- Yani bunu en çok söylediğim öfke kontrolü diyebilirim yani, yaşadığım semt olsun sürekli karşılaştığımız için stresle mücadelede filan da çok önemli yerlere geldim işte mantıklı konuşma imkansız oluyo öyle olunca. Karar verebilmem arttı.

- Daha hırslıyım yani kavgacı bi kişiliğim yok ama basketbol bunu önemli etkiledi sinir olarak çok iyi etkiledi, insanları tanıma konusunda basketbol bi veli nimet oldu yani.

Gerçek hayata yaşanan sorunları basketteki sorunlarla benzeterek üstesinden gelirim yani.

- Sorulduğu zaman söylüyorum, milli sporcuym diye.

- Sporcu olmak ülkede bakan olmak gibi diyim ya hem içe hem dışa açıksınız yani. Sporculuğun en güzel yanı bu yani. Savaş kazanmaya benzetebiliriz yani bu durumu. Sporcu olmak çok iyi bi durum yani hem öğrenci hem sporcu olmak pastadaki çilek gibi yani

-Örnek veriyorum Ahmet diye bi arkadaşım var arkadaşına beni anlatıyo filan bu konuda çok artı bi durum basketbol insan tanımada. Basketbol grubumuz oldu işte bizden yaşça küçük de arkadaşlarımız örnek alıyor işte.

- Sıkışıp kaldığımda nasıl çıkabileceğimi gösterdi basketbol.

- Müzik ile ilgileniyorum rap müzik, işin prodüksiyon kısmıyla da ilgileniyorum. Psikoloji ağırlıklı kitaplar okumaya başladım yani psikoloji konusunda basketboldan örneklerle pekiştirip, daha fazla bilimsel şeyler okuyorum yani çeşitli bilim kurgu alanlarında olsun falan ilgi alanlarım oluştu yani.

- Spora 4.5 yarım kısımda bir iki senede gördüğümüz olumsuz yönlerden diyelim yani. Okula en fazla 4 diyebilirim. Evde geçirdiğim vakit genel olarak hemen hemen 4 diyebilirim.

Katılımcı 7 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Yok hiç yakın çevremden iyiyizdir yani.

- Tabikide evet, yakından ilgilenirler bazen deplasmandaki maçlara da gelirler İzmir'den İstanbul'a.

- Hiç olmadı, o açıdan hiç sıkıntı çekmedim yani.
- Gittiğim ortaokul tekerlekli sandalyeye uygun bi okuldu bide engellilere yönelik kurulmuş bi okuldu karışıkta yine de uygun olduğu için oraya geliyodu engelliler. Hiç sıkıntılarım olmadı. Her öğrenci gibi sıkıldık tabi biz de.
- Liseye kadar çok iyiydim ben ortalamam 75 le 85 arası dğişiklik gösterirdi sonra lisedeykende o dönem milli takım kamplarına çağırıldım spor ağır bastı spora yöneldim. Ondan sonra da okulu baya aksattım sonra da açığa geçtim.
- Matematikten çok İngilizce derslerine ağırlık verilmeliydi bence, hayatımıza yardımcı olan matematikten çok bi İngilizce bence, daha çok gündelik hayatta işimize yarıyacak şeyler öğretilmeliydi bence.
- Okulda çok rahattım, bi sıkıntı çekmedim yani herkesle aram iyiydi sevilen bi karakterdim yani öyle diyim.

Kimlik değişim süreci;

- Bizim beden eğitimi öğretmenimiz, benim sporla alakamız yoktu bigün basket topunu verdi elime denesene dedi yönlendirdi.
- Bana bi yol gösterdi, ışık tuttu bugünlere kadar geldik şükür.
- Cedi Osmanı takip ediyodum ben onla biraz hayat hikayemiz aynı gibi geliyodu bana onu takip ederdim. Aynı mevkide de oynuyoz onla. Tamamen basketbolu aklıyla oynayan adam.
- 2012
- Herkes büyüktü takımdakilerinde öyle yani hepsi zaten engelli olduğu için birbirimizin dilinden anlıyoduk bi sıkıntıyla karşılaşmadım.
- Sürekli heyecan oluyodu o heyecanı kaybedersen zevk almazsın zaten, üzülmiyosun mağlubiyete bile zevk alıyosun sadece.

- Eleştiri de aldım iyi şeyler de aldım, kötü de oynasam geçen maç iyi oynadın bi daha yaparsın genelde hep iyiydi.

-Önemsiyorum çünkü kendim için daha önemli ne düşünüyolar kendimi izliyorum sonra kendimi düzeltmeye çalışıyorum yani.

- Önceden isimle hitap ederlerdi şimdi kız arkadaşım yakın arkadaşlarım hep şampiyon diye sesleniyolar o şeyleri güzel oldu tabirleri değişti.

- Daha çok hani atıyorum boş zamanlarımda arkadaşlarımla vakit geçiriyodum artık salon kovalıyorum insanlarla buluşacağım zaman daha planlı buluşmaya başladım. Bütün zamanımı basketbola ayırdım yani öyle diyim.

- ilgileniyolar, aynen, atıyorum maçın ortasında takım elli tane şut attı bunu takımdaki kişiye bölüyoruz işte attığım şutu az buluyolardı onu yükselmeye çalışıyolardı.

- Hep olumlu yönde oluyo yani.

- Çalışkan da başarılıyım da, kendim özel antrenmanlar yapıyodum, erken gelip şut atardım.

- Ben çok utangaç biriydim içime çok kapanıktım, basketbola başladıktan sonra işte şu bile etkiliyo bi otele gidiyosun örnek veriyim deplasmana, otele kalıp insanlarla iletişim kurmak zorunda kalıyosun atıyorum odanda sıkıntı oluyo resepsiyoniste söylemek zorundasın veya yemekhaneye gidiyosun, insanlarla iletişime geçe geçe kendime özgüvenim arttı, insanlardan çekinirdim çekinmemeye başladım.

-Direk öyle tanıtıyom yani sporcuyum ben diyom.

- İyi hissettiriyo, şaşıryolar daha gençsin sporcusun genelde memur olduğunu filan düşünüyolar.

- Oldu hiç gitmezdim genelde öyle yerlere genelde takımdan bi arkadaşım var onunla çıkıyorum, işte ligden tanıdıklarıyla arkadaşlık kurtuklarımız oldu onlarla avm ye filan gidiyom.

- Motor sporlarını seviyom diyebilirim, çocukluktan gelen tutku diyeyim.

- Ortaokula gittiğim zamanlar okulla salon arası 33 km mesafe vardı okul çantam vardı sırtımda üç vesait otobüsle o zamanlar çok sıkıntı çekiyodum.
- Sezon sonları yaz gelince işte tatile gitsek şeyine düştüğüm oluyo.
- Okul 2, Ev 4, Spor 5

Katılımcı 8 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Sadece bi ilkokul sürecinde oldu sadece, öğretmen tarafından oldu ilk başta bi sınıfa verilmişim öğretmen istemediği benimle uğraşmayı, öyle durumlar oldu.
- Sadece bi ilkokulda oldu, arkadan rampa girişi vardı rampa girişini her gün açmak zor geldi galiba biraz mırın kırın ettiler onun dışında olmadı.
- Orta halli bi öğrenciyim ne çok öyle üst düzey başarılı bi öğrenciyim ne de tembel bi öğrenciyim.
- Valla o konuda her öğrenci gibi düşünmüyorum öyle bişey olduğunu.
- Hani sayısal ya da eşit ağırlık, sayısal diye ayırmaktansa her öğrenci istediği derse kendi girebilmeli bence.
- Derse girmemek istediğim çok oldu. Aman okulu bırakayım dediğim hiç olmadı. Hocalarla ilgili çoğunlukla. Kimi hoca oluyo ders kırk dakika ama seksen dakika gibi geliyor ders geçmek bilmiyo.
- Sadece sınavlardan önce kaygı olarak oluyo. Hocalar bazen çok zor olacak sınav dediğinde yapamayacağımı düşünüp şevkim kırılıyor.
- Bizim arkadaş ortamı sağlam olduğu için , sağlam muhabbetler dönüyo o yüzden gayet keyifli gidiyorum yani okula.

Kimlik değişim süreci;

- Basketbola ben zaten onların sayesinde başladım, Annem yönlendirdi biraz.

- LeBron James, çok hareketli bi oyuncu ve çok şut kullanabiliyor benim olmak istediğim bi oyuncu.

- Bu Türkiye'nin finalde Amerikayla oynadığı dönemdi 2010.

-12 veya 13 yaşında lisansım çıktı.

- Yok hani orda çoğunlukla engelliler olduğu için hatta çoğunlukla demiyim hepimiz engelli olduğumuz için sıkıntı yaşamadım hatta ben ilk defa o kadar engelli bir arada görmüştüm. Arada teşvik için babam yapıyo motive için.

- Çoğunlukla maçlarda heyecanlanırım, çoğunlukla da aşırı keyif alırım, hırslanırım.

- Çok bişey bilmediğimi düşünüyolardır herhalde direk benim acemi olduğumu anlıyolardır heralde.

-Ya kendimde fark ettiğim bişeyse dikkate alırım. Kendimde fark etmediğim bişeyse çok dikkate almam umursamam. Söyleyen kişiye göre de değişir bu ama.

-Sadece dedemlerin falan değiştii, genelde yaşlı oldukları için engelli insanlar bişey yapamaz kendi işlerini kendi göremez kafasında oldukları için, basketbola başladıktan sonra ben çoğu işimi kendim yapmaya başladım daha da özgürleştim. Ondandır dolayı onların davranışları biraz değiştii beni artık çocuk olarak görmüyolar da büyüdüğümü düşünmeye başladılar onlarda.

- Nerdeyse tüm davranışlarım değiştii. Özgüvenim daha da yerine geldi. Önceden bana evden çık bi yere tek başına gidiceksin deseler korkarak giderdim ama şimdi ben tek başıma tüm Ankara'yı dolanabiliyorum. Hatta il dışına da gittim tek başıma. Sabah erkenden kalkıyorum kahvaltı yapıyorum fitness a gitmeye başladım koşu parkurunda sandalye sürüyorum.

- Antrenörden dolayı oldu hoca diyo ki önce derslerinde başarılı olacaksın basketbol ondan sonra diyo ben normalde çalıştığımdan daha fazla çalışmaya başladım derslerime öyle bi katkısı oldu bana.

- İlgileniyolar hatta onlar ortaya çıkarmaya uğraşıyolar ama bilmiyorum ne kadar başarılı oluyorum o konuda. Çok üstüme düşüyolar benim ama.

-Olumlu yönde etkiliyo şöyle sırf en azından onların güvenini boşa çıkarmamak için daha fazla çalışıyorum ben. Gidiyorum bireysel idman yapıyorum salonda.

- Ben hala zayıf olduğumu düşünüyorum, geliştirecek çok şeyim olduğunu düşünüyorum. Biraz daha güçlenmem gerekiyor özellikle.

- Stresle başa çıkabilmem geliştirdi onu örnek verebilirim.

- Sorulmadığı sürece söylemem ama muhabbet oralara illa ki geliyo.

- Açıkçası biraz özgüvenim tavan yapıyo biraz havalanıyorum açıkçası.

- Çoğunlukla maç yaptığımız için yeni insanlarla tanıştım çevrem geliştirdi biraz. Dışarda da görüşürüz denk geldikçe sosyal medyadan.

-Spor konusunda, çaba gerektiren şeylerde olmuyo yaparım yapamasam da bi destek alırım bana bi tekrar anlatırmısınız diye.

- Benim için hiç öyle bişey olmadı, hani okul konusunda oluyo ama basketbol konusunda ya şuna gitmiyim yapmiyim hiç olmuyo. Çünkü basketbola karşı çok büyük bi sevgim var. Benim için bi tutku.

- Okul 3, Evde 5, Basketbol 5

Katılımcı 9 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

-Çevredeki insanların bakmaları, rahatsız edici sorular sormaları, habire bunlara aynı şekilde cevap vermesi kişinin psikolojisini daha da kötü yapar. Benim oturduğum mahalle olarak fakir bi ailenin çocuğuyum bizim çevremizdeki insanlar biraz daha bilinçsiz lafının nereye gideceğini bilmeyen, söylenmemesi gereken bi lafı söyleyen insanlar çok oluyodu.

-Şimdi ben şöyle, muhafazakar bi ailenin çocuğuyum, hem de işte babam sabah gider işe akşam gelirdi öyle çok vakti olmazdı

- Yeri gelirdi arkadaşlar dalga geçerdi yani sakat filan diye.

- Hani duyuyoruz çevremizde arkadaşların bazı mülakata giriyor alınmıyo ama ben de öyle bişey olmadı yani.

- İlgilenirlerdi ama dediğim gibi insan vardır kafası hiç basar değil gibi olur insan vardır ders çalışır çalışır anlamaz ben ikisinin arasında öyle söyliyim. Ama hocalarımız ilgilenirdi orta okulda bi hocamız vardı dersler olsun aktiviteler olsun bize sinemaya götürürdü.

- İlla ki olmuştur baya olmuştur hatta hani matematik olarak çok şey yapamam, sözel derslerdi biraz daha iyiydim. Mesela matematik öğretmenimiz vardı çok dışarıda inanılmaz derecede sert bi insandı yani. Korkutur giderdi

- Açıkçası ben daha çok hastalığıma önem veriyodum okul konusunda vurdumduymaz. Babam da Annem de sürekli hastanelerdeydim,

Kimlik değişim süreci;

-Lise 1. Sınıfta,

- Hidayet, tabi o zamanlar o ünlüydü.

-Lisedeki arkadaşlar vasıtasıyla başladım onlar dedi gel böyle bişey var oynarsan diye.

- 2010- 2011

- O tekerlekli sandalyeyi sürmek zor geldi, zorlandığım zamanlar oldu normal tekerlekli sandalye gibi değil, topu mu sürcen sandalyeyi mi zorlandığım oluyodu ilk zamanlarda.

- Yani duruma göre işte atışın girmediği zaman motivasyonun düştüğü oluyodu ama azimle yapmaya uğraşıyoduk tabi.

- Sporcu kişiliği ahlaki, olumsuz görünecek hareketlerden saha içinde kaçınma bu şekilde olduğu için genelde insanlar da bu şekilde düşünür bence. Bu sana yakışmadı sen atardın bu sen değilsin gibi destek şeyler söylerler.

- ben kendi açımdan mesela işimi yapmaya çalışmışımdır herkes dünya starı olamaz tabi. Kötü eleştiriyi ben kabul edebiliyorum.

- ilk başlarda benim babam gitmemi istiyodu işte oğlum burda kahve köşelerinde takılıp da hapçısı var kötü insanlara bulaşmaktansa bu anlamda destekçisi oldular ama maddi anlamda hiç para kazanmadığımız zamanlar olurdu bu şekilde ailemin destek çıkmadığı zamanlar oldu yani işte hep böyle mi olacak gibisinden ondan sonra maddi sıkıntısı olmayınca bu sefer ailem tarafından taktir görmeye başladım kendi ayakları üzerinde durmaya başladım onlar diyodu işte bu çocuğu gönderemeyiz işte korkuları oluyodu başta işte. Sonra onlarda mutlu oldu işte.

- Hani sokakta dolaşırken şort giymek zorunda kalırdım yeri gelirdi hem hava yazın sıcak olurdu hem de kıyafet bulmakta zorlanırdım, günümüz modası da bilirsiniz hep dar paça pantolon, ister istemez kıyafet konusunda sıkıntı yaşırdım bu şekilde beni rahatsız ederdi ondan sonra insanlar hep bakardı hani hep soru sorarlardı ne oldu ne bitti çünkü hiç görmedikleri bi rahatsızlık. Böyle hep çekimser oldum topluma çıkmaya çalışmazdım çünkü hep aynı şeyleri yaşamaktan. Engelli psikolojisi yer etmiş böyle her gören sana hatırlatıyo. Kokuma parfümüme çok dikkat eder oldum mesela. Daha tarz giyinmeye dikkat çekmeye çalışıyosun ister istemez çünkü özgüvenin arttığı için o seni biraz daha değiştiriyö.

- Sorumluluk alma yani bazı maçlarda da hocalarımız diyo yani bu maçta sorumluluk aldın almadın. Diğer takım arkadaşlarını da düşünüyosun onun da annesi babası sevdikleri geliyor maça onlar da izliyo ona da pas veriyosun o da oynasın. Bi kere hani fiziken bişeylerin farkına varmaya başladım psikolojikmen engelli olmadığının farkına varmaya başladım, bunun büyütülecek bişey olmadığını farkına varmaya başladım.

- Tanıtıyorum, sporcu olarak.

- Böyle aslında güzel bi his aslında insanların size karşı bakış açısında değişiyö.

- Baskete başlayana kadar bi sosyal aktivitem yoktu hani kim derdi ki ben yurtdışına kadar gidiyorum, kim derdi ki 5 yıldızlı otellerde gidip kalacak, spor sayesinde oldu, kendim gibi

diğer arkadaşlarımı gördükçe normalleşmeye başladım. Birbirimizin aslında engelimiz olmadığını birbirimize yalnızca yardım etmemiz gerektiğinin farkına varıp bu şekilde hayatı yaşamaya başladım. Şu an yani yaz gelsin diye dua ediyorum. Şimdi hep şort giyer dışarı çıkarım eskisi gibi ayağımı saklamam Biri sorarsa da ya on senedir ayağım böyle hiç utanmam.

- O açıdan çok değışiklik oldu, ailemle ben hiç hatırlamıyorum kalkıpta bi yemek yediğimizi dışarda, öyle alışkanlıklar pek olmadığı için. Arkadaş çevremle gidip otururuz oyun oynarız sohbet ederiz avmye havuza gider bişeyler yapmaya çalışırız.

- Yemek yapmayı severim mesela çocukluktan. Gezip dolaşmayı severim artık gezdikçe yurtdışı.

- Okul 2 basketbol 4 gözüm kapalı veririm Evde 4

Katılımcı 10 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Oldu bizimkiler havuza gidiyolardı pikniğe gidiyolardı beni götürmüyolardı sen engellisin yürüyemezsin gelemezsin filan. Şimdi ne oldu bi yere gittiği zaman ilk beni arıyor şuraya gideceğiz gelecek misin şuraya plan yaptık filan gelecek misin.

- Çok oldu ya, çok oldu, çok başarı sergiledim ama olmadı.

- Gerçekten de adaletin hakkını vermiyolar ya. Gerçekten adalet yok ya. Sevdiğim vardı köyden mesela babası vermedi.

- Hiçbir zaman mücadelemden vazgeçmiyorum daha da azmediyorum, daha da mücadele ediyorum.

- Yok görmedim hocalarımız bizi bilmiyordu.

- Annem beni el arabasıyla okula götürüyordu, ortaokula geldiğimde utanıyordum gitmek istemiyordum. O halde övimi yapmıyordum işte hocalar geliyordu elinizi açın sopayla dövüyolardı. Yani ben onlarla karşılaştım. Beni çok etkiledi.

- Okul bana uzaktı servis çıkacak param da yoktu onun için okula gitmemeye karar verdim.
- Örneğin şöyle, kaymakamlar var muhtarlar var, maddi durumu olmayan insanlar var bunlar muhtarın elinde belirli yani belirli kişiler, muhtar alıp bunları kaymakamlığa gider bunlara okul servisi turalım hadi ayda devlet onbnlira versin bu insanlara çok bişey mi bu çok değil bu, çok zeki, çalışkan insanlar yani.
- Ben matematik derslerinde hiç yapamıyordum, hiç yapmak istemiyordum, diğer derslere geldi mi yapıyordum. Tembellik yapmadım. Hocadan dolayı şey yapıyorum ya hoca yazıyo tahtaya oturun bunu çözün diyo abicim iki üç defa tekrarla da, sorduğun sorular çocuğun beynine şey olsun ki ona göre. Sen bikere yazıyosun gidip oturuyosun ben nası çöziyim onun dışında matematik hocası çok sertti, çok korkuyorduk ondan.
- Mutsuzdum, sıkıntılıydım, altı ders yapıyoduk altı ders de sıfıftaydım herkes çıkıyodu ben dışarı çıkamıyodum, değnek yok protez yok altı ders boyu sırada oturuyodum, bunalıyordum.
- Ben orta bir orta ikiye gittim mi dönemde takdir aldım sonradan olmadı kısmet olmadı yani.

Kimlik değişim süreci;

- Ben şeyi severim Kareem Abdul Jabbar var ya, boy avantajı bi de pivot olduğu için yaptığı hareketlerden dolayı onu çok severim yani. Çok sakın bi oyuncu.
- Bi Arkadaş ile birlikte başladık o sağolsun sonra o bıraktı ama onunla beraber gitmiştik ilk başlarda.
- 2012
- Baya oldu çok oldu, çevreden oldu yapamazsın edemezsin böyle spor mu olur böyle basket mi olur gibisinden. Ben ama pes etmedim.
- Şöyle işimi çok ciddiye alırım, çok ciddi olurum yani.
- Siz nası böyle oynuyosunuz, harikasınız, şöylesiniz böylesiniz çok iyi oynuyosunuz bu insanı duygulandırıyor tabi, çok güzel bi duygu yaşanıyor. Gururlanıyorum ben.

- Hiç kimseye aldırış etmedim ben devam ettim yoluma. Bi insan konusunda konuşmak iyi de kötü de sözü eden sahibinindir yani. Ben iyi de konuşsa kötü de konuşsa ben yine gururlanıyorum çünkü ya beni çekemiyo ya çok seviyo yani.

- Tabi ben baskete başladığımdan beri benim arkadaş çevrem değişti, önceden lakap takıp işte napıyosun filan şimdi hocam napıyosunuz hocam şöyle böyle artık hitap şekli bile değişti yani, maçlar yayınlanınca memleketten arayan oluyo sen şöyle iyiydin böyleydin insan gururlanıyor yani. Ailemde artık bakış açılarını değişti, kardeşim bile kafasına göre takılırdı şimdi abi ben böyle yapıyorum şöyle yapıyorum. Değişiyor yani.

- Yine dağınık biriyim ama yemek konusunda düzenimi oturttum, eskiden habire tatlıya abanıyoduk şimdi haftada en fazla iki defa

- Şu an spor olmasaydı yani, tekerlekli sandalye basketbolu olmasaydı ben farklı şeyler de düşünürdüm yani, şu an kardeşim bi yaş küçük benden iş yok güç yok sağa sola maddiyatsızlık çok kötü bişey ya.

-Evet ilgileniyorlar, sabahları gelip birebir çalıştırıyorlardı yani hem spor açıdan hem sosyal açıdan yani ilgilenirlerdi benle

- İnsanın kendini övmesi hiç hoş değil tabi ama bana kalsa her insan normal hayatta da birkaç ekşiği vardır ama ben iyi bi oyuncuyum yani en iyi beşin arasındayım.

-Giyimimi çok değiştirdim, şöyle basketbolun bize öğrettiği şey ahlak, iyi ahlaklı olunmadan iyi sporcu olunmaz. İyi ahlaklı olacaksın.

-Tabiki, yeni tanıştığımız insanlara tanıştırıyoruz kendimizi sporcu olarak

- O bize bi gurur veriyo yani gururlandırıyor. Bu güzel bi duygu

-Oldu, bay asosyalleştik diyelim, boş vakitlerimizde işte caddelerde takılmak istiyoruz yani sinemalara da gidiyoruz önceden yoktu hiç. Ben hep gezmek istiyordum imkanlar el vermiyordu. Hayatım yüzde yüz döndü eskiden kendi sokağımı geçemiyordum şimdi ta Kanada'ya kadar gittim.

- Yeni başladığımda çektim, şimdi tesisin içinde yakın olduğu için çok çekmedim yeni başladığımda bizden uzaktı salon.

-Yok hastalık olmadığında, hiç şey yapmadım çünkü sonuçta sen bi işte çalışıyorsun sen o işin hakkını vermezsen iş sahibi der ki sen işimi görmüyorsun çıkartır.

-Spora 5 üzerinden 5, okulda eksi bir veriyorum, evde 5 insan evinde çok mutlu.

Katılımcı 11 Görüşüme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Yirmili yaşlardan sonra tekerlekli sandalyeye oturmak hiç kolay değil, hafızan resetleniyor ne yapacağın konusunda hiç bi fikrin yok, zihinde büyük bi boşluk var. Gezmeye vesaire eniştemler felan hadi sen de gel dediler bana, şu anda olsa giderim ama o zaman bana birinin yardım etmesi lazım, ne biliyim sandalyeye yardım etmesi lazım ondan sonra babam da dedi ora yağmurludur dedi sen gelme boş ver dedi o bana bi şey oldu yani hadi sen gelme dedi bu benim demek ki burda duramayacağım anlamına gelmişti o laf ondan sonra dedim ki ben burdan gitmeliyim dedim.

- Mesela ben lisedeyken aslında bu ergenlikten sonra aslında o zamanlara kadar başarılı da ergenlikten sonra böyle ortalama bi öğrenci oldum o zamana kadar hep takdir almışumdur.

- Bazı derslere girmiyodum genellikle babam öğretmen olduğu için derslere gidiyodum yoksa hiç okumaya niyetim yoktu.

-Genelde sayısal ağırlıklı dersleri sevmezdim, dolayısıyla hocaları da sevmezdim. Sözelim iyiydi o dersleri seviyodum.

Kimlik değişim süreci;

- Shane Larkin, hayran kalmıştım maçlarını takip ediyodum sürekli, bireysel yaratıcılığını çok severim.

-2010

- Takımdan olmuş bu yapamaz diyenler. İlk başladığımda hadi ya ben bunu yapamıycam sandalyeyle dönemiyorum yapamıyorum filan. Sonra bu bedeni öğreniyosun.

- İnsan hayatında nasıl bi sıkıntın olursa olsun maça çıkacak kuvvetin varsa, problemini herşeyin unutulduğu yerdir oraya girdiğin zaman bunların hepsiyle uzaklaşıyorsun, dertlerini düşünmek istemiyosan kesinlikle böyle bi sürece girmelisin. Bazı nöropatik ağrılar olur ve ilaçlar dışında pek ona etki eden bişey yoktur o ağrıları bile basketbol oynarken hissetmiyecek duruma gelirsin.

-Dans eden bi kişiyi seyircilere izletiyomuş gibi hissediyosun

- Çok agresifim maçlarda, antrenmanlarda girişimciyimdir.

- Genelde olumlu görüşler alıyoruz tabi bunlar güzel şeyler tebrik edilmek kimin hoşuna gitmez ki bunların hepsi motive oluyor. Motivasyonu artırıyor.

- Önem arz eden kişiyse benim için kötü demesi etkiler motivasyonumu bozar, tanımadığının söylemesi beni enterese etmez yani.

- Ailem hiç istemiyodu basketbola başlamamı, ben burdan bişeyler çıkarınca ben burda baktılar ki kendi başıma bişeyler yapabiliyorum, yurtdışlarına gidiyorum felan artık onlar da benim bağımsız bir birey olmamdan dolayı gurur duymaya başladılar.

- Hiçbir fizik tedavi doktorunun ya da hiçbir fizyoterapistin başaramayacağı şeyi bir spor dalı başarmıştır yani insanı rehabilite etme konusunda. Bu dönemde yüzlerce doktorla karşılaşıyorsunuz ama düşünsene hiç bi şey sormadan bir branş seni öyle bir eğitiyor ki ne dışarı çıkmaktan korkuyosun ne yere düşmekten korkuyosun ne dışardaki herkes bana bakıyo gibi geliyodu aslında öyle bişey yok kendin öyle bi mekanizma oluşturuyosun bunu kırabilecek tek şey spordur bence.

- Basketbola başladıktan sonra besinlerin kalorilerine dikkat ediyosun, görüntüne dikkat ediyosun, giyim tarzına. Saçına başına şekline şemaline.

-Ederlerdi bireysel antrenmanlar olsun vesaire olsun yeni başladığımda altı ay filan hep ilgilendiler benimle sağolsunlar. Ben ondan sonra bi sıçrama yaptığıma inanıyorum. Bu da iyi bi sporcu olmamda çok büyük bir etken olmuştur

- Ben şöyle öfke kontrolünü basketbolla eğittiğimi düşünüyorum.
- Evet yani genelde ne iş yaptığımızı soran olunca sporcuyuz diyoruz.
- Bunlar motivasyonu artırıcı şeyler hem gurur duyucu, bu da kendini övmek istemenin sonucu.
- Yeni arkadaş çevresiyle yeni ortak alışkanlıklar ediniyorsunuz.
- Ben başka çevreden gelip sonra bu çevre ile tanıştım sonra hep bu çevre ile devam etti çünkü bu çevre hem işin hem seni daha iyi anlayan insanlarla daha diyalog kurmayla alakalı.
- Şu ana kadar kaçırdığım antrenmanlar kesin sağlıksal bi problem olmuştur anca öyle
- Okulda 4, evde 4, sporda 5

Katılımcı 12 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Eskiden nasıl yapacaz edecez, gibi bi takım şeyler vardı, insan bunu hissedebiliyodu anlayabiliyoduk. Yapabildiklerimizi gördükçe artık.
- Ailemiz bu işe başlamama asla karşı çıkmadılar.
- Çarşıya çıkıyosun mesela ondan sonra biyere gidiyosun insanların bakış şekli, tekrar dönüp sana bakması genelde bizleri rahatsız eden konular.
- İnsanlar alışık değiller engellilerin dışarı çıkmasına, dışarda faaliyette bulunmasına. İnsanların çevresinde olmamasıyla kaynaklı diye düşünüyorum, bunu görseler normal bi yaşam tarzı olarak kabul edeceklerini düşünüyorum.
- Alıştık artık umursamıyoruz, ilk dönemler niye böyle oluyo gibi düşünceler oluşuyodu tabi.
- Çok da fazla ilgilenemiyodu, şartlardan dolayı, birine ödev verirken üçüncü sınıfla ilgileniyodu, zordu yani.

- Zaten çok fazla bişey alamıyoduk, üst düzey bi eğitim şeyimiz olmadı yani.
- Köyde beş sınıf bi aradaydık tek öğretmenle pek iyi bir eğitim alamadık açıkçası. Kışın kar yağardı iki üç hafta gelmezdi.
- Ortaokul dönemlerinde çok zorlanıyoduk ilkokulda aldığımız eğitim orda aldığımızın çok altındaydı.
- Aldığımız eğitimden kaynaklı kaygılar oluyodu.
- Bilenden yardım alıyoduk. Yapamazsın edemezsin diyen çok olmadı.

Kimlik değişim süreci;

- 2001, 25 yaşındayken ben.
- İbrahim Kutluay o zaman hep güvenilir bi adam olmuştur. Ben onu çok severdim.
- Arkadaş vasıtası ile.
- O dönemlerde şevkle bu işe başladık, çok istekli arzulu bi şekilde çıkıyoduk.
- Ya helal olsun, nası yapıyorsunuz, yere düşünce nası kalkıyosunuz falan gibisinden şeylere düşünceleri bize aktarıyolar yani.
- Genelde önemsiyoduk yani kötü bişey olduğu zaman eksik olduğumuz tarafında bi çalışma çabasında bulunuyoduk.
- Bazı şeyleri rahat bişeyleri yapabildiğimizi ulaşım olsun vesaire olsun genelde olumlu pozitif şeyler söylediler genelde söylemleri o yönde olurdu.
- Basket sayesinde birçok sosyal faaliyette bulunduk yurt içi yurt dışı bir sürü seyahatlerimiz oldu.
- Bu işe başlamadan önce öğleye kadar yatıyodum mesela, spora başladıktan sonra düzenli bi hayata geçmiş olduk. Yaşam şekliyle. Eğer basketbola başlamamış olsaydık monoton

sıkıcı 2 ye 3 e kadar uyuyan, yapacak aktivite olmadığı için mecbur kalıyosun bu yaşama.
Basketbol yapmayan arkadaşlarımızı görüyoruz, düzensiz bi hayatları var.

- İlk dönemlerde özen gösteriyolardı o yönde çalışmalarda bulunuyolardı, bireysel çalışmalarımız oluyodu yani.

- Tabiki olumlu oluyodu yani bişeyin eksik sen bunu yapabiliyosun ama bunları geliştirmemizde faydası oldu yani.

- Camiaya girdikten sonra engellilerin neler başarabildiğini gördükten sonra fikirler değişiyor.

- Eskiden çok fazla şey bi insan değildim mesela girişken, sosyal faaliyetleri olan bi insan değildim, insan ilişkilerimi daha geliştirdiğimi söyleyebilirim.

- Gayet gurur verici ve özgüvenle tanıtıyorum kendimi yani.

- İmkanları buldukça sinema olsun kafeler olsun orda arkadaşlarla sohbetler olsun çok fazla şansım oldu yani.

- Mesela bir yere giderken bi tane refakatçi mahiyetinde birini alıyoduk mesela basketboldan sonra ben bu ihtiyaçtan kurtulmuş oldum mesela. Özgür, bireysel şekilde yaşam ulaşım gibi şeylerin kolaylığı oldu bende.

- Zaman zaman sinemaya gittiğimiz oluyor işte.

-Başlarda acaba olmayacak mı diye düşündüm ama çok tekrarlar bunun üstesinden gelebiliyosun yani

- Sürantrre zamanları oluyo tabi. Ama sezon bittiği zaman keşke antrenman başlasa da gitsek diye insan özliyo yani.

- Okul 2, okul da açıkçası okul şartlarından dolayı evde 4, sporda, 4.

Katılımcı 13 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Karşılaştım ancak hiç öyle duygusal bir durum yaşamadım binlerce yüzbinlerce engelli var onlardan biri de benim yani ne var yani, engellilik ayıp birşey değildir.

- Öyle çok bilinçli bir ailem yoktu öyle standart bir aile yapısı.

- Bir tane vardı o hep bana sahip çıkmaya çalışırdı edebiyat konusunda yetenekli olduğumu düşünürdü. Dışlanmış bir çocuktum okulda, şiddet eğilimliydim biraz. Ama bunun sebebi hocalarmış şimdi düşünüyorum. Sen beni döversen ben onu yapmıyorum işte.

-Tembel bir öğrenciydim, ama kompozisyon yarışmalarında birinci olurum ama hocalara karşı bir öfke var. Şiddeti de bence ben onlardan öğrendim.

- Öğrenci o dersten kalmış öğrenciye bir beş dakkasını ayırmıyo kimse. Türkiye'deki büyük problemlerden bir tanesi. Mesai mantığı var ya işte severek yapmadıklarını düşünüyorum.

- Evde babamdan korkuyorum okulda öğretmenlerden korkuyorum, gitmek istemediğim çok oldu

- Okulu seven bir insan değildim hiç sevmiyodum yani öğrencilik hayatımda öğretmenlerden nefret ederdim.

Kimlik değişim süreci;

-2001, komutanlar tarafından dediler bu çocuk yetenekli oynasın.

- Üç yıl nasıl olacak diye hiç ciddiye almadım yavaş yavaş baktım ki keyifli bir spor zeka gerektiriyor sonra kendimi vermeye başladım.

- Bir arayış içerisindeydim.

- İlk başta şöyleydi taraftar tezahürat yaptığı zaman diyorlardı ki biraz da karşı takıma tezahürat yapın şey olmasın, sanki maç gibi değil de engelliler spor yapıyo holey size alkış gibisinden önceleri sonra işin rengi değişti sonra öyle ateşli hatta dayak yemeye kadar ilerledi iş normal lig nasılsa, bizim de öyle olması daha güzel, rekabetin mücadelenin olması daha güzel, onun dışında ay yazık maç yapıyorlar dediğin zaman iyilik yapmış oluyosun. Ki hararet olsun ki kalite artsın.

- *Bi başkasının söylediği benim için çok önemli deği, dikkate alırım ama düşüncemi değiştirmez.*

- *İlk zamanlar ben bunalımdım inanın ailede hiç kimse gülmüyodu yani böyle sürekli acı çekiyomuşum gibi. Onlar eğlenmemeli gibi şey yapıyodular. Ben basketbola başladıktan sonra ailem diğer kardeşlerim nasılsa bana da öyle davranmaya başladılar. Öyle hastaymışım gözüyle bakmaktan geçtiler o gözle bakmıyolar.*

- *Sağolsunlar, acımadılar öyle profesyonel sporcu gibi çalıştırdılar o anlamda pozitif etkisi oldu.*

- *Aktif spor hayatım içinde başarılı olduğumu düşünüyorum.*

- *Büyük bi aile gibiyiz yani.*

- *Ben sinir stresle başa çıkabilme gücümü geliştirdiğimi düşünüyorum.*

- *Sporla ilgili bi muhabbet olursa diyorum.*

- *Bana bir şey hissettirmiyoyani ben özgüveni tam biriyim, öyle komplekslerim hiç olmadı.*

- *Kimse senle gezmiyor, kimse senle eğlenmiyo çünkü herkesin bi işi var, ben napıcam sorusu çok oldu basketbola başladıktan sonra o boşluk benden gitti, hem türkiye avrupayı geziyosun, sen de artık bişeyler yapıyosun artık öyle bi boşluğun olmuyo. Beni üç yılda rehabilite ettiler, basketbolla üç ayda kendime geldim.*

- *Ben tek başıma yaşamaya başladım bu devrim benim için, o yüzden hayatımda çok değişiklik oldu basketbolla tek başıma yaşamayı öğrendim.*

- *Takım arkadaşlarınızla takılıyosunuz spor adrenalin tattırır sana hayata bakış açın daha farklı olur içeri yetmiyor artık dışarı çıkmak istiyosunuz. Haftasonları yemekler yaparız oyun oynarız.*

- *Evde 4, okul 1, spor 5.*

Katılımcı 14 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Çok çabuk sinirlenirdim ergenliğimde olsun, işte sonrasında onlardan da bazen ben ağır şeyler söyleyince geri tepki gelirdi sen böylesin işte terbiyesizsin filan gibilerinden.

- Yani ilgilenirler her aile kadar. Derslerimle olsun sporla olsun.

- Genelde çok konuşmazdı kimse benimle işte uzaktan da böyle bakışından anlıyorsunuz bi kaç arkadaş vardı sadece öyle onlarla konuşurduk çok da şey duymadım onlardan yönelik.

- Oldu bi sınavdan düşük aldım hocaya dedim ki kağıdıma bakabilir miyiz sonra işte yüksek verdiysem kırarım filan diyince üstüne yürüdüm ben de öyle sonra bırakmıştı beni sınıftan bu var en büyük hatırladığım.

- Daha küçükken kin beslediğim oluyodu yani karşıdakini sevmediğim de sonraları üzülüyordum niye yaptım böyle diye.

- Ders anlamında öyle özel ilgilenen olmadı, ödev veren kontrol eden hocalarinkini yapardık ödevlerini diğerlerinde ders bitsin diye işte öyle vakit geçirirdik.

- Açıkçası çok dikkatimi toplayamıyodum ben hani dinleyemiyodum yani hocaları olsun.

- Çok uzun gelirdi dersler sıkıcı gelirdi oturması

- Başarılı değildim, olmak için de çok uğraşmadım tabi de hani eğitimin de faydasını göremedim açıkçası vakit kaybı gibi gelmişti hep bana.

- Lisede çok oldu okula gidip kaçtığım da işte devamsızlığı sonuna kadar kullanıp sonrasında yazın yoklama olmaz zaten o şekilde. Tamamen bırakmayı düşündüğüm olmadı.

- Çok kötü şeyle karşılaşmadım genelde arkadaşlardan oluyodu dalga geçen de yapamazsın diye çok takmıyoduk öyle onların dediğini şaka yollu olduğu için.

- Telaşlanıyodum böyle ateşler basıyodu beni, sanki Arapça gibi geliyodu dersler, hiç yapamıyodm yani.

- Mutsuz, bayılmış sıkıntıdan öyle yani genel olarak.

Kimlik değişim süreci;

- 14 yaşımda başladım.

- Var Russel Westbrook var çok hırslı, hırçın oynar böyle yarıp geçer savunmayı onun gibi oynamaya çalışırdım ben de onu örnek alırım yani.

- Babam götürürdü beni öyle yüzme kurslarına, en son basketi sevdim işte öyle kaldım sonra.

- 16 yaşımda aldım lisansımı

- Kendimi aşırı güçlü hissediyorum böyle Hulk var ya onun gibi formayı filan yırtacak gibi tam eforla oynamaya çalışırım hep. Böyle ayrı bi dünyaya geçip ona göre yaşıyomuş gibi.

- Çok hırslı olduğumu söylerler genelde işte içeri iyi girdiğimi söylerler böyle iyi şeyler genelde.

- Çok duymazdan gelmeye çalışıyorum genelde çünkü çok da önemli değil başkasının söylediği bilmiyor sonuçta kim olduğunu ne diyebilir yani.

- Ailem daha rahatladı tabi şimdi enerjimi orda atınca artık eskisi gibi kavga dövüş olmuyo evde daha da konuşuruz mesela önceden öyle sohbet filan etmezdik odama giderdim direk şimdi konuşuruz şakalaşırız.

- Daha az evde vakit geçirmeye başladım işte o oldu diyebilirim.

- Okulda çok fazla bişey değişmedi açıkçası hani çok değiştirdim desem yalan olur.

- İlgilenirdi sağolsun ilk başladığım ki antrenörüm işte takip ederdi mesela whatsapp ten girdik mi internette miyiz onları azalttırdı işte antrenmanda işte herkesten önce gelirdim turnike filan çalışırdım iki elimi de kullanabilmem için öyle çok ilgilendi yani.

- Etkisi iyi oldu tabi yapası daha çok geliyo insanın.

- Sporda başarılı olduğumu düşünüyorum, takımda skor opsiyonu ilk bendedir mesela.

- İşte geliştirdim değil de bu beni rahatlattı diyebilirim o sahadaki rekabete, basketeye yönelince o kendinizi durdurmayı öğreniyosunuz yavaş yavaş çok teknik faul alırken mesela onlar bile yok şimdi daha sakınım diyebilirim.

- Tanıtırım genelde bi şekilde araya sıkıştırıyorum öyle ben de basketbolcuyum diye.
- E güzel oluyo tabi kendinizi lord gibi zannediyosunuz. Bakışları değişiyo insanların güzel yani.
- İşte takımdakilerle gezeriz öyle arabayla filan daha çok dışardayım diyebilirim. şimdi özgüven de daha çok geldiği için daha işte arabayı alıp arkadaşları da toplayıp gezdiğimiz oluyor.
- Genelde açık havada işte piknikdir, oturmadır parklarda filan öyle şeylere gidiyoruz genelde.
- Bilgisayarda takılmayı severim işte oyun oynamayı filan öyle.
- Yok da işte oyundan atılmışlığım filan vardır öyle ceza yemişliğim ilk zamanlarda sonradan olmamaya başladı dediğim gibi.
- Yani arada antrenöre filan sinirlendiğim oluyodu işte maçlarda oynatmıyor diye filan ama hiç olmadı bırakmayı da düşünmedim hiç.
- Eve 3 veririm, okul 2, spor 5.

Katılımcı 15 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Genelde hep aslında gördüğümüz şeyler işte sen kız çoğğusun konuşma işte aman öyle yapma aman elalem ne der hep bu şekilde davranışlarla karşılaşıyosunuz.
- Yok çok ilgilenmezlerdi işte derslerde çok başarılı değildim zaten, sporda da çok kız kısmının ne işi var gibi geri düşünceleri vardı çok istemediler önceden zaten basket oynamamı ama işte hocalarım sağolsunlar ikna ettiler bi şekilde
- Ders anlamında ilgilenen oluyodu ama işte çok öyle özel de aman aman diyemem
- Çok bi etkisi olmadı ne iyi ne kötü.

- Dersleri hiç anlamazdım ki şimdi yeni yeni alıştım çoğu şeye çok fark var zaten orayla bura arasında bi de bizim küçük bi mahallede olunca çok iyi eğitim aldım da diyemem.
- Aslında sınıflar kalabalık işte, vakit kısıtlı bir sürü bilgi veriyosunuz siz ama hiç durup da ne oldu diye bakan yok geçiyo öyle anlatılıp.
- Ben ortalama bi öğrenci olarak değerlendirebilirim, e çevre şartları tabi hani olabileceği buymuş diyosunuz yani çok da bişey beklememek lazımmış.
- Ben aslında hep şeyi düşünmüşümdür biraz klişe gibi ama bunlar gerçek hayatta nerde işimize yarayacak diye, hiç de yaramadı belki ilerde yarar da.
- Daha eğlenceli olsa bi de daha az sayıda ders olsa daha güzel olurdu yani sadece arkadaşlarla sohbet etmeye gitmezdim en azından.
- Derse sabah kalkıp gitmek zor geldiğinden hasta taklidi yaptığım çok olurdu ama bırakmayı düşündüğüm olmadı hiç.
- Yapamıycam diyorum zaten yapmıyodum da sonradan biraz yapmaya başladım işte şimdi en azından barajı geçerim diye.
- Okul eğlenceli işte arkadaşlarla takılıyorsunuz o şekilde yani.

Kimlik değişim süreci;

-6.sınıfta başladım

- Bahar Çağlar var işte onu seviyorum tip olarak da kendime benzettiğim için onu söyleyebilirim yani.
- İlgim beden eğitimi hocamız vardı onun yönlendirmesiyle başladı ondan önce bilmiyordum da zaten basketbolu.
- İlk başladığım sene çıktı lisansım
- Yok yani ailem istemedi dediğim gibi işte kız çocuğusun sen yapamazsın filan dediler ama çok da engel olmadılar öyle.

- Kendimi ya kelebek gibi hissediyorum cidden böyle kanatlanıp o heyecan çok güzel bi his o sahada olsun antrenmanda olsun çok güzel yani.
- Beğenirler genelde işte amcam var bi tane mesela o demişti ya hiç beklemezdik senden aferim be diye sen daha büyük basketçi olursun diye öyle şeyler oluyor genelde.
- Sevdiklerimin önemlidir de diğer insanların çok söyledikleri tabi biraz etkilese de yine de çok öyle umursamamaya çalışırım.
- Ailemde değişiklik oldu istemiyolarken işte dediğim gibi şimdi basketçi kızım diye filan severler yani değişik tabi onlar için de benim için de.
- Okuldan eve evden okula bi hayatım vardı şimdi gezerim işte okuldan önce bazen otururuz poğaça çay filan yaparız okuldakilerle
- İşte şimdi lisede burslu okuyorum basketbol sayesinde tabi tamamen değişti burda ortam daha farklı insanlar daha farklı, her şey daha farklı yani özet olarak.
- İlgileniyolar hatta işte videoya kaydediyoruz çoğu antrenmanı işte neyi yaptık neyi yapamadık bakıyoruz arada onlara ona göre bi sonraki antrenmanda onlar üzerine çalıştırıyorlar bizi o şekilde.
- Bana etkisi daha hevesli oluyorum öyle olunca iyi yönde oluyo diyebilirim.
- Sporda başarılı buluyorum tabi daha da geliştikçe daha da iyi olacak inşallah.
- Kendime güvenim geldi diyebilirim. Ses tonumu bile değiştirdi yani böyle sesim çıkmazdı hatta antrenörümüz derdi az sesin çıksın ne o mıy mıy diye şimdi mesela ben de fark ediyorum onun değiştiğini
- Mutlu oluyorum tabi gururlanıyorum.
- Ben sinefilim diyebilirim her filmi izliyorum böyle netflixten olsun başka yerden olsun öyle diyebilirim.
- Daha önce de severdim film izlemeyi de daha arttı diyebilirim tabi arkadaşlarla daha zevkli oluyo izlemesi.

- *Gitmek istemediğim hiç olmadı zaten özellikle ailemle beraber kalırken tek gidebildiğim yer orası oluyodu ve can atıyodum gitmeye evden çıkmaya, bırakmak istediğim hiç olmadı.*

- *Okulda 3, evde 3, sporda 5.*

Katılımcı 16 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- *Yok sadece yabancılardan tanımadığım kişilerden, saygı sevgi olmayınca onlarla karşılaşıyoruz kötü şeylerle.*

- *Normal eski tip baba işçi işte herkese kendi işiyle gücüyle uğraşan ailem vardı.*

- *Lisedeyken biraz daha çizim üzerinden el becerisi üzerinden meslek lisesinde işte iş yönünde daha iyi yapılabilecek kişilerle ayriyeten ilgilenirdi.*

- *Fizik kimya çok hoşuma gitmezdi, Türkçeymiş fizikmiş onlara çok şeyimiz yoktu*

- *E daha çok iş için işle ilgili şeyler öğrendiğimiz derslere ağırlık veriyoduk onlar lazım olacak diye diğerleri çok alakasız geliyodu o zamanlar.*

- *Ortanın üstü bi öğrenciydim diyeyim.*

- *Belli grup arkadaşımız vardı beraber gidip geldiğimiz için o konuda pek sıkıntı yaşamadım mutluydum yani.*

Kimlik değişim süreci;

- 2003

- *Michael Jordan olsun gerek disiplini oyun görüşü, devamlılığı kalitesi o açıdan.*

- *Doktorlar dedi oyna iyi gelir diye.*

- *Sandalyede olduğu için zorluk oldu, kuralları bilmiyoduk sonra alıştık.*

- Bazı kişiler oluyodu köstek ama destek daha çoktu.
- Severek yaptığım için daha istekli daha özgüvenli daha takım ruhuyla oynuyoduk.
- Kendi çevremde daha profesyonel bakılıyo işte niye yenildik nası yenicez o şekilde.
- Önsensemem sonuçta dışardan amatör bakıldığı için.
- Hepsi destek verdi sağolsun o konuda bişey yaşamadım.
- Çalışırken boş vaktin olmuyo, belli başarı beklediğimiz için daha çok idman daha çok maç hayatımızın yüzde ellisi salonda geçiyodu.
- Gereken ilgiyi gösterirdi öyle antrenör konusunda da pek sıkıntı yaşamadık.
- Ortanın üstü diyim, yarı amatör yarı profesyonel olduğum için.
- Birlik beraberlik, organize işleri yönetme işlerim biraz daha çoğaldı evet. Bi yerde bişey olacaksa bi karar olacaksa o şeyleri aştığımı tahmin ediyorum.
- Sonuçta severek yaptığım için övünerek anlattığım bi konu.
- Aile çocuk olduğu için onlarla ilgilendiğim için çok gezme fırsatım olmuyor.
- İş mi spor mu diye bi ara düşündüğüm oldu ama sonra sporu seçip idare etmeye başladık yavaş yavaş.

Katılımcı 17 Görüşme Deşifreleri:

Damgalanma süreci;

- Spor anlamında ilgileniyolardı, ders olarak yok ben de çok ilgili değildim onlar da çok şey yapmazdı yani.
- Türkçe, Edebiyat filan anlatıyodu uykumuz geliyodu yani öyle diyim.
- Orta halli diyebilirim okulda öğrenci olduğum belli olurdu.

- Sanat okuluna gittim ben meslek lisesine, umduğum gibi oldu yani.
- Lise birde olmuştu böyle matematik geometri derslerine girmek istemediğimiz olmuştu
- Mutluydum meslek lisesi ya çalıştığım yer de onun üzerineydi. Güzel geçiyodu yani okulla iş hayatı öyle diyim.

Kimlik değişim süreci;

- Doktorlar başlattı işte onlar önerdi gönderdi.
- 2018.
- Bu kadar zor olduğunu bilmiyodum, hem tekerlek çevir hem şutu kontrol et ama zevkli hem zor hem zevkli öyle diyim.
- Bazı geri kafalılar diyim işte niye yoruyosunuz işte böyle boş işlerle ama yüzde doksanı hep olumlu.
- Motivasyonlu mutlu hissediyom yani öyle diyim.
- Geliyorlar, nasıl yapıyorsunuz diyolar, onlar da şaşırıyolar bazen hiç görmemiş oluyolar, onlar böyle şaşırınca biz de daha mutlu oluyoruz.
- Şöyle diyim ilk başlarda ailem de dediler ki oynama işte niye yoruyon kendini falan filan, şimdik oynayınca karşılıklarına çıkınca bi tuhaf oluyodu bi mutlu oldular. İlk başta karşı çıkıyolardı ama şimdi onlar da mutlu oldular. Onlar da farkında spor olunca daha dinç oluyodum.
- Yaşamımı değiştirdi yani daha enerjik oldum, daha motivasyon oldum, il il ülke ülke gezdiğim oldu.
- Uyku düzenim çok değişti gece beşe kadar telefonla uğraşmayı severdim, şimdi sabah yedide kalkıyorum.
- Tabi, gündelik olsun haftalık olsun bizden rapor istiyolar. Ona göre antrenman yaptırıyolar öyle diyim yani.

- *Bi yandan iyi oluyo niye iyi oluyo ya işte daha çabuk öğreniyosun hareketi olsun bilmem neyi olsun bi yandan da acaba ben mi çok kötü yapıyom diye o anlamda hem iyi hem kötü oluyo diyim.*

- *Ben çok asabi sinirli oluyodum tamam mı basket sayesinde stresimi attım sakin oldum diyim.*

- *Ne iş yaptığını sorunca söylüyo en sonunda.*

- *Normal hissediyom yani spor artık benim mesleğim oldu.*

- *Önceden çok boş gezerdim şimdi, gereksiz şeylerle uğraşmazsın antrenmana gidiyoduk şimdi vaktimizi daha güzel şeylere daha verimli geçiriyom yani vakti.*

- *Arkadaş çevrenin yarısı değişti yarısı kaldı.*

- *Çoğu kişi dedi yani yapamam edemem kendim bile dedim.*

- *Biraz oluyo memlekette işte kaldırımlar olsun normal insana göre yapıyolar çıkıp edemiyosun yani.*

- *Bedensel olarak çok yoruluyor insanı mahvediyor yani ama zevkli oluyo yani yine zevkini çıkartıyosun.*

- *Evde 4, okulda 4, sporda 5 en eğlenceli olduğum yer.*

EK-3: Etik Kurul Onay Formu

Sayı : 17162298.600-399
Konu : Tez Çalışması

11 MAYIS 2020

İlgili Makama

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Şevket Burak Işık'ın Prof. Dr. Aytül Kasapoğlu'nun danışmanlığında yürütmekte olduğu "Eğitim 4.o'ın ve Spor 4.o'ın Damgalanmış Kimliklere Etkisi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması değerlendirilmiş ve yapılmasında bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımızla sunarız.

Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Araştırma Kurulu

Ad, Soyad	Değerlendirme	İmza
Prof. Dr. M. Abdülkadir Varoğlu	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Kudret Güven	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Ali Sevgi	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Işıl Bulut	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Can Mehmet Hersek	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Özcan Yağcı	Olumlu/Olumsuz	